

Shtator 2022
Numri: 174
E përmuajshme

Revistë edukative-kulturore - www.progresibotime.com

ETIKA

Shqipëri: 200 Lekë
Kosovë: 1.5 Euro
Maqedoni: 90 Den
Evropë: 7 Euro

100 CILËSITË E BESIMTARIT SIPAS KURANIT

revistaetika

progresibotime

Fjala më e bukur është Libri i Allahut. Rruga më e mirë është sunneti profetik. Streha më e sigurt është devotshmëria. Të folurit më me virtyt është përmendja e Allahut.

Tregimet më të bukura gjenden në Kuran. Rrugët më të ndritura janë rrugët udhëzuese të profetëve.

Dija më e mirë dhe më e dobishme, është ajo që kthehet në kulturë. Justifikimi më i keq është ai që bëhet në momentin e vdekjes. Pendimi më i keq, është ai në ditën e kiametit. Pasuria më e mirë, është ajo e zemrës.

Besimtarët janë në trupa të ndryshëm, ata janë të detyruar ta konsiderojnë njëri-tjetrin si organet e një trupi që jetojnë me një zemër të vetme. Ashtu siç i gjithë trupi e ndjen dhimbjen e një organi, edhe perceptimi i vuajtjeve të vëllezërve të fesë, është një sprovë ndërgegjeje për të gjithë besimtarët.

Allahu i Lartëmadhëruar i ka krijuar njerëzit nevojtarë ndaj njeri-tjetrit. Shoqëria, ashtu si ka klasën e pasur dhe të fortë, ka e do të ketë gjithmonë edhe klasën e të dobëve, të njerëzve me probleme shëndetësore dhe të nevojtarëve. Ne duhet të pyesim veten: "Pse i krijoi Allahu i Lartëmadhëruar nevojtarët?" Përgjigjja dihet: "Nevojtarët janë amanet i Allahut (xh.sh.), që ua ka lënë jonevojtarëve." Këtë përgjegjësi e ka dhënë Vetë Allahu.

Ajetet që u zbritën në ditët e para i shtynë njerëzit të meditonin. Ato urdhëronin që vazhdimisht të shikohej krijimi i njeriut dhe gjithësisë, madhështia dhe arti në të dhe mirësitë materialo-shpirtërore që i janë dhuruar njeriut. Ato lajmëronin për tmerret e vdekjes dhe të kiametit, mirësitë madhështore në parajsë dhe ndëshkimet e rënda në xhehenem. Gjithashtu përcillnin historitë dhe lajmet e popujve të mëparshme dhe kërkonin që njerëzit të udhëtonin nëpër botë e të merrnin mësim nga fati i tyre. Ndërkohë që kjo gjendje i paralajmëronte përgjeshmentarët, gjithashtu i forconte zemrat e besimtarëve, ua shtonte besimin dhe ishte një burim i madh ngushëllimi për ta. Në ajetet që vinin theksohej shpesh vërtetësia e Kuranit dhe e të Dërguarit të Allahut (a.s.). Kështu këto dy çështje u rrënjosën fort në zemrat e besimtarëve.

Para së gjithash, myslimanët u mësuan të bëjnë gjithçka në emër të Allahut (xh. xh.). Atyre iu kërkua që gjithmonë ta lavdërojnë Zotin, ta adhurojnë vetëm Atë, të kërkojnë ndihmë vetëm prej Tij, të qëndrojnë të vendosur në rrugën e drejtë dhe të luten që të mos devijojnë në rrugë të gabuara.¹

Pas pak, Allahu i urdhëroi që të shpenzojnë në rrugën e Tij dhe të jenë bujarë. Ai i qortoi ata që nuk u shërbejnë jetimëve, nuk inkurajojnë ushqimin e të varfërve, që e grumbullojnë pasurinë e tyre dhe nuk e shpenzojnë në rrugën e Allahut.²

Njerëzit në përgjithësi nuk jetonin në përputhje me qëllimin e krijimit të tyre. Për këtë arsye, e humbnin përgjithmonë jetën e tyre të përjetshme. Me përjashtim të atyre që bëjnë vepra të mira dhe këshillojnë njëri-tjetrin për të qenë të sinqertë, për t'iu bindur urdhrave të Allahut dhe për të qenë të durueshëm e të mëshirshëm në këtë drejtim. Ata fitonin një shpërblim të pashtershëm.³

Krahas gjithë vështirësive, i Dërguari i Allahut (a.s.) vazhdoi ta predikonte Islamin. Mushrikët vendosën një embargo për ta bërë atë të hiqte dorë nga kauza e tij. Ata e ndaluan martesën me myslimanët dhe tregtinë me ta. Ata i futën në telashe të mëdha.⁴ Mirëpo, asnjë nga këto nuk mundi t'i largonte besimtarët nga Islami, por përkundrazi, i bëri ata të kapeshin edhe më shumë me njëri-tjetrin.

Allahu i inkurajoi besimtarët të jenë të durueshëm. Ai i ndaloi ata të tregonin ndonjë rezistencë de facto ndaj shtypjes.⁵ Ai u dha lajmin e mirë se jobesimtarët së shpejti do të përkeqësoheshin (dobësoheshin) dhe se ata do të kthenin shpinën e do t'ia mbathnin.⁶

Allahu (xh.sh.) i urdhëroi myslimanët të heshtin kur lexohet Kurani, në mënyrë që ta kuptojnë mirë atë. Ai i njoftoi se nëse do ta bënin këtë, do të mëshiroheshin. Duke u kërkuar që ta përmendin vazhdimisht Allahun dhe ta adhurojnë Atë, urdhëroi si më poshtë: ***“Kur të lexohet Kurani, dëgjoni dhe heshtni, në mënyrë që të mëshiroheni. Përmende Zotin tënd me vete, i përulur dhe me frikë - jo me zë të lartë, në mëngjes dhe mbrëmje, dhe mos u bëj nga ata që nuk i kushtojnë vëmendje! Në të vërtetë, ata që janë afër Zotit tënd, nuk refuzojnë ta adhurojnë Atë, por e lavdërojnë dhe përulën në sexhde para Tij.”***⁷

Allahu Teala e urdhëroi të Dërguarin e Tij (a.s.), që të kujdesej për besimtarët që e ndiqnin dhe të sillej me butësi ndaj tyre.⁸ Edhe ai filloi t'u jepte më shumë vlerë besimtarëve dhe të përkujdesej për ta.

1. Shik. Fatiha, 2-7.

2. Shik. Fexhr, 17-18; Beled, 11-16; Lejl, 5; Humeze, 1-3; Ma'un, 3.

3. Beled, 17-18; Tin, 6; Asr, 1-3.

4. Shik. Ibn Hisham, I, 350, 374.

5. Shik. Furkan, 63; Fussilet, 34; Shura, 43; Xhathije, 14.

6. Shik. Kamer, 44-45.

7. A'raf, 204-206.

8. Shik. Hixhr, 88; Shu'ara, 215.

Shtator 2022

VITI: XVI

NUMRI: 174

BOTUESI

Shtëpia botuese "Progresi"

DREJTOR

Albert Halili

KRYEREDAKTOR

Alban Kali

PËRKTHYES

Albert Halili

Fatmir Sulaj

Ilir Hoxha

DIZAJN

Bledar Xama

ADRESA

Rr: Studenti; Sheshi "2 Prilli"

Shkodër; Shqipëri

MOBILE

+355 67 340 6182

E-MAIL

rev.etika@gmail.com

WEBSITE

www.progresibotime.com

KOSOVË

Rr: Ardian Zurnaxhiu; pn. Ralin

Prizren; Kosovë

Mob: +377 45 639 143

Prishtinë; Kosovë

Mob: +377 44 566 577

MAQEDONI

Drvarska 28; Stara Carsija

Skopje; Makedonija

Mob: +389 7145 6003

ABONIMI VJETOR

Shqipëri: 2000 lekë

Kosovë: 15 Euro

Maqedoni: 900 Denar

Evropë: 80 Euro

Ju bëjmë të ditur se materialet e sjella në redaksi pavarësisht nëse botohen apo jo nuk i kthehen autorit. Koha e botimit të një materiali përcaktohet nga redaksia. Honoraret e shkrimeve autoriale ose përkthimeve duhet të vini t'i tërhiqni pranë Shtëpisë Botuese "Progresi" ose pranë zyrave të përfaqësimit në Kosovë dhe Maqedoni.

Të marrësh mësim nga ngjarjet
Ali Riza Temel

18

Përmbajtja

14

Peshorja e qiellit dhe peshorja e tokës
Dr. Adem Ergyl

Tani është koha e rilindjes
Mehmet Lutfi Arslan

10

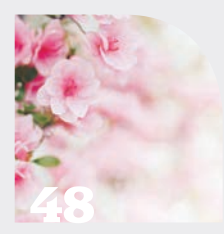
22

32

Katër miqtë e zgjedhur
të të Dërguarit të Allahut
Osman Nuri Topbash

- 5 100 cilësitë e besimtarit sipas Kuranit
Prof. dr. Omer Çelik
- 13 Në këtë kohë, besimi është
si të mbartet zjarr në dorë
Salih Zeki Meriç
- 16 Çdo bisedë fetare ka një posedues
dhe disa pjesëmarrës
Dr. Ahmet Hamdi Jëlldërëm
- 20 Biseda fetare është
trashëgimi profetike
Abdullah Sert
- 22 Si lindi shoqëria islame?
Dr. Murat Kaja
- 25 Përse përpiqemi për fenë?
Ali Byjyqçapar
- 26 Një sahab nga Nexhdi
Prof. dr. Ismail Lutfi Çakan

48

- Të jetosh me vetëdijen e Teuhidit 28
Prof. dr. Hasan Kamil Jëllmaz
- Dinjiteti i myslimanit 42
Halil Ibrahim Kuruxhan
- Dinjiteti njerëzor 44
Idris Arpat
- Familja e Ibrahimit (a.s.) 46
Xhafer Durmush
- Besim, dashuri, dëshmi 48
Neslihan Nur Turk
- Të qash për jetimët 50
Shefika K. Meriç
- Rrezja e parë që bie në zemër 53
Fatma Allada
- Njeriu është mësues i asaj që di 54
Kybra Çoban
- Dobitë e uthullës 58
Nejla Bash

39

Të kalosh pa u djegur
Ahmet Tashgetiren

Respekti ndaj prindërve
Naim Drijaj

56

100 CILËSITË E BESIMTARIT SIPAS KURANIT

— Prof. dr. Omer Çelik —

I. PARIMET E BESIMIT

1. Besimtari beson në një Zot të vetëm pa fillim, pa fund, i pangjashëm me askënd, i cili krijon, jep jetë, merr jetë, shikon, dëgjon dhe ka njohuri rreth çdo gjëje.

2. Besimtari beson në engjëjt, krijesa të krijuara nga drita, të cilat me bindje të plotë dhe dashuri kryejnë adhurimet, dhikrin dhe urdhëresat e Allahut.

3. Besimtari beson në librat e shenjtë, të shpallur nga Allahu si udhëzim, dritë dhe udhërrëfyes për gjithë njerëzimin. Myslimani beson pa asnjë dyshim te Kurani si fjalë e Allahut dhe përpiket me gjithë qenien e tij të zbatojë në jetë mësimet e Tij.

4. Besimtari beson në të gjithë peygamberët e përmendur ose jo në Kuran, si të dërguarit e posaçëm të Allahut për t'u komunikuar njerëzve shpalljen hyjnore.

5. Për të fituar dashurinë dhe amnistinë hyjnore, besimtari ndjek me përpikmëri rrugën e Peygamberit

(a.s.). Ai e pranon me gjithë zemër Peygamberin (a.s.), si modelin më të përkryer për lumturinë e kësaj bote dhe botës tjetër. Ai beson në botën tjetër dhe përkujton vazhdimisht Allahun.

6. Njeriu i kufizuar në fuqi dhe dituri nuk arrin të kuptojë gjithë dinamikën e botës fizike dhe metafizike, ndërsa besimtari përballë kësaj gjendjeje beson dhe i nënshtrohet plotësisht caktimit hyjnor.

7. Besimtari beson në Ditën e Kiametit, në ringjalljen pas vdekjes, në gjykimin final dhe në ekzistencën e Xhenetit dhe Xhehenemit.

8. Përmes besimit me sinqeritet të parimeve të imanit, besimtari shijon ëmbëlsinë e vërtetë të besimit të tij.

II. BESIMET BESTYTNORE

9. Besimtari qëndron larg politeizmit, ateizmit dhe mosbindjes. Ai është i vetëdijshëm për dëmin dhe fatkeqësinë e madhe që i ka sjellë njerëzimit ateizmi, paganizmi dhe politezimi.

10. Besimtari qëndron larg çdo lloj bestytnie, falli dhe besimi të kotë. Ai është i vetëdijshëm që bestytnitë dhe fallet nuk mund t'i sjellin as dëm as dobi atij.

11. Besimtari beson se magjistarët dhe magjia pa lejen e Allahut nuk mund të ketë asnjë ndikim mbi njeriun. Ai mbështet me besim të plotë tek Allahu për çdo të keqe dhe rrezik që mund t'i vijë.

12. Besimtari është i vetëdijshëm që shejtani është armiku i përbetuar i njeriut. Besimtari qëndron larg shejtanit dhe në asnjë mënyrë nuk e ndjek atë.

III. ADHURIMI

13. Besimtari është i pastër, ai kujdeset si për pastërtinë fizike, ashtu edhe për atë shpirtërore. Pastërtia është cilësia e pandashme e tij, sepse ai është i vetëdijshëm për dashurinë që Allahu ushqen ndaj atyre që tregojnë kujdes për pastërtinë.

14. Kur falet merr abdes, nëse është e nevojshme merr gusul dhe, nëse nuk gjen ujë merr tejemum. Në asnjë situatë dhe gjendje nuk e braktis abdesin, guslin dhe adhurimin.

15. Namazin e kryen me kujdes, duke i plotësuar të gjitha kushtet e tij. Gjatë namazit është tërësisht i përqendruar në të.

16. Namazi e pengon atë nga kryerja e çdo veprë dhe sjelleje të keqe. Ai i fal të gjitha namazet në kohën e caktuar, përpiqet në arritjen e qetësisë dhe përqendrimit maksimal gjatë faljes së namazit. Në të njëjtën kohë, kujdeset për faljen e namazit me xhemat.

17. Kur këndohet ezani, braktis çdo punë që ka në dorë dhe vrapon drejt xhamisë. Kur mbaron namazi, kthehet për të filluar punën e lënë.

18. Besimtari kryen me entuziazëm dhe gëzim namazet e bajramit dhe feston bajramin. Në ato ditë të nderuara i lutet Allahut për mëshirë, falje dhe begati.

19. Besimtari gjithashtu tregon një kujdes të veçantë në kryerjen e namazit të natës. Sipas mundësisë që ka, përpiqet të falë namaz nate dhe të përfitojë nga mirësitë e tij. Besimtarët e tillë i presin në Xhenet bukuri që nuk i ka parë syri, nuk i ka dëgjuar veshi dhe nuk i ka imagjinuar mendja.

20. Përveç namazeve obligative, besimtari tregon kujdes edhe në kryerjen e namazeve të tjera vullnetare. Ndërsa vazhdon me faljen e namazeve vullnetare, afrohet më shumë me Allahun, deri sa Allahu bëhet syri me të cilin shikon, veshi me të cilin dëgjon, gjuha me të cilën flet, dora me të cilën kap dhe këmba me të cilën ecën.

21. Beson bindshëm në obligimin e agjërimit të ramazanit dhe në arritjen e gradës së devotshmërisë përmes tij.

22. Përveç agjërimit farz, përpiqet të kryejë edhe agjërime vullnetare, sepse në këtë mënyrë afrohet më tepër te Allahu.

23. Për të përfituar sa më shumë nga agjërimi, bën kujdes ditën dhe natën, sidomos në dhjetëditëshin e fundit, i cili këshillohet të kalohet në Itikaf, për t'iu përkushtuar me gjithë qenien Allahut të lartësuar.

24. Besimtari është bamirës, nga pasuria jep pjesën e zekatit. Ai jep më të mirën nga pasuria. Përveç zekatit që është farz, ai sipas mundësisë jep vazhdimisht sadaka.

25. Kur jep dhe bën bamirësi, qëndron larg përmendjes së mirësisë, sepse është i vetëdijshëm që kjo gjë fshin sevapet. Sinqeriteti dhe fshehtësia është aq e madhe, sa që kur jep dora e djathtë, nuk e merr vesh dora e majtë.

26. Ai nuk pret një kohë të caktuar për të dhënë. Ai jep ditën dhe natën, në bollëk dhe skamje. Sepse ai që jep qëndron më lart se ai që merr.

27. Sapo të gjejë mundësi kryen Haxhin. Viziton Qaben, faltoren e parë për njerëzimin në rruzullin tokësor. Përmes këtij ibadeti, atij i bëhet e mundur të kthehet në shtëpi i pastruar krejtësisht prej mëkateve.

28. Brenda mundësive, besimtari kryen ritin e kurbanit. Ai është i vetëdijshëm që tek Allahu nuk arrin as gjaku as mishi, por devotshmëria e personit që pret kurbanin.

29. Besimtari lexon vazhdimisht Kuran, përpiqet me gjithë qenien për ta kuptuar dhe zbatuar në jetë.

IV HALLALLI- HARAMI

30. Besimtari ushqehet prej fitimit të ndershëm dhe të lejuar dhe për këtë vazhdimisht falënderon Allahun.

31. Ai qëndron larg çdo gjëje që Allahu e ka ndaluar; e di shumë mirë se askush nuk ka të drejtë përveç Allahut të ndërhyjë për ndryshimet ligjore të përcaktuara nga vetë Allahu.

32. Besimtari qëndron larg mishit të ngordhur, mishit të dërrit, gjakut dhe mishit të prerë në emër të dikujt tjetër përveç Allahut.

33. Ai qëndron larg prej çdo lloj pijeje me veti dehëse, qoftë dhe në sasi të vogël.

34. Besimtari qëndron larg kumarit, i cili është një nga veset e këqija që shkatërron individin dhe shoqërinë.

35. Besimtari tregon kujdes me veshjet e tij. Ai vishet në atë mënyrë që është udhëruar në Kuran dhe sunet. Ai vishet bukur dhe pastër kur shkon në xhami.

36. Besimtarët respektojnë gjininë e njëri-tjetrit, respektojnë gjininë në të cilën janë krijuar dhe qëndrojnë

në larg perversiteteve. As burri nuk i ngjason gruas dhe as gruaja burrit. Nëse nuk e respektojnë këtë, atëherë përfshihen nga mallkimi i Pejgamberit (a.s.).

37. Të gjithë besimtarët ruajnë nderin dhe syrin nga shikimi haram.

38. Besimtari nuk i afrohet imoralitetit dhe për këtë qëndron larg të gjitha rrugëve që të çojnë në të.

39. Besimtari respekton dinjitetin, nderin dhe ndjeshmërinë e njerëzve të tjerë. Ai ruan dinjitetin e vet, të familjes dhe të besimtarëve. Ai e di shumë mirë që shpifja ndaj besimtarëve burra dhe gra është haram dhe ata që shpifin meritojnë mallkimin e Allahut dhe Pejgamberit (a.s.).

40. Besimtari nuk vret njeri, sepse e di se vrasja e një njeriu është si vrasja e gjithë njerëzimit dhe shpëtimi i një jete është si shpëtimi i gjithë njerëzimit. Ai beson fort se vrasja e një besimtari qëllimisht dënohet me zjarr të përherëshëm.

41. Besimtari në asnjë mënyrë nuk kryen vetë-

pasurinë dhe gjithçka për dashurinë e Allahut.

47. Për të arritur dashurinë e Allahut ai ndjek rrugën e Pejgamberit (a.s.).

48. Ai vazhdimisht përmend Allahun, i lutet Atij gjithë përgjërë në çdo moment. Kur kryen ndonjë mëkat, menjëherë kërkon falje prej të Gjithëmëshirshmit. Ai është i vetëdijshëm se dhikri e forcon besimtarin.

49. Besimtari është i vetëdijshëm se neglizhimi i përmendjes së Allahut sjell përballjen me vështirësi në këtë jetë dhe ringjalljen si i verbër në Ditën e Gjykimit. Ai e di shumë mirë se një person që harron Allahun, në fakt ka harruar vetveten.

50. Besimtari vazhdimisht falënderon dhe lëvdon Allahun, sepse vetëm Allahu e meriton të lëvdohet dhe falënderohet në kuptimin e vërtetë të fjalës. Ai e di që Allahu nuk i do mosmirënjohësit. Falënderimi sjell shtimin e begative, kurse mosmirënjohja sjell dënimin hyjnor.

BESIMTARI VAZHDIMISHT
FALËNDERON DHE LËVDON
ALLAHUN, SEPSE VETËM ALLAHU
E MERITON TË LËVDOHET DHE
FALËNDEROHET NË KUPTIMIN E
VËRTETË TË FJALËS.

vrasje, sepse e di që midis vrasjes së tjetrit dhe vetëvrasjes nuk ka asnjë dallim.

42. Besimtari nuk lejon vrasjen e fëmijëve në çfarëdo mënyre qoftë, duke përfshirë edhe abortin.

43. Besimtari ndihmon në zbatimin e ligjit, siç është edhe dënimi me vdekje për personin që vret qëllimisht një të pafajshëm.

44. Besimtari në asnjë mënyrë nuk cenon pasurinë e tjetrit, ai qëndron larg çdo lloji vjedhjeje dhe ndihmon për parandalimin e saj.

45. Besimtari nuk shkakton dhe nuk merr pjesë në shkatërrim dhe prishje, qëllimi i tij është rregullimi, përmirësimi dhe ndërtimi, madje në mënyrën më të mirë.

IV. MORALI I BUKUR

a. *Morali i bukur ndaj Allahut*

46. Besimtari do Allahun, krijuesin e gjithësisë, të përhershmin, të plotfuqishmin me gjithë qenien e tij. Ai nuk do askënd tjetër më shumë se Zotin e vet. Ai është i gatshëm të sakrifikojë jetën, familjen,

51. Besimtari jeton midis shpresës dhe frikës. Kur lexohen ajetet kuranore, atij i dridhet zemra dhe i shtohet besimi. Kjo gjë i sjell lehtësim, faljen e mëkateve, zgjidhjen e problemeve, shtimin e shpërblimit dhe begati në jetë.

52. Ai në mënyrë të vazhdueshme i kërkon falje Allahut, por veçanërisht i kërkon falje Allahut në kohën para agimit, sepse ajo është koha ku mëshira e Allahut vërshon në tokë.

53. Besimtari pendohet vazhdimisht, sepse është i vetëdijshëm që Allahu i do penduesit.

54. Besimtari mbështetet vetëm tek Allahu dhe vetëm prej Tij kërkon ndihmë. Sepse Ai është i vetmi që mund t'i japë zgjidhje çdo problemi dhe vështirësi.

55. Besimtari vazhdimisht i lutet Allahut, sepse e di që Allahu i dëgjon dhe i plotëson lutjet e njerëzve. Besimtari nuk lutet vetëm për vete, por për prindërit, bashkëshorten, fëmijët, vendin dhe shoqërinë në përgjithësi.

56. Besimtari e mban fjalën që i ka dhënë Allahut.

b. Morali i besimtarit ndaj besimtarëve dhe njerëzve të tjerë

57. Besimtari flet vetëm të vërtetën. E vërteta është shkak për faljen hynore dhe përmirësimin e sjelljeve. Besimtari gjithmonë përpiket të shoqërohet me njerëz të sinqertë.

58. Besimtari qëndron fort dhe i palëkundër në rrugën e drejtë të Islamit. Qëndrimi në rrugën e Islamit i siguron atij Xhenetin në botën tjetër.

59. Besimtari çon në vend amanetin dhe fjalën e dhënë; kur i besohet diçka, ai e ruan me kujdesin maksimal.

60. Besimtari është durimtar. Ai tregon durim përballë fatkeqësive, në qëndrimin larg harameve dhe në kryerjen me përpikmëri të urdhëresave. Përballë provokimeve të jobesimtarëve, ruan qetësinë duke mos u përfshirë nga hakmarrja.

61. Besimtari është falës, ai e mund urrejtjen dhe mllëfin që mund të ketë për njerëzit që i bëjnë padrejtësi.

62. Besimtari nuk e kthen me të keqe të keqen që i bëhet, ai e fal të keqen e bërë ndaj tij, megjithëse ka mundësi të hakmerret, sepse e di që falja është më e vërtetshme se hakmarrja.

63. Besimtari është altruist, bujar dhe sakrifikues. Nëse është e nevojshme, ai preferon vëllain besimtar kundrejt vetes së tij; në këtë mënyrë pastrohet krejtësisht nga egoizmi.

64. Besimtari qëndron larg fjalëve boshe që nuk i japin asnjë dobi as në këtë botë, as në botën tjetër, përkundrazi janë të dëmshme.

65. Besimtari qëndron larg ambienteve ku përqeshet dhe ironizohet feja. Nëse gabimisht gjendet në një ambient të tillë, menjëherë largohet prej atij vendi.

66. Besimtari është vëlla i të gjithë besimtarëve, ai nuk i ironizon dhe përqesh ata, nuk i thërret me emra të shëmtuar. Kurrë nuk e merr nëpër gojë vëllain besimtar, sepse e di që përgojimi është si ngrënia e mishit të vëllait të vdekur.

c. Edukata

67. Besimtari nuk hyn në shtëpinë e tjetrit pa leje. Ai hyn në shtëpi duke trokitur, fëmijët nuk hyjnë në dhomën e prindërve pa trokitur dhe pa marrë leje.

68. Besimtari i përgjigjet me respekt dhe hijeshi ftesës.

69. Besimtari i përshëndet dhe u jep selam vëllezërve myslimanë, ai asnjëherë nuk e neglizhon selamin.

70. Besimtari është i matur në çdo gjë, ai është krenar dhe i ashpër ndaj ateistëve dhe i butë, i dashur dhe modest përballë besimtarëve. Ecja e tij në rrugë është plot modesti, ai nuk e lejon veten të përfshihet nga mburrja dhe mendjemadhësia.

71. Kur flet, flet ëmbël dhe butë pa e ngritur shumë zërin; për të krijuar komunikim me njerëzit përdor fjalët më të bukura dhe të ëmbla.

72. Besimtari nëpër mbledhje dhe tubime të ndryshme respekton tjetrin, duke i hapur rrugën apo liruar vendin. Ai është i gatshëm në zgjidhjen e problemit të vëllezërve myslimanë.

VI. KËRKIMI I DITURISË

73. Besimtari bën të gjitha përpjekjet për të fituar çdo lloj diturie të dobishme, sepse dituria është ajo që e lartësoi njeriun mbi engjëjt dhe një nga elementët më të rëndësishëm që e fuqizojnë dhe lartësojnë njeriun. Ai e di, që urdhëresa e parë ishte “Lexo”, që të diturit me të paditurit nuk mund të jenë të njëjtë.

74. Dijetari reflekton mbi krijesat e Allahut dhe nxjerr mësim prej tyre. Atij i shtohet besimi nga bukuria e krijimit të Allahut.

VII. MARRËDHËNIET ME TË AFËRMIT

75. Besimtari e ndërton familjen mbi dashuri, mëshirë dhe respekt. Bashkëshortët janë si dy pjesë që plotësojnë njëra-tjetrën. Ai preferon martesën me një besimtare, megjithëse e ka të lejuar martesën me gra të Ehlu-Kitabit, ai në asnjë mënyrë nuk mar-

tohet me politeiste dhe jobesimtare. Në zgjedhjen e bashkëshortes, besimtari preferon atë me moral më të bukur.

76. Ai këshillon familjen për namaz dhe kryerjen e adhurimeve të tjera, përpiqet me të gjitha forcat t'i mbrojë ata nga zjarri i Xhehenemit.

77. Besimtari mendon për pasardhësit dhe lutet që ata të jenë besimtarë të mirë dhe të devotshëm.

78. Besimtari tregon një përkujdesje, dashuri dhe mëshirë të veçantë për prindërit.

79. Besimtari kujdeset për ruajtjen e lidhjeve fisnore; ai i ndihmon dhe përpiqet në forcimin e lidhjeve fisnore.

80. Besimtari i jep siguri fqinjët të tij të afërt ose të largët, respekton detyrimet që ka ndaj tyre.

VIII. MARRËDHËNIET TREGTARE

81. Besimtari u qëndron besnik marrëveshjeve tregtare. Ai është i vetëdijshëm për obligueshmërinë fetare të respektimit të marrëveshjeve tregtare.

82. Besimtari i jep borxh vëllait të vet në fe dhe në rast se huamarrësi nuk mund ta kthejë borxhin në kohë, ai nuk e vështirëson atë.

83. Besimtari është i drejtë dhe korrekt në shitblerje. Në asnjë mënyrë nuk bën hile në peshë dhe matje. Ai e di se mashtrimi dhe hilja sjell përfundime të frikshme në këtë botë dhe në ahiret.

84. Besimtari qëndron larg mënyrave të fitimit të padrejtë. Sepse ai e di që fitimi i padrejtë është i ndaluar. Ai qëndron larg ryshfetit dhe korrupsionit. Ai nuk pranon dhurata kur është në detyrë shtetërore.

85. Besimtari në asnjë mënyrë nuk e përdor fenë për qëllime përfitimi, sepse e di mirë se dënimi për këtë është zjarri i përherëshëm.

86. Besimtari qëndron larg fajdes dhe interesit bankar. Ai lufton për të çrrënjësuar kamatën. Është i vetëdijshëm se kamata është luftë kundër Allahut dhe Pejgamberit (a.s.).

87. Besimtari është shumë i kujdesshëm ndaj mallit të jetimit dhe në asnjë mënyrë nuk e shpërdoron pasurinë e tij. Ai e di që cenimi i pasurisë së jetimit është si ngrënia e zjarrit. Ai përpiqet me të gjitha mundësitë për të krijuar kushte sa më të mira për jetimët.

88. Besimtari në çështjet e trashgimisë respekton me përpikmëri dispozitat fetare.

IX. MARRËDHËNIET ADMINISTRATIVE DHE JURIDIKE

89. Besimtari përpiqet që detyrat e rëndësishme t'u besohen njerëzve të aftë dhe ekspertëve. Ai nuk

kërkon post, por nëse i besohet e kryen me përgjegjësi, sepse e di që, nëse postet kalojnë në dorë të paaftëve është afuar Kiameti.

90. Besimtari gjykon me drejtësi midis njerëzve. Ai nuk mbron në asnjë mënyrë të padrejtët. Është dëshmitar i drejtë, edhe kur i duhet të dëshmojë kundër familjes apo të afërmeve të tij.

91. Në të gjitha punët besimtari konsultohet me besimtarët dhe të zotët e mendjes. Kur merr vendime, këshillohet me të diturit. Drejtuesi tregon kujdes të veçantë nga përfitimi i këshillimit dhe konsultës. Ai në asnjë mënyrë nuk drejton sipas dëshirave dhe egos së tij.

92. Për të mirën e njerëzimit besimtari urdhëron për mirë dhe ndalon nga e keqja.

93. Besimtari u bindet autoriteteve, sepse bindja ndaj tyre është obligim fetar.

X. XHIHADI DHE MARRËDHËNIET ME JOMYSLIMANËT

94. Besimtari mund të martohet me një grua të krishterë ose hebreje, ai mund të hajë mishin e prerë nga të krishterët dhe hebrejtë. Kurse martesë me ata të feve të tjera dhe ngrënia e mishit të prerë nga ata është e ndaluar.

95. Besimtari përveç kohës kur është gjendje lufte, jeton në paqe me pjesëtarët e feve të tjera. Ai krijon marrëdhënie miqësore me ta brenda kornizave fetare. Besimtari garanton jetën dhe pasurinë e jomyslimanëve që jetojnë në vendin e tij. Sillet me drejtësi dhe bamirësi me ta, përderisa ata nuk shfaqin shenja armiqësie, por nuk krijon miqësi me ata që i kanë shpallur luftë fesë islame.

96. Besimtari nuk krijon miqësi vëllazërore me jobesimtarët. Ai e di që ata dëshirojnë shkatërrimin e Islamit.

97. Besimtari është i gatshëm të luftojë në rrugën e Allahut, ai është gjithmonë vigjilent ndaj armikut dhe zhvillon teknologjinë e duhur për të përballur armikun.

98. Besimtari lufton trimërisht, pa pasur frikë nga vdekja, sepse është i gatshëm të vdesë për të mbrojtur fenë, jetën, nderin, atdheun dhe vlera të tjera sublime.

99. Besimtari ka mall për të rënë martir, ai e di që martirin e presin shpërblime të mëdha dhe të pafundme.

100. Nëse pala kundërshtarë ofron armëpushim dhe paqe, besimtari në vend të luftës preferon armëpushimin dhe paqen, sepse qëllimi kryesor i luftës është sigurimi i paqes, qetësisë dhe çrrënjësja e padrejtësisë.

TANI ËSHTË KOHA E RILINDJES

— Mehmet Lutfi Arslan —

Kthimi i Aja Sofjas (Hagia Sophia) në xhami është një veprim madhështor. Është një dalje nga gropa e poshtërimit dhe dëshpërimit në të cilën patëm rënë në shekullin e kaluar. Një distancë e konsiderueshme është kaluar në rrugën drejt qëllimit në horizontin e shpirtit tonë. Me çdo veprim, skoria dhe zymtësia që rrethojnë mendjet dhe zemrat tona pastrohen pak më shumë. Me çdo veprim, begatia dhe drita që ndriçojnë fytyrën dhe thelbin tonë bëhen pak më shumë. Na hapen perdet para syve dhe na pastrohet mendja. Tani jemi më afër përjetimit të ëndrrës sonë ndërsa jemi zgjuar. Molla jonë e kuqe (synimi kryesor), për të cilën duhet të japim jetën, me të cilën gjejmë jetë aq sa mund të sakrifikojmë për të dhe me të cilën u ofrojmë jetë të tjerëve, tashmë është më e dukshme. Tani dinjiteti është aq i qartë saqë na i bën zemrat të rrahin fort dhe poshtërimi është aq i dukshëm saqë mund ta refuzojmë.

Xhamia Aja Sofia ishte një bekim që i përfshiu paraardhësit tanë në linjën e njerëzve të drejtë, të cilëve iu premtua toka. Ajo mirësi nuk doli nga duart tona krejt papritur. Ne në fillim humbëm meritën dhe më pas përfaqësinë. Aja Sofia nuk u bë muze, por ne e humbëm nderin për ta përdorur si xhami. Fakti që ajo sot u shndërrua nga muze në xhami është një shenjë. Kështu lulëzoi shpresa jonë për të qenë mes të devotshmëve që trashëgojnë tokën, si paraardhësit tanë. Tani është koha për ta marrë këtë shenjë, për të punuar në drejtimin që tregon ajo dhe për të ecur në atë drejtim. Çdo mirësi kërkon mirënjohje në llojin e vet. Mirënjohja për një mirësi si Xhamia Aja Sofia kërkon fillimisht rigjallërimin e këtij tempulli të trishtuar dhe më pas rigjallërimin e kuptimit që ia kushton atë Allahut Teala. Rigjallërimi i tempullit bëhet duke e mbushur pesë herë në ditë, frekuentimi i tij nga të gjitha grupmoshat e xhematit dhe duke e vendosur atë në qendër të

jetës sonë. Kjo është një përgjegjësi e çdo besimtari që jo vetëm ndan të njëjtin qytet me Aja Sofinë, por që përvetëson edhe të njëjtin kuptim për Aja Sofinë. Mirë, por si do të bëhet rilindja e kuptimit që ia kushton Aja Sofinë Allahut (xh.xh.)?

VEPRIMI MË I KEQ I POLITIKËS VETËMOHUESE

Ishte shndërrimi i Aja Sofisë në muze. Ne nuk mund ta kuptojmë domethënien e Aja Sofisë pa kuptuar thellësinë simbolike të këtij akti, kështu që nuk mund ta kuptojmë se çfarë duhet të ringjallim. Fakti që një gjigant i njohur, me madhësitë dhe pretendimin e tij për ta shndërruar Xhaminë e Perandorisë Osmane në një formë pagane si muze, ishte i gatshëm të pranonte xhuxhizimin dhe indiferencën, do të thotë që një gjigant, koka e të cilit endet në qiell, ta konsiderojë veten të denjë për poshtërim dhe përçmim. Me psikologjinë e të dënuarit me vdekje që bie në dashuri me xhelatin e tij, ishte përmbajtja rrëqethëse e një letre paaftësie drejtuar Perëndimit: «Unë nuk jam më personi që ju e njihni dhe e keni frikë, sepse kam hequr dorë nga pretendimi im. Tashmë e kam lënë idealin e madh që më bëri ky që jam dhe as që e mendoj të armiqësohem më me ju. Lëreni armiqësinë, unë nuk kam ideal tjetër veç të jem si ju. Jam gati të jem ushtar i kauzës suaj siç kam hequr dorë nga pretendimi im, sepse jam i dashuruar me ju dhe me stilin tuaj të jetesës...»

Të heqësh dorë nga Aja Sofia do të thoshte të heqësh dorë nga vetja dhe pretendimi yt ndaj saj, sepse Aja Sofia është një ideal, një simbol. Ishte një kujtim i komandantit dhe ushtarëve të nderuar që realizuan çlirimin me lajmin e mirë të Profetit, ishte simboli i çlirimit. Me çlirimin ndryshoi rrjedha e historisë, u hap një epokë dhe u mbyll një epokë. Aja Sofia, e gjallëruar nga ezani, tekberi dhe pesë namazet ditore, u bë vula e një ringjalljeje të sjellë nga të parët tanë. Ajo vulë është gdhendur në mendje dhe zemra, nëse mund ta shprehim kështu. Ata që panë Aja Sofinë me minaret dhe institucionet osmane, panë kauzën tonë që na bëri këta që jemi. Ajo kauzë ishte një tregues konkret i shpirtit dhe botëkuptimit që i kishte dhënë çlirimi. Kështu kaluan shekuj dhe Aja Sofia vazhdoi t'i binte me shuplakë kundërshtarit tonë si identitet dhe kauzë. Aja Sofia, meqë ra fjala, na bëri të njohim veten tonë. Ajo u bë një shkollë. Çdo brez ka njohur aventurën që shtrihet nga stepat e Azisë Qendrore deri në mes të Francës me Aja Sofinë. Thelbi i asaj aventure ishte lartësimi i fjalës së Zotit. Aja Sofia u bë një koshere e begatë ku distilohej kjo esencë.

Në fakt, Aja Sofia ishte një destinacion i ndërmjetëm ku mishërohej molla jonë e kuqe (qëllimi ynë). Ne e dinim që po prisnim aty përkohësisht. Perëndimi, historia, imagjinata dhe psikologjia e të cilit u formësuan nga ankthi për çlirimin pas Stambollit, ishte gjithashtu i vetëdijshëm për qëndrimin e Aja Sofisë si simbol. Edhe pse gjigandi nga i cili kishte frikë, ishte shtrirë për tokë, një manifestim madhështor i identitetit të gjigantit dhe pretendimi se ai mund të kthehej, qëndronte i gjallë aty. Ata që lidhën me zinxhirë Aja Sofinë donin ta eliminonin këtë manifestim. Ata u përpoqën të frenonin frymën që na bëri këta që jemi, kuptimin ringjallës të çlirimit që përfshin gjithë njerëzimin.

Kthimi i Aja Sofisë në origjinën e saj është regjistrimi i kthimit tonë në kauzën tonë. Molla jonë e kuqe ka filluar të shkëlqejë sërish në horizontin tonë. Profeti i cili ishte dërguar si mëshirë për botët, na e ka treguar atë horizont. Abdullah ibn Amri u pyet një ditë nëse Roma apo Stambolli do të çlirohej më parë. Abdullahu nxori Sahifetu's-Sadikane të tij, të cilën e ruante në një sënduk që e mbante me vete, e shikoi atë dhe dha këtë përgjigje:

- Ndërsa rrinim rreth të Dërguarit të Allahut dhe shkruanim hadithe, dikush pyeti: «Cili nga qytetet e Stambollit dhe Romës do të çlirohej i pari?» I Dërguari i Allahut, (a.s.), u përgjigj kështu:

«*Së pari do të çlirohet Stambolli, qyteti i Herakliut.*»

Stambolli u çlirua nga një komandant i mirë dhe ushtria e tij e mirë. Kurse Roma akoma pret për t'u çliruar. Kjo është molla e kuqe e vendosur para umetit nga i Dërguari i Allahut (a.s.). Ky horizont, i cili u krijua 1400 vjet më parë, në fakt është shprehje e nevojës për të lartësuar fenë e Allahut dhe për të mos u ndalur në çështjen e xhihadit derisa feja të jetë vetëm e Allahut. Në fakt, Fatih Sulltan Mehmeti e dinte mirë këtë, kështu që ai e ktheu drejtimin e tij në Romë menjëherë pas çlirimit të Stambollit. Sepse molla e kuqe tashmë ishte Roma. Fatihu nuk e ngadalësoi mbartjen e mollës së kuqe më tutje, për të cilën dha gjithë rininë e tij, dhe u përpoq shumë të arrinte mollën e re të kuqe deri në fund të jetës. Edhe sikur t'ia kishte dalë mbanë për ta çliruar Romën, ndoshta përsëri nuk do të ndalej, sepse molla e kuqe ishte emri i përpjekjes deri në frymën e fundit për hir të Allahut.

Me shndërrimin e Aja Sofisë në xhami, pyetja që të gjithë duhet t'i bëjmë vetes është: Ku patëm mbetur? Simboli i çlirimit tashmë është xhami, ashtu siç duhet të jetë. Tani objektivi është molla e kuqe e radhës. Gjëja e parë që duhet bërë për këtë është të përpiqemi të ringjallim kuptimin e çlirimit në

simbolin në fjalë, pra, në Aja Sofia. Ky kuptim është që çdo individ i të gjithë popullit ta ripërcaktojë veten me frymën e çlirimit dhe me këtë ripërcaktim të ecë mbi stilet e jetesës që i kanë kurdisur kurthe jetës. Sot, Roma, e cila duhet çliruar, është një simbol si Aja Sofia. Roma është një qendër energjie negative ku stili i jetesës supersticioze pompohet në të gjithë botën. Kjo qendër tregon për armikun, fuqia e të cilit u jep formë perceptimeve, mendimeve, ideve, ndjenjave dhe qasjeve, me të cilin duhet t'i lajmë hesapet. Mënyra për t'u përballur me atë armik është e mundur me ringjalljen e stilit të jetesës që e bëri Aja Sofinë mollën tonë të kuqe, që na e mundësoi ta realizonim atë, që e sheh më pas rigjallërimin e saj, që bën rigjallërimet të tjera nëpërmjet saj dhe që kështu e bëri atë kurorë të kokës sonë. Ringjallja e Aja Sofisë është ringjallja e një stili jetese që do të na vendosë ndër trashëgimtarët e tokës. Ka disa tipare dalluese që e dallojnë këtë jetë nga jetët kalimtare.

Tipari i parë dallues i stilit të jetesës që do ta ringjallë Aja Sofinë dhe si rrjedhojë do të na ringjallë ne është tevhidi. Ne e lidhim çdo gjë me Zotin (xh.xh.), vetëm Atë e adhurojmë dhe vetëm prej Tij ndihmë kërkojmë. Ngjyra e tevhidit është ngjyra e Zotit tonë dhe frymëzimi i ngjyrës sonë. Një mënyrë jetese e dominuar nga tevhidi është një mënyrë jetese e dominuar nga shpirtat, jo nga nefset. Kjo mënyrë jetese nuk është një utopi. Kurdo që ajetin «ijake na'budu ve ijake nestein / vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë», e bëjmë dominues në jetën tonë, atëherë jeta kthehet në jetë tevhidi.

Tipari i dytë dallues është besimi në ahiret (botën e përtejme). Jeta e vërtetë është jeta e botës tjetër. Toka është një stacion i ndërmjetëm. Andaj është e nevojshme të punojmë aq sa kemi nevojë për ahiretin dhe aq sa të qëndrojmë në dynja. Ne kemi një pjesë këtu, të cilën nuk duhet ta harrojmë. Por këtë e bëjmë këtë me botëkuptimin «dora te fitimi, zemra te Zoti». Kjo botë është një ngordhësirë, andaj ne nuk vrapojmë pas saj. Kjo botë nuk i dorëzohet atij që e ndjek, por atij që nuk e komplimenton. Andaj, këtë nuk do ta harrojmë.

I treti është të mos kesh frikë nga vdekja. Vdekja është dera që hapet ndaj jetës së përjetshme. Da-

llimi ynë nga njerëzit e tjerë është i dukshëm në faktin që nuk kemi frikë nga vdekja. Një siguri që Allahu ua ka dhënë zemrave tona, e bën vdekjen një ditë dasme për ne. Ne e dimë se, nëse shkojmë drejt vdekjes dhe nuk e trembim atë, nuk do të kemi asnjë influencë. Në momentin kur të preferojmë këtë botë ndaj ahiretit, Allahu mund t'i japë dobësi zemrës sonë. Kjo dobësi, e cila është emri i dashurisë për këtë botë dhe për rrjedhojë i frikës nga vdekja, në fakt është vdekja e personalitetit dhe kauzës sonë.

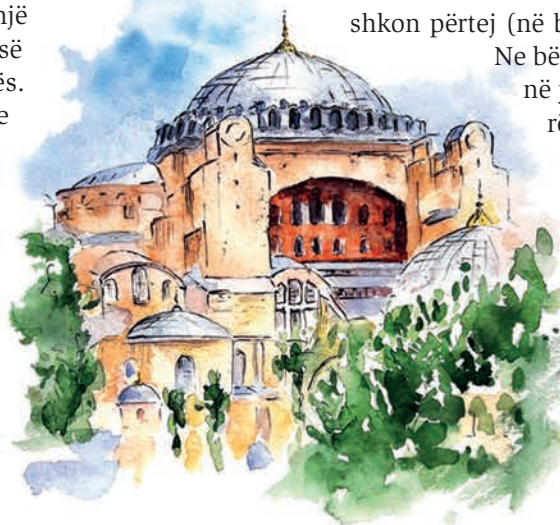
I katërti është të mos kemi frikë nga dhënia/infaku. Infaku dhe mëshira janë kartëvizita e besimtarit. Dhënia nuk pakëson. Jeta, pasuria, koha dhe të gjitha pasuritë tona janë të dobishme vetëm kur ndahen me të tjerët për hir të Allahut (xh.xh.). Kana tona mbushen ndërsa zbrazen. Çdo gjë që japim shkon përtej (në botën tjetër) dhe na pret atje.

Ne bëjmë kujdes që të mos shkojmë në jetën tjetër me një ngarkesë të rëndë. Ai që ka pak ngarkesë, shpëton. Ne e dimë dhe e themi këtë.

I pesti është të kesh një horizont dhe një zemër që të përmbajë globin. Ne jemi umeti i Muhamedit, (a.s.) dhe jemi përgjegjës për ecurinë e botës. Profeti (a.s.), nuk është vetëm profeti ynë, por profeti i mbarë njerëzimit. Toka është bërë xhami për të. Kauza e tij do të

hyjë në çdo shtëpi nga lindja në perëndim dhe si rrjedhojë ato shtëpi ose do të jenë të lumtura, ose të shkatërruara. Ne nuk na takon të tërhiqemi dhe të mbrohemi. Në këtë kohë kur bota është kthyer në një fshat global, përgjegjësia jonë është rritur në përmasat e globit dhe ne kemi detyrimin t'i zgjerojmë zemrat tona sa globi.

Aja Sofia u hap, kështu që nuk mund të jemi më si më parë. Edhe neve na ka ardhur koha që të hapemi. Aja Sofia ndryshoi, tashmë është radha jonë. Muzeu Aja Sofia ishte trishtimi ynë, tani Xhamia Aja Sofia është lumturia jonë. Përgjegjësia jonë është rritur. Për të ringjallur Aja Sofinë, para së gjithash, do të thotë të hyjmë në rrugën e ringjalljes/rilindjes së vetes sonë, pastaj qytetit tonë, pastaj vendit tonë dhe në fund globit tonë. Ne duhet ta bëjmë këtë. Shenja ka ardhur dhe Aja Sofia është kthyer në një vend ku shkëlqen kuptimi, i cili do ta bëjë atë kurorë të kokave tona. Tashmë ka ardhur koha për të marrë rrugën. Koha është koha e rilindjes.

NË KËTË KOHË, BESIMI ËSHTË SI ZJARR QË MBARTET NË DORË...

— Salih Zeki Meriç —

Besimi është kushti i parë për të hyrë në Islam. Njeriu hyn në besim duke e pohuar me gjuhë dhe duke e konfirmuar me zemër njësimin e Zotit dhe Muhamedin (a.s.), si robi dhe të Dërguarin i Tij.

Baza e besimit, faktikisht është konfirmimi me zemër. Iman do të thotë, t'i besosh Zotit që nuk shikohet, që mund të mësohet për Të dhe që e tregon ekzistencën e Tij me anë të shfaqjeve. Po ashtu, do të thotë t'u besosh engjëjve që njeriu nuk i shikon, Ahiretit që nuk është përjetuar, por që do ndodhë në të ardhmen dhe ringjalljes pas vdekjes. Mbi të gjitha, do të thotë t'u besosh profetësive të pejgamberëve që Zoti (xh.xh.), ua ka dhënë atyre nëpërmjet shpalljes dhe të besosh se librat, të cilët janë kushtetuta hyjnore për jetën.

Kurani Fisnik, i cili është udhëzuesi i jetës sonë, na përkufizon ne si besimtarë. Besimtar është ai që ka besuar. Allahu i Madhëruar, duke u nisur nga vlera që kemi marrë prej besimit dhe duke na u drejtuar me shprehjen “o ju që keni besuar”, e përmend këtë në tetëdhjetë e tetë vende të Kuranit Fisnik. Kjo do të thotë se Zoti i Lartmadhëruar i pranon si bashkëbisedues ata që i besojnë Atij.

Ibn Mes'udi, radijallahu anhu, në lidhje me këtë shprehje, ka thënë: “Kur të dëgjosh thirrjen e Zotit të Lartësuar “o ju që keni besuar”, hapi veshët mirë dhe dëgjo me gjithë shpirt, sepse pas kësaj thirrjeje, Allahu të urdhëron për ndonjë punë të mirë ose të ndalon nga ndonjë gjë e keqe.” (Sujuti, el-Itikan, II, 43; Ibn Kethir, Tefsir, I, 148.)

Çfarë mund të ketë ndonjë gjë më të vlefshme se besimi i besimtarit, i cili ka pasur nderin të bëhet protagonist i kësaj thirrjeje!? Njeriu, të cilit i është dhënë besimi me mirësinë e Allahut Teala, duhet ta mbartë besimin e tij në mënyrë të përpiktë derisa të shkojë te Zoti (xh.xh.) dhe të dalë në audiencën e Tij me këtë amanet.

Nisur nga kjo, përderisa të jemi gjallë, duhet të shqetësohemi thellësisht për besimin. Ne duhet të jemi vigjilentë, se përgjatë jetës mund të ketë sulme të brendshme e të jashtme kundër besimit që kemi në zemër dhe që është më i vlefshëm se çdo gjë. Prandaj, duhet të marrim masa shpirtërore dhe mendore kundër kësaj.

Të besosh në punën që ke bërë, është një gjendje shkujdesjeje. Kërkimi i rrugëve të sigurta për ta mbrojtur besimin dhe përgjërimi ndaj Allahut të Lartësuar për mëshirë, përsëri është një gjendje që buron nga besimi. Ne si besimtarë duhet ta shpresojmë xhennetin dhe të mbartim dëshirën për të parë bukurinë e Allahut Teala.

Njeriu gjithmonë duhet të shqetësohet në lidhje me

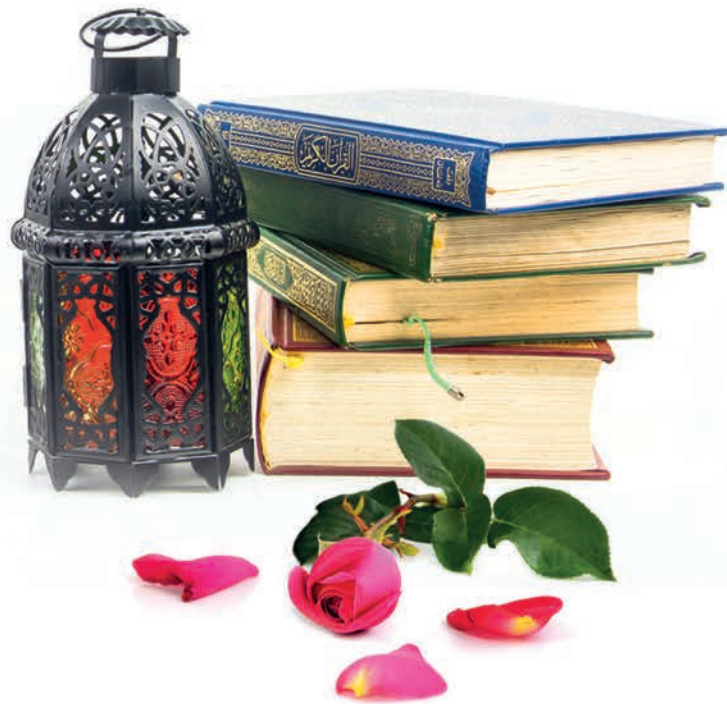
llogarinë që do të japë në Ahiret. Allahu Teala na ka krijuar, por nuk na ka lënë pa përgjegjësi. Allahu i Madhëruar na ka dhënë besimin, na ka bërë të kuptojmë shumë gjëra nëpërmjet nurit të udhëzimit dhe si rezultat, na ka dhënë disa përgjegjësi për të cilat do na marrë në llogari. Besimtari duhet të jetë i vetëdijshëm për këtë.

Nëse një besimtar frikësohet nga dita e llogarisë dhe shqetësohet për të ardhmen e besimit të tij, i shtohet përpikëria ndaj veprave dhe e përcakton drejtimin e jetës së tij. Mbi të gjitha, ky shqetësim e inkurajon atë që t'i drejtohet Zotit (xh.sh.), të mbrohet nga mëkatet dhe e bën të gatshëm kundrejt rreziqeve në të ardhmen, në mënyrë që të mos bjerë viktimë e tyre. Gjendjen e atyre njerëzve që nuk shqetësohen për të ardhmen e tyre, Kurani Fisnik e shpreh kështu: **“Cili është më i mirë, ai që themelet e godinës së vet i vë në përkushtimin ndaj Allahut dhe në kënaqësinë e Tij, apo ai që themelet e godinës së tij i vë në bregun e gërryer dhe rrokulliset me të në zjarrin e xhehenemit?! Allahu nuk e udhëzon në rrugë të drejtë popullin keqbërës.”** (Teube, 109.)

Miqtë e Zotit (xh.sh.), shprehen se “përgjatë gjithë jetës duhet ta mbajmë hapur derën e frikës ndaj Allahut. Ndërsa në kohën e vdekjes, duhet të kapemi pas shpresës”. Besimtarët duhet të kenë frikë përgjatë gjithë jetës prej Allahut, prej tmerrit të Ditës së Kiametit dhe prej ndëshkimit të Xhehenemit, por kjo frikë nuk duhet t'i shtyjë ata në pasivitet, mosveprim, dëshpërim dhe pesimizëm. Përkundrazi, duhet t'i orientojë drejt qëndrimeve dhe sjelljeve që ua heqin shkaqet e të pasurit frikë.

Rendja pas jetës së kësaj bote, dëshirat, pasionet dhe çdo lloj përpjekjeje që na e rrit egoizmin tonë, janë gjëra që na bëjnë ta harrojmë ëmbëlsinë e besimit.

Shenja për mbartjen e një shqetësimi të vazhdueshëm për besimin, shfaqet në veprat dhe sjelljet tona. Prej njeriut që është humbur në vitrinat e shndritshme të jetës moderne, është e pamundur të presësh shqetësim për botën tjetër, sepse, në një jetë që nuk ka ndjeshmëri, nuk ka as mendim për fenë dhe nuk ka as vepra që e vërtetojnë besimin. Për të mos rënë në kthetrat e jetës që të hedhin në humnerë, duhet të kemi një besim të fortë. Ndërsa besimi i fortë, arrihet duke përvetësuar një mënyrë jetese që e shton atë. Me dashje apo pa dashje, shumë herë mund të shkojmë në buzë të asaj humnere apo të na hedhin në të. Për këtë arsye, ne duhet të kemi një mjedis që na shpie te besimi, duhet të kryejmë shërbime fetare që na e ëmbëlsojnë besimin dhe duhet të kemi një vetëdije të fortë adhurimi ndaj Allahut Teala që të na e mbrojtë besimin tonë si një armaturë.

PESHORJA E QIELLIT DHE PESHORJA E TOKËS

— Dr. Adem Ergyl —

Fjalën takva / devotshmëri, e cila është një koncept i Kuranit Fisnik, disa komentues të Kuranit e shpjegojnë si “vetëdije e përgjegjësisë kundrejt Allahut Teala”. Të vepruarit me vetëdijen “e dhënies së llogarisë në audiencën e Zotit” në çdo punë që mund të bëhet, në çdo mendim dhe synim, padyshim se i jep njeriut një disiplinë serioze për jetën. Paralajmërimi: “Merreni veten në llogari para se t’ju marrë Zoti në llogari!”¹, është një paralajmërim serioz ashtu që robi t’i vendosë një rregull vetes dhe të mos humbasë në llogarinë e madhe që do ta japë në audiencën e Allahut të Lartësuar. Kuranit Fisnik e njofton haptazi të gjithë njerëzimin se profetët dhe umetet e tyre do të merren në llogari.² Allahu Teala na e kujton kështu se ana e mirësive në peshoren hyjnore duhet të vijë më e rëndë, në mënyrë që fytyrat tona të mos nxihen dhe të mos turpërohen:

“Peshimi (i veprave), atë ditë do të jetë i drejtë. Ata që u rëndon peshorja me vepra të mira, do

të jenë të shpëtuar. Kurse ata që e kanë të lehtë peshoren me vepra të mira, do të humbin veten e tyre, për shkak se mohuan shpalljet Tona.” (A’raf, 8-9)

Çfarë peshoreje është ajo peshore që do të kurdiset atë ditë? Cila është njësia matëse e saj? Edhe pse ne nuk mund ta njohim plotësisht nga të gjitha aspektet natyrën e vërtetë të kësaj, nisur nga niveli që teknologjia ka arritur sot, vëmë re se shumë gjëra tashmë mund të maten. Gradat e nxehtësisë dhe ftohtësisë, nivelet e lagështisë, shkallët e tërmetit, vlerat e gjakut, shkallët e energjisë dhe fuqisë, matjet e shpejtësisë, vlerat e kalorive dhe qindra apo ndoshta mijëra gjëra të tjera si këto. Të gjitha këto tregojnë qartazi se veprat dhe sjelljet shpirtërore si besimi, devotshmëria, sinqeriteti, sevapi, mëkati, bindja dhe kundërshtimi do të peshohen lehtësisht dhe në një mënyrë të shpejt nga Allahu Teala në peshoren e përpiktë që do të kurdiset Ditën e Kiametit. Në këtë shkrimin tonë, më shumë se sa mënyrën e peshimit të kësaj peshoreje, do të shtjellojmë ndryshimin ndërmjet peshores sonë e peshores së Allahut dhe do të nxjerrim në pah se

1. Shik. Tirmidhi, Kijamet, 25/2459.

2. Shik. Araf, 6.

bazat e vlerësimit duhet të bëhen sipas peshores hyjnore. Po, cili është ndryshimi ndërmjet peshores së tokës dhe peshores së qiellit? Thënë me një shprehje tjetër, çfarë ndryshimi ka ndërmjet masave të peshores se njerëzve dhe asaj të Allahut të Lartësuar? Cilat janë kriteret e vlerësimit të njeriut në peshoren e njerëzve? Cilat janë në peshoren e Zotit (xh.sh.)? Cila është njësia vlerësuese në radhitjen e veprave në të mëdha dhe të vogla? Si bëhet vlerësimi i mëkateve apo i veprave të mira nga ana jonë dhe si bëhet nga ana e Allahut të Madhëruar? A do të japin të njëjtin rezultat me vlerësimin tonë në peshoren hyjnore shumë çështje që i kemi lejuar dhe i kemi pranuar si të drejta në zemrën apo veten tonë? Një i urtë shprehet: “A me kandarin e druvarit apo me peshoren e argjendarit e bëjmë llogarinë e veprave tona në këtë botë?” Pyetje, pyetje, pyetje... Ndërsa përgjigjet që do të jepen, do të jenë të ndryshme në mënyrë të drejtpërdrejtë me gradën e besimit, ndjeshmërinë e devotshmërisë, pjekurinë e zemrës dhe vetëdijen e përgjegjësive sonë. Po, ndërkohë që sipas peshores së tokës prestigji i njeriut përcaktohet sipas vlerave të kësaj bote si pasuria, pozita, fama, fuqia, bukuria dhe shumë vlera të tjera të ngjashme me to, këto nuk do të kenë asnjë vlerë në peshoren e qiellit, nëse nuk do të përdoren për Allahun siç duhet. Nëse këto nuk do të vlerësohen sipas masave hyjnore, mund të shndërrohen në peshë që nuk do vendoset te plusi i peshores, por te minusi. Masa e vlerës së njeriut në peshoren e qiellit përbëhet nga “besimi dhe devotshmëria”. Më shumë se sa bukuria e paraqitjes, bëhet fjalë për bukurinë e zemrës, të moralit, të veprës dhe të nderit. Jo veprat e shumta dhe të pasinqerta, por veprat plot sinqeritet qofshin edhe të pakta, do të ndikojnë ndjeshëm në anën pozitive të peshores. Sipas nijetit të mirë apo të prishur, shumë vepra që duken si të vogla do të bëhen të mëdha dhe shumë vepra që pandehen si të mëdha do të zvogëlohen dhe pothuajse do të zhduken. Për të bërë një llogari të vetes jo sipas masave llogaritëse të nefsit, por sipas vlerave të peshores hyjnore ndërkohë që jetojmë në tokë, Allahu i Lartësuar u ka dërguar robërve të tij dy ndihmës të mëdhenj. Ndhimësi i parë janë masat e treguara në Kuran dhe Sunet, ndërsa ndihmësi i dytë janë ndërgjegjet dhe zemrat e paverbuara me mëkate dhe gjynahe. Edhe nëse njerëzit japin fetva, edhe nëse nefsi nxjerrë justifikime të drejta sipas tij, nëse akoma ka një zë në zemër i cili nuk të lë rehat dhe të bren nga brenda, ja, ajo është gjilpëra e peshores hyjnore që të prek zemrën. Ky paralajmërim është paralajmërim hyjnor dhe pasqyra

e llogarisë së vërtetë. Çdo njeri që shikon në atë pasqyrë dhe përballet ndershmërisht me veten e tij, është e pamundur që nefsi ta mashtrojë. Allahu Teala e shpjegon kështu këtë të vërtetë: **“Po, vërtet që njeriu e sheh dhe e njej veten, edhe nëse paraqet shumë pretekste.”** (Kijame, 14-15)

Peshorja e qiellit është një peshore e përpiktë. Ajo nuk lë pas dore asnjë gjë të vogël apo të madhe, por menjëherë e merr në vlerësim. Pa shikojeni shprehjen e këtij ajeti që i drithëron zemrat: **“Ditën e Kiametit, Ne do të vendosim peshore të sakta e askush nuk do të pësojë asnjë padrejtësi. Ne do të sjellim (për gjykim) çdo vepër, qoftë kjo edhe sa pesha e një kokrre sinapi. Ne jemi të mjaftueshëm për llogaritje.”** (Enbija, 47)

Nisur nga kjo, asnjë vepër të mirë apo mëkat, nuk duhet ta marrim për të lehtë. Ka shumë vepra të mëdha që duken të vogla. Ky hadith fisnik është një tablo mësimdhënëse në lidhje me këtë aspekt: Ebu Mes’ud el-Bedri, (r.a.), transmeton se i Dërguari i Allahut, (a.s.), ka thënë: **“Një njeri prej umeteve të tjera para jush, u mor në llogari. Asnjë vepër e mirë nuk iu gjet, por ai ishte një njeri i pasur që i ndihmonte njerëzit. Shërbëtorin e tij e urdhëronte që t’ua falte borxhin të varfërve që ishin në vështirësi. Allahu, xhelle xhelaluh, tha:**

“Ne jemi më falës se ai, prandaj faleni atë!” (Muslim, Musakat 30.)

Ebu Abdurrahman Bilal ibni’l-Harith el-Muzeni, (r.a.), transmeton se i Dërguari i Allahut, (a.s.), ka thënë: **“Robi mund të thotë një fjalë me të cilën Allahu kënaqet, por atij nuk i shkon aspak në mendje se me atë fjalë mund të arrijë pëlqimin e Allahut. Ndërkohë Allahu mund të kënaqet me atë njeri deri në Ditën e Gjykimit kur ta takojë, për shkak të asaj fjale që tha. Gjithashtu, një rob thotë një fjalë me të cilën tërheq zemërimin e Allahut, por ai nuk mendon se ajo fjalë mund të bëhet shkak që Allahu të zemërohet me të. Ndërkohë Allahu mund të zemërohet me atë rob deri në Ditën e Kiametit kur ta takojë, për shkak të asaj fjale të keqe.”** (Muvatta, Kelam 5; Tirmidhi, Zuhd 12.) Së fundi, siç ka thënë edhe i Dërguari i Allahut (a.s.): **“Të gjithë që merren në llogari deri në detaje, do të ndëshkohen.”**³ Nisur nga kjo, ne nuk kemi ndonjë degë tjetër tek e cila mund të kapemi, përveç se t’i kërkojmë Allahut Teala, i Cili është i mëshirshëm dhe falës ndaj robërve të Tij, që të na e lehtësojë llogarinë dhe madje t’i përgjërohemi të na bashkojë me robërit e Tij që do hyjnë në xhenet pa dhënë llogari.

3. Shik. Buhari, Rikak 49; Muslim, Xhenet 79.

ÇDO BISEDË FETARE KA NJË POSEDUES DHE DISA PJESËMARRËS

— Dr. Ahmet Hamdi Jëlldërëm —

NË MËNYRË QË BISEDË FETARE TË KETË PËRFITIMIN E PRITUR, ËSHTË E NEVOJSHME TË KEMI PËRKUSHTIM NDAJ BISEDËS FETARE. NJË BISEDË FETARE QË BËHET PA PËRKUSHTIM NDAJ SAJ DHE PA QENË VËLLEZËR ME FREKUENTUESIT E SAJ, ËSHTË E DESTINUAR TË JETË VETËM NJË FORMË. ÇDO BISEDË FETARE KE NJË POSEDUES DHE DISA FREKUENTUES TË SAJ.

“...Bëjini mirë partnerit/udhëtarit tuaj të bisedës fetare/shokut të rrugës!..” (Nisa, 36)

Fjala sohbet (bisedë fetare), që është paskajorja e fjalës shok, që do të thotë të jesh me të dhe pranë tij; do të thotë të uleni së bashku, të përziheni dhe të jeni afër njëri-tjetrit. Të gjitha këto kuptime bazohen në dashuri. Sepse ju e shmangni të ndani të njëjtën bisedë, takim dhe bashkim fetar me dikë që nuk ju pëlqen. Nga ana tjetër, ju e doni atë që e doni ose ngaqë e meriton dashurinë, ose ngaqë është një mjet për të arritur diçka tjetër. Kjo gjithë tjetër mund të përbëhet nga begatitë e dynjasë, ose mund të jetë e lidhur me botën tjetër, ose me Allahun. Shkurtimisht, siç shprehet edhe Imam Gazaliu, dashuria, e cila është baza e bisedës fetare, buron nga njëra prej këtyre katër pjesëve.

Bisedat fetare të që realizohen me dashuri të bazuar në kënaqësinë e Allahut kanë ngjyrën dhe aromën e tyre unike. Në fakt, është thënë se «nga biseda fetare e dijetarëve vjen aroma e Muhamedit (a.s.)». Megjithatë, është thelbësore të respektohen kushtet e bisedës fetare, në mënyrë që të formohet një ngjyrë dhe erë. Është e paimagjinueshme që një bisedë fetare e cila nuk është krijuar në përputhje me kushtet e saj, të japë përfitimin e pritur.

Në mënyrë që biseda fetare të ketë përfitimin e pritur, është e nevojshme të kemi përkushtim ndaj bisedës fetare. Një bisedë fetare që bëhet pa përkushtim ndaj saj dhe pa qenë vëllezër me frekuentuesit e saj, është e destinuar të jetë vetëm një formë. Çdo bisedë fetare ke një posedues dhe disa frekuentues të saj.

Ata që mbliidhen në një bisedë fetare, e dëgjojnë mbajtësin e asaj bisede aty. Mbajtësi i kësaj bisede mund të jetë vetë dijetari, por mund të jetë edhe një përgjegjës që ai e ka ngarkuar me këtë detyrë. Sepse në bisedën fetare fjala nuk i drejtohet syrit por veshit, jo trupit, por zemrës. Me sy mbyllur, frikë e dëlirësi, fjalët e mbajtësit të bisedës dëgjohej me zemër. Fjala ndikon te çdo individ sipas gjendjes shpirtërore të tij. Ai që nuk mund ta marrë pjesën e tij nga biseda fetare dhe të shohë të metat e veta, nuk konsiderohet se ka marrë pjesë në bisedë. Duke u bazuar në thënien: “Besimtari është pasqyra e besimtarit.”, është e nevojshme të përipiqemi të marrim pjesë (mësim) nga të gjithë në bisedë. Nëse ka një defekt apo problem, atëherë duhet menduar se është një reflektim negativ i yni tek ai tjetri.

Përveç kësaj, është e nevojshme të respektohen të drejtat e secilit vëlla në bisedën fetare. Vëllazëria në bisedën fetare midis dy njerëzve është e ngja-

shme me një kontratë martesë midis bashkëshorëve. Ashtu si në martesë, ka të drejta që duhet të përmbushen midis vëllezërve e motrave, në pasuri, në shpirt, në gjuhë dhe në zemër:

Është thënë: «Shembulli i dy vëllezërve është si dy duar që lajnë njëra-tjetrën.» Me fjalë të tjera, ata plotësojnë njëri-tjetrin dhe bashkëpunojnë për të njëjtin qëllim. Që të formohet vëllazëria në kuptimin e vërtetë, duhet të ketë unitet synimesh dhe bashkëpunim për këtë. Dy vëllezër të përkushtuar ndaj qëllimit janë si një trup i vetëm. Tani, çfarë do të thotë pasuria e njëres dorë për dorën tjetër, e njëjta do të thotë edhe për vëllain me të cilin objektivi është i përbashkët. Nëse dora e majtë e mban të fshehtë atë që ka nga dora e djathtë dhe nëse bëhet xhelozë, do të thotë se aty nuk mund të flitet për vëllazëri. Përtej këtij barazimi, ne duhet t'u japim përparësi vëllezërve tanë ndaj vetes sonë. Nëse nuk kemi mundur të vendosim një të drejtë të tillë vëllazërie, bashkimi ynë ka mbetur thjeshtë një formë dhe nuk e ka arritur thelbin e duhur. Hadithi i mëposhtëm që Imam Gazaliu e përmend në *Ihja Ulumi'd-Din / Rilindja e Shkencave Fetare*, na udhëzon në lidhje me këtë çështje:

«Pejgamberi (a.s.), hyri në një korijë bashkë me një nga shokët e tij. Prej aty preu dy misvakë, njëri prej të cilëve ishte i shtrembër dhe tjetri i drejtë. Kur ia dha të drejtin shokut të tij që kishte me vete, ai i tha: «O i Dërguari i Allahut! Ti je më i denjë për të marrë misvakun e drejtë.» Nisur nga kjo fjalë, i Dërguari i Allahut (a.s.), i tha: “*Nuk ka bashkëbisedues, i cili bën në një orë të ditës bisedë fetare me dikë tjetër dhe të mos përgjigjet për bisedën e tij me atë: Vallë, a e ka përmbushur të drejtën e Allahut në atë bisedë, apo e ka humbur atë?*» Imam Gazaliu thotë: “Ne kuptojmë nga ky hadith se; t'i japësh përparësi shokut të bisedës fetare ndaj vetvetes do të thotë të përmbushësh të drejtën e Allahut në aspektin e bisedës fetare.”

Nga ana tjetër, është një nga domosdoshmëritë e bisedës fetare që vëllezërit të jenë në shërbim të njëri-tjetrit me gjithë zemër. Pa dyshim, të gjithë besimtarët janë borxhli ndaj njëri-tjetrit. Me fjalë të tjera, ata janë përgjegjës për plotësimin e nevojave të njëri-tjetrit. Të jesh pranë shokut dhe të preokupohesh për t'ia përmbushur nevojat e tij është etiketa më e rëndësishme e bisedës fetare.

Biseda fetare bëhet duke u ulur në formë hallke, gjë që tregon se çdo individ në bisedën fetare është i barabartë si dhëmbët e një çarku dhe se ata kryejnë një detyrë. Ashtu siç çarku bëhet jo funksional kur i prishet njëri prej dhëmbëve, edhe një bisedë fetare pa këtë frymë është pa ngjyrë dhe pa aromë. Nisur

nga ky aspekt, vullnetarët e bisedës fetare e shohin të folurit pas shpine si dinamit. Ata kanë frikë se mos u shpërthen në duart e tyre. Ata mendojnë se a e përgojnë veten një njeri? A i nxjerr në pah gabimet e tij?

Zemra e arrin prehjen me dhikrin e Allahut (xh. xh.). Të kujtosh ata që e përmendin Allahun është gjithashtu të përmendësh Allahun. Nisur nga ky aspekt njeriu arrin qetësinë e zemrës duke folur për mirësitë e vëllait dhe duke përmendur cilësitë e tij të mira. Miqtë e një bisede fetare e shohin veten si asgjë dhe vëllezërit e tyre si të lartë. Kështu, duke u ulur në gjunjë dhe krah për krah, ata përfitojnë shpirtërisht dhe arrijnë përparimin e duhur. Kur njerëzit e devotshëm të përmenden në këto biseda fetare, mëshira hyjnore e mbulon atë kuvend.

Ashtu si sëmundjet përhapen përmes mikrobeve, edhe sjelljet dhe morali kalojnë nga njeriu te njeriu përmes bisedës fetare. Andaj thuhet se “sheh rrushi rrushin dhe piqet.” Në fakt, frekuentuesit e bisedës fetare që kanë të njëjtën botë shpirtërore, bëhen të njëjtë në çdo aspekt me kalimin e kohës.

Ja pra, një komunitet/grup bisedash fetare me këto attribute janë njerëz ndryshues dhe transformues. I sëmuri që bashkohet me ta bëhet më mirë dhe i vdekuri (shpirtërisht) ringjallet. Siç thuhet në hadithin fisnik: «Ata janë njerëz të tillë që, kushdo që hyn mes tyre, nuk bëhet fatkeq (banor i xhehe-nemit).» (Buhari, Daavat, 66.)

Zoti mos e ndaftë gjithë umetin e Muhamedit dhe ne nga bisedat fetare! Amin!

TË MARRËSH MËSIM NGA NGJARJET

— Ali Riza Temel —

Asgjë në univers nuk është e pakuptimtë dhe e kotë. Ta shohësh çdo ngjarje duke marrë mësim dhe të përpiqesh ta shohësh urtësinë dhe planin e pasmë të saj është domosdoshmëri e të qenët njeri i mençur dhe i përgjegjshëm. Por njeriu në përgjithësi jeton në shkujdesje, duke mos menduar thellë për atë që ndodh. Allahu i Madhëruar thotë duke e treguar këtë gjendje të tij (njeriut): **“Ka shumë ajete dhe argumente në qiej dhe në tokë që ata i kalojnë duke u kthyer shpinën.”** (Isra, 105) Në vende të ndryshme të Kuranit, njerëzit e shkujdesur qortohen në formën: “A nuk merrni mësim dhe nuk mendoni?” - dhe: “Sa pak këshilla që merrni.”

Ata që mësojnë nga ngjarjet përmirësohen dhe rinovohen në çdo moment dhe mbrohen nga të njëjtat gabime. Ata nuk kanë memorie si të peshkut, pra, nuk bien në grip për shkak të karremit. Ata nuk kafshohen dy herë nga një vrimë. Megjithatë, për shkak të pasioneve dhe dëshirave të përkohshme, shumica e njerëzve i harrojnë shpejt fatkeqësitë që kanë përjetuar dhe sillen sikur asgjë nuk

ka ndodhur. Zoti (xh.xh.), e shpreh këtë situatë si më poshtë: **“Ai (Allahu) ua mundëson (njerëzve) udhëtimin nëpër tokë dhe det. E, kur gjenden në anije që lundron me ta me erën e përshtatshme e ata i gëzohen kësaj, arrin një stuhi dhe i sulmojnë valët nga të gjitha anët e mendojnë se do t’i vënë poshtë,** (atëherë) **i luten Allahut singërisht, duke i premtuar besimin: “Nëse na shpëton nga kjo, me të vërtetë, do të jemi mirënjohës.” E kur Allahu i shpëton ata, ata përnjëherë pa kurrfarë të drejte bëjnë turbullira në Tokë. O njerëz! Vërtet, padrejtësia që bëni për t’u kënaqur në jetën e kësaj bote, vetëm ju dëmton. Pastaj ju do të ktheheni te Ne dhe Ne do t’ju njoftojmë për atë që keni punuar.”** (Junus, 22-23)

Përgjatë historisë, Allahu (xh.xh.), i ka sprovuar njerëzit përmes shumë ngjarjeve si bollëku, thatësira, sëmundjet, shëndeti, besimi, frika, ngopja dhe uria. Identiteti i vërtetë i njerëzve zbulohet përmes këtyre sprovave. Bëhen të qartë ata që janë mirënjohës dhe ata që janë mosmirënjohës, ata që marrin

mësim dhe ata që nuk marrin mësim. Fatkeqësisht, mbizotërojnë mosmirënjohësit dhe të shkujdesurit. Kjo është arsyeja pse ndodhin fatkeqësitë.

Ka pasur shumë fatkeqësi, të mëdha e të vogla, në planin individual dhe shoqëror. Kurani na i ka përcjellë këto në formë historish, në mënyrë që të marrim mësim.

Përmbytja e Nuhut, ato që u ndodhën bijve të Izraelit, padrejtësitë e Faraonit dhe ekipit të tij, As'habu'l-Uhdudi, etj.

Kohët e fundit kanë ndodhur ngjarje si luftërat botërore, tërmetet, sëmundjet e përhapura, përmbytjet, cunami, zjarret etj. Disa prej këtyre ishin lokale dhe disa të tjera ishin efektive në mbarë botën.

Rasti i fundit i koronavirusit që kemi përjetuar ka qenë aq i madh dhe tronditës sa që do të ndryshojë shumë gjëra në mbarë botën dhe do të na bëjë të ndiejmë nevojën për të krijuar një rend të ri botëror.

Ata që përdorën mundësitë e teknologjisë për prishje dhe jo përmirësim, ata që përdorën fuqinë e tyre për të shkatërruar në vend që të rindërtonin, ata që mendonin se ishin të gjithëfuqishëm dhe pothuajse u bënë faraonë dhe nemrudë, panë se nuk ishin të aftë për asgjë përballë një virusi të padukshëm dhe filluan të kërkonin një vrimë për të shpëtuar në hutim dhe panik. Ata që u llastuan me bomba atomike dhe me hidrogjen, raketa ndërkontinentale, avionë të pazbuluar nga radarët dhe pasurinë e paligjshme me të cilën mbushën kasaforat e tyre, ata që u përpoqën të dëbonin nga jeta Krijuesin Suprem dhe të vendosnin skema të liga në vend të vlerave hyjnore dhe njerëzore, u tronditën jashtëzakonisht shumë. Ata panë se armët, fuqia dhe pasuria e tyre e paligjshme (haram) ishin të padobishme.

Epo, pasi të jetë kapërcyer kjo fatkeqësi me pak a shumë dëme, a do të nxjerrin mësim, apo do ta kujtojnë Allahun kur dallgët t'i rrethojnë në det dhe do të vazhdojnë me të keqen kur të dalin në tokë sikur të mos kishte ndodhur asgjë? Apo... Apo do të kthehen te agresivitetet e tyre të pamoralshme, të paskrupullta, të pamëshirshme dhe tirane duke mos u kujdesur për të uriturit e për ata që vdesin nga dhimbja, te fokusimi në vrasje më shumë sesa te përpjekja për t'i mbajtur gjallë njerëzit dhe te marrëzia për shkak të së cilës nuk i japin asnjë të drejtë askujt përveç vetes?

A do t'i harrojnë vrasjet që janë bërë në Afganistan, Irak, Siri dhe Afrikë, qytetet që i kanë shkatërruar, qindra mijëra jetimë dhe të veja, refugjatët që janë detyruar të largohen nga vendet e tyre, ata që janë mbytur në dete ndërsa kërkonin një vend të sigurt për strehim, ata që janë larguar nga kufijtë, ata që janë hedhur në breg nga dallgët, fëmijët që u janë shkatërruar shtëpitë dhe të vegjlit që thanë:

«Unë do të ankojem për ju tek Allahu.»

Epo, nëse harrojnë dhe nëse vazhdojnë me mizoritë e tyre të vjetra, a nuk do të përballen me fatkeqësi më të mëdha? A nuk e dinë ata se nuk është e mundur t'i përmbahen mizorisë përgjithmonë? A pandehin se psherëtima e të shtypurve do të mbetet pa përgjigje nga Zoti? A pandehin ata se kjo botë nuk ka Zot? **“Mos mendo se Allahu është i pa informuar për atë që bëjnë zullumqarët. Ai i vonon ata deri në një ditë kur sytë do të dalin jashtë.”** (Ibrahim, 42) Allahu kurrë nuk neglizhon, por jep kohë dhe afat për sprovë.

Moslidhja e ngjarjeve me Zotin është e papajteshme me besimin. Meqë Allahu është krijuesi i kësaj bote, nuk ka asnjë ngjarje në të cilën Ai nuk përfshihet. Sigurisht që ngjarjet kanë edhe shkaqet. Por shkaqet nuk mund të zëvendësohen me Zotin. Është Allahu që i krijon shkaqet dhe që i përcakton rregullat e ligjet. Është Zoti i Madhërishëm, «Musebbibu'l-Esbab», Ai që i vë shkaqet në veprim në kohën dhe në vendin e duhur.

Natyrisht, flota e shpendëve (Ebabil) që bombardonte ushtrinë e Ebrehesë, e cila shkoi për të shkatërruar Qabenë, nuk erdhi vetë. Është e nevojshme të shihet Ai që i ka dërguar për atë punë. Retë nuk i ujitin vendet e thata me dëshirën e tyre, sepse ato nuk mund të thonë se filan vend ka nevojë për ujë, të shkojmë e ta ujitim. Andaj nuk mund të anashkalohet Zoti, i Cili i menaxhon ngjarjet brenda një plani dhe programi.

“Me të vërtetë, në krijimin e qiejve dhe të Tokës, në këmbimin e natës me ditën, në anijet që lundrojnë nëpër det për t'u sjellë dobi njerëzve, në ujin që Allahu zbret prej qiellit, duke ngjallur përmes tij tokën e vdekur dhe duke shpërndarë gjithfarë gjallesash, në lëvizjen e erërave dhe në retë që qëndrojnë midis qiellit e Tokës, pra, në të gjitha këto, sigurisht që ka shenja për njerëzit me intelekt.” (Bekare, 164)

Allahu (xh.xh.), nuk është një qenie që e krijoi universin dhe më pas u largua dhe nuk ndërhyr në asgjë. Ngjarjet në univers përbëhen nga manifestimet e emrave të tij të bukur (Esmau'l-Husna). Allahu i di gjërat edhe në tërësi, edhe në detaje. Di ja dhe fuqia e Tij kanë përfshirë gjithçka.

“Ai i ka çelësat e së padukshmes dhe vetëm Ai i njeh ato. Ai e di ç'ka në tokë dhe në det; asnjë gjeth nuk bie, pa e ditur Ai dhe nuk ekziston asnjë kokërr në errësirën e tokës, as e njomë, as e thatë, që të mos jetë shënuar në Librin e qartë (Leuhi Mahfudh).” (En'am, 59)

Allahu na bëftë prej atyre që mësojnë nga ngjarjet, të cilët nuk lëkunden përballë fatkeqësive me masa paraprake, durim, falënderim dhe mbështetje te Zoti, dhe që kështu e kalojnë sprovën e të qenët rob! Amin!

BISEDA FETARE ËSHTË TRASHËGIMI PROFETIKE

— Abdullah Sert —

**“NËSE NJË GRUP NJERËZISH MBLIDHEN NË NJË SHTËPI NGA SHTËPITË E ALLAHUT, LEXOJNË LIBRIN E ALLAHUT DHE DISKUTOJNË MES TYRE, MBI TA ZBRET QETËSIA, I MBULON MËSHIRA, I RRETHOJNË ENGJËJT DHE ALLAHU TEALA I PËRMEND ATA NJERËZ NË MESIN E ATYRE QË GJENDEN TE AI.»
(MUSLIM, DHIKR, 38.)**

Përgjegjësini hyjnore, e cila është; t’u predikosh njerëzve ajetet e Allahut, t’i pastrosh ata nga të gjitha llojet e të këqijave dhe t’u mësosh atyre librin dhe urtësinë, si dhe gjërat që ata nuk i dinë» (Shik. Bekare, 151), i Dërguari i Allahut (a.s.), padyshim që e përmbushte në një sërë mënyrash. Përderisa i përcillte qartë ajetet që i zbrisnin, përmbajtja e këtij mesazhi kërkonte edhe edukim dhe trajnim. Në këtë fazë të edukimit dhe formimit, një nga metodat më të rëndësishme të praktikuara nga Profeti, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, që u la si trashëgimi profetike përgjatë shekujve ishin bisedat fetare të tij.

Shokët e të Nderuarit tonë, (a.s.), zakonisht mblidheshin rreth tij në formë hallke dhe i Dërguari i

Allahut (a.s.), qëndronte në mesin e tyre, herë duke u kthyer djathtas, herë majtas, herë duke u bërë një pyetje ose duke u thënë: “A t’ju njoftoj për diçka?” Kështu ua kujtonte ato që duhej t’ua kujtonte atë ditë dhe e shprehte interesimin e tij për secilën prej tyre veç e veç. Përsëri, gjatë ofrimit të qumështit ose një hurme për shokët e tij ose me rastin e një tryeze, ose do të përcillte një mesazh të ri ose do të korigjonte një gabim tek shokët e tij. Me begatinë e këtyre bisedave të të Dërguarit të Allahut (a.s.), erdhi në ekzistencë një brez sahabësh nga njerëzit e injorancës, të cilët do të ishin dritë për të gjitha epokat.

Biseda fetare ishte një metodë edukimi dhe mësimi që Profeti (a.s.), nuk e braktisi kurrë. Për këtë arsye, mund të thuhet se është një sunet muekked. Ajo është mënyra më efektive sidomos në brumos-

jen e zembrës dhe shpirtit të njeriut. Në fakt, Profeti (a.s.), ka thënë:

“Nëse një grup njerëzish mbliidhen në një shtëpi nga shtëpitë e Allahut, lexojnë librin e Allahut dhe diskutojnë mes tyre, mbi ta zbret qetësia, i mbulon mëshira, i rrethojnë engjëjt dhe Allahu Teala i përmend ata njerëz në mesin e atyre që gjenden te Ai.»

(Muslim, Dhikr, 38.)

Ata që e konsiderojnë veten të mjaftueshme duke mos shkuar në tubime të tilla dhe largohen prej tyre, duhet ta kujtojnë gjithmonë këtë paralajmërim të Profetit në Epokën e Lumturisë.

Ebu Vakid el-Leysi, radijall-llahu anh, transmeton:

“Një ditë, ndërsa i Dërguari i Allahut, paqja dhe mëshira e Allahut qofshin mbi të, ishte ulur në xhami me shokët e tij, tre persona erdhën nga ana përballë. Dy prej tyre iu drejtuan të Dërguarit të Allahut (a.s.), kurse tjetri u kthye dhe u largua. Këta dy njerëz qëndruan në audiencën e Profetit dhe i dhanë selam. Përsëri, njëri prej tyre gjeti një boshllëk në hallkë dhe u ul aty. Kurse tjetri u ul pas xhematit. I treti ktheu kurrizin dhe iku. Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), e mbaroi fjalimin e tij, tha:

“Nëse dëshironi, mund t’ju informoj për gjendjen e këtyre tri personave. Njëri prej tyre u strehua tek Allahu dhe Allahu e strehoi atë (duke i gjetur vend në kuvend). Tjetrit i vinte turp (për t’i shqetësuar shokët e tij), edhe Allahu u turpërua prej tij. Kurse i treti ia ktheu kurrizin (këti kuvendit tonë), edhe Allahu ia ktheu kurrizin atij””
(Buhari, Ilm, 8.)

Pejgamberi, (a.s.), i cili e donte shumë umetin e tij, trishtohej shumë nga largimi dhe distancimi i tyre. Për këtë arsye, ai shfrytëzoi çdo mundësi nëpërmjet bisedës fetare për të përmirësuar zhvillimin në aspektin e dijes dhe urtësisë së sahabëve të tij dhe të Ehli Bejtit. Sidomos në momente të caktuara, ai (a.s.), kujdesej për familjen dhe ehli bejtin duke e ndarë dhe duke u mësuar atyre atë që ia kishte mësuar Allahu (xh.xh.). Gjatë gjithë jetës së tij pejgamberike, Profeti vazhdoi me këto praktika dhe la një shembull të jashtëzakonshëm për umetin e tij në kuptimin që shtëpitë tona të jenë qendër bisedash dhe edukimi fetar.

Disa nga bisedat fetare të Profetit, të cilat u trashëguan në të gjitha epokat, ishin bisedat fetare që ai i pati bërë në mënyrë më private me disa nga shokët e tij. Shumë shembuj sesi edhe udhëtimi i një deveje mund të shndërrohet në një mundësi edukimi, iu përcollën brezave të ardhshëm në mënyrën më të bukur nga sahabë të ndryshëm.

Transmetohet nga Abdullah ibn Abbasi (r.a.):

Një ditë Pejgamberi (a.s.) ishte mbi deve. Edhe unë gjendesha pas tij mbi atë deve. (Ne ishim duke vazhduar udhëtimin tonë.) Pejgamberi (a.s.), më tha:

“Biri im, më lër të të mësoj disa rregulla: Zbatoji urdhrat e Allahut, në mënyrë që edhe Allahu të të ruajë e të të mbrojë. Mbaje kënaqësinë e Allahut para në çdo gjë, në mënyrë që ta gësh Allahun gjithmonë para vetes. Nëse do të kërkosh diçka, kërkoje nga Allahu. Nëse do të kërkosh ndihmë, kërkoje nga Allahu. Dhe dije se, edhe nëse një popull i tërë mbliidhet dhe përpiqet të të bëjë dobi, ata mund të të bëjnë dobi vetëm aq sa Allahu ka caktuar për ty. Përsëri, nëse i gjithë populli përpiqet të të dëmtojë, mund të të bëjnë vetëm dëm nëse Allahu ka caktuar për ty. Sepse tani lapsi që shkruan kade-rin nuk shkruan më dhe shkrimet janë finalizuar në një mënyrë që nuk ndryshojnë. (Pas kësaj nuk do të ketë ndryshim në caktim.)”
(Tirmidhi, Kijamet, 59.)

Nga Muadh ibn Xhebeli (r.a.), miku i ri i Pejgamberit të cilin e pati dërguar si prefekt në Jemen dhe nga Abdullah ibn Xhaferi janë transmetuar mesazhe profetike prej udhëtimeve në vendin pas Profetit mbi deve që u kthyen në një shkollë edukimi. Udhërrëfyesit e edukimit shpirtëror, të cilët edukimin mistik e kuptojnë si pasim dhe zbatim të «fjalëve, praktikave dhe gjendjeve të të Dërguarit të Allahut», kanë preferuar gjithashtu metodën e bisedës fetare si mënyrën më të rëndësishme të edukimit dhe mësimit gjatë historisë. Ata janë shprehur se reflektimi dhe transferimi i personalitetit mund të realizohet vetëm nëpërmjet bisedave produktive të përshtatshme me metodën.

Në botën e sotme, kur erërat e ndryshme i tërheqin njerëzit në botë të ndryshme, mënyra më e rëndësishme për t’i mbrojtur njerëzit dhe për t’i zhvilluar ata në dituri dhe urtësi është padyshim trashëgimia e kësaj bisede profetike.

SI LINDI SHOQËRIA ISLAME?

— Dr. Murat Kaja —

Kur i ndjekim vargjet (ajetet kuranore) sipas rendit të shpalljes së tyre, fillojmë të shohim se si lindi shoqëria islame. Ndërsa shoqëria politeiste ishte në errësirë, drita e shpalljes filloi të ndriçonte. Perdja e errët ishte shpuar dhe po fillonte dalëngadalë të grisej. Pasi tërhoqi vëmendjen për rëndësinë e të lexuarit dhe të shkruarit, Allahu i Madhëruar e urdhëroi të Dërguarin e Tij (a.s.), të ngrihej dhe ta kalonte gjysmën e natës me namaz dhe Kuran. Edhe ai filloi të falte namazin e gjatë të natës me një grusht besimtarësh që i kishin besuar. Pas pak, Allahu Teala ia lehtësoi këtë urdhër. Ai i tha se të gjithë mund të bënin ibadet aq sa të mundnin.¹ Por ata prapë se prapë e kalonin pjesën më të madhe të natës në adhurim. Duke adhuruar shumë Zotin, besimi i tyre u forcua, zemrat e tyre u pastruan dhe ata u ngritën shpirtërisht.²

1. Shik. Muzzemmil, 1-4, 20.

2. Shik. Ibn Ashur, XXIX, 258, 262-263; Elmallwllw, VII, 5429.

Ajetet që u zbritën në ditët e para i shtynë njerëzit të meditonin. Ato urdhëronin që vazhdimisht të shikohej krijimi i njeriut dhe gjithësisë, madhështia dhe arti në të dhe mirësitë materialo-shpirtërore që i janë dhuruar njeriut. Ato lajmëronin për tmerret e vdekjes dhe të kiametit, mirësitë madhështore në parajsë dhe ndëshkimet e rënda në xhehenem. Gjithashtu përcillnin historitë dhe lajmet e popujve të mëparshme dhe kërkonin që njerëzit të udhëtonin nëpër botë e të merrnin mësim nga fati i tyre. Ndërkohë që kjo gjendje i paralajmëronte përgënjeshtarët, gjithashtu i forconte zemrat e besimtarëve, ua shtonte besimin dhe ishte një burim i madh ngushëllimi për ta. Në ajetet që vinin theksohej shpesh vërtetësia e Kuranit dhe e të Dërguarit të Allahut (a.s.). Kështu këto dy çështje u rrënjosën fort në zemrat e besimtarëve.

Para së gjithash, myslimanët u mësuan të bëjnë gjithçka në emër të Allahut (xh.xh.). Atyre iu kërkua që gjithmonë ta lavdërojnë Zotin, ta adhurojnë vetëm Atë, të kërkojnë ndihmë vetëm prej Tij, të

qëndrojnë të vendosur në rrugën e drejtë dhe të luten që të mos devijojnë në rrugë të gabuara.³

Pas pak, Allahu i urdhëroi që të shpenzojnë në rrugën e Tij dhe të jenë bujarë. Ai i qortoi ata që nuk u shërbejnë jetimëve, nuk inkurajojnë ushqimin e të varfërve, që e grumbullojnë pasurinë e tyre dhe nuk e shpenzojnë në rrugën e Allahut.⁴

Njerëzit në përgjithësi nuk jetonin në përputhje me qëllimin e krijimit të tyre. Për këtë arsye, e humbnin përgjithmonë jetën e tyre të përjetshme. Me përjashtim të atyre që bëjnë vepra të mira dhe këshillojnë njëri-tjetrin për të qenë të singertë, për t'iu bindur urdhrave të Allahut dhe për të qenë të durueshëm e të mëshirshëm në këtë drejtim. Ata fitonin një shpërblim të pashtershëm.⁵

Mushrikët e gjerë po përpiqeshin gjithashtu t'i kthenin myslimanët në mosbesim (kufër). Ata përdornin një gjuhë tallëse, fyese e të ashpër dhe përpiqeshin t'i pengonin myslimanët të falnin namazin.⁶ Sulmet e tyre verbale dhe fizike vazhduan të shtoheshin dhe të bëheshin të padurueshme. Përfundimisht, disa nga myslimanët u detyruan të bënin hixhret në Abisini.

Krahas gjithë vështirësive, i Dërguari i Allahut (a.s.) vazhdoi ta predikonte Islamin. Mushrikët vendosën një embargo për ta bërë atë të hiqte dorë nga kauza e tij. Ata e ndaluan martesën me myslimanët dhe tregtinë me ta. Ata i futën në telashe të mëdha.⁷ Mirëpo, asnjë nga këto nuk mundi t'i largonte besimtarët nga Islami, por përkundrazi, i bëri ata të kapeshin edhe më shumë me njëri-tjetrin.

Allahu i inkurajoi besimtarët të jenë të durueshëm. Ai i ndaloi ata të tregonin ndonjë rezistencë de facto ndaj shtypjes.⁸ Ai u dha lajmin e mirë se jobesimtarët së shpejti do të përkeqësoheshin (dobësoheshin) dhe se ata do të kthenin shpinën e do t'ia mbathnin.⁹

Allahu (xh.sh.) i urdhëroi myslimanët të heshtin kur lexohet Kurani, në mënyrë që ta kuptojnë mirë atë. Ai i njoftoi se nëse do ta bënin këtë, do të mëshiroheshin. Duke u kërkuar që ta përmendin vazhdimisht Allahun dhe ta adhurojnë Atë, urdhëroi si më poshtë: **“Kur të lexohet Kurani, dëgjoni dhe heshtni, në mënyrë që të mëshiroheni. Përmende**

3. Shik. Fatiha, 2-7.

4. Shik. Fexhr, 17-18; Beled, 11-16; Lejl, 5; Humeze, 1-3; Ma'un, 3.

5. Beled, 17-18; Tin, 6; Asr, 1-3.

6. Shik. Mu'minun, 109-111; Ahkaf, 11-14; Mutaffifin, 29-36; Ala, 9-10.

7. Shik. Ibn Hisham, I, 350, 374.

8. Shik. Furkan, 63; Fussilet, 34; Shura, 43; Xhathije, 14.

9. Shik. Kamer, 44-45.

**ALLAHU I PLOTFUQISHËM VURI
NË DUKJE SE MYSLIMANËT DUHET
T'I BËJNË PUNËT E TYRE ME
KONSULTIM DHE TA SHPENZOJNË
PASURINË E TYRE NË RRUGË
TË ZOTIT. AI DONTE QË ATA TË
ISHIN MJAFT TË FORTË PËR TË
MBROJTUR VETEN KUR T'U BËHEJ
PADREJTËSI. AI I LAVDËROI ATA
QË MARRIN RRUGËN E AMNISTISË
DHE RREGULLIMIT, NDËRSA MUND
TË HAKMERREN ME TË NJËJTËN TË
KEQE QË U BËHET.**

Zotin tënd me vete, i përlurur dhe me frikë - jo me zë të lartë, në mëngjes dhe mbrëmje, dhe mos u bëj nga ata që nuk i kushtojnë vëmendje! Në të vërtetë, ata që janë afër Zotit tënd, nuk refuzojnë ta adhurojnë Atë, por e lavdërojnë dhe përgjithësisht në sekhde para Tij.”¹⁰

Allahu Teala e urdhëroi të Dërguarin e Tij (a.s.), që të kujdesej për besimtarët që e ndiqnin dhe të sillej me butësi ndaj tyre.¹¹ Edhe ai filloi t'u jepte më shumë vlerë besimtarëve dhe të përkujdesej për ta.

Atë kohë poezia dhe poetët kishin një vend shumë të veçantë në shoqëri. Ata kryenin një detyrë pothuajse si mediat e sotme. Allahu i Plotfuqishëm i kritikoi ata ngaqë bridhnin në çdo luginë si të hutuar dhe thoshin gjëra që nuk i bënin. Mirëpo, Ai deklaroi se gjendja nuk ishte kështu me poetët

10. A'raf, 204-206.

11. Shik. Hixhr, 88; Shu'ara, 215.

që besuan dhe bënë vepra të mira, duke e përmendur shumë Allahun dhe duke u mbrojtur pasi iu ishte bërë padrejtësi.¹² Sepse ata po u përgjigjeshin politeistëve me armët e tyre dhe po i mbronin myslimanët me poezitë e tyre.

Allahu i Madhëruar herë pas here tërhiqte vëmendjen ndaj Kuranit. Ai na e kujtonte se Kurani është udhërrëfyes, këshillë, lajm i mirë dhe mëshirë për ata që falin namazin, japin zekatin dhe besojnë fuqishëm në botën tjetër.¹³

Sprova e myslimanëve nuk kishte përfunduar. Nuk ishte e qartë se ku, kur dhe si do të sprovoheshin. Një ditë, i Dërguari i Allahut (a.s.), tha se kishte shkuar në Bejtu'l-Makdis natën, ishte falur atje dhe ishte ngjitur në Miraxh. Ai tha se Allahu i kishte treguar disa gjëra të mrekullueshme dhe se ishte kthyer në Mekë po atë natë. Disa myslimanë, të cilët e panë të pamundur përshkrimin e një distance prej dy muajsh brenda një nate, dezertuan nga feja e tyre. Mushrikët e shtuan edhe më shumë talljen dhe mohimin e tyre, duke menduar se kishin kapur një gabim te ai.¹⁴

Ajetet që zbrisnin thoshin shpesh se Kurani nuk ishte një libër i shpikur nga i Dërguari i Allahut (a.s.). Allahu i Madhëruar i sfidoi mushrikët të cilët pohonin këtë: **“Nëse ata thonë: ‘Ai e ka trilluar atë!’ Thuaju (o Muhamed!): ‘Silni dhjetë sure të ngjashme (në bukuri dhe elokuencë) të trilluara dhe thirrni në ndihmë kë të mundni, përveç Allahut, nëse thoni të vërtetën!’ E, nëse nuk ju përgjigjen, atëherë ta dini se ai (Kurani), ka zbritur me dijen e Allahut dhe se s’ka zot tjetër (të denjë për adhurim) përveç Tij. Andaj, a jeni ju (o mohues) myslimanë?”**¹⁵ Që nga ajo ditë, askush nuk ka mundur t’i përgjigjet kësaj sfide. Kështu, besimi i myslimanëve në Kuran u bë edhe më i fortë.

Zoti ynë i Plotfuqishëm i ka lajmëruar robërit e Tij se Ai i sheh ata pa marrë parasysh se çfarë të mire apo të keqeje bëjnë. Ai ka thënë: “As në tokë e as në qiell, as edhe një grimcë nuk mbetet jashtë dijes së Zotit tënd. Çfarëdo që është më e vogël apo më e madhe se caq, pa përjashtim, shkruhet në një libër të qartë.” Kështu, ai i paralajmëroi ata se duhet të jenë të kujdesshëm në të gjitha gjendjet dhe veprimet e tyre.¹⁶

Njerëzit u inkurajuan për devotshmëri. Me fjalë

12. Shik. Shu'ara, 225-227.

13. Shik. Junus, 57-58; Isra, 9, 82; Neml, 2-3, 77.

14. Shik. Isra, 60; Ibn Hisham, I, 398-399; Taberi, XIV, 642-647.

15. Junus, 38; Hud, 13-14.

16. Shik. Junus, 61.

të tjera, atyre iu kërkua të ishin të ndjeshëm për përbushjen e urdhrave të Allahut dhe shmangien e mëkateve. Atyre iu dha përgëzimi se ata ishin miq të Allahut, se për ta nuk do të kishte frikë në ditën e gjykimit dhe se ata nuk do të vuanin nga trishtimi në atë ditë.¹⁷

Myslimanët që u bashkuan rreth të Dërguarit të Allahut (a.s.), shfaqën shembullin më të mirë të besimit, pavarësisht nga të gjitha kushtet negative. Përkundër të gjitha dredhive dhe zullumeve të mushrikëve për t’i penguar nga rruga e Allahut, ata nuk hoqën dorë nga besimi i tyre. Ata ndoqën rrugën e të Dërguarit të Allahut, (a.s.) dhe i ftuan njerëzit që të adhuronin vetëm Allahun (xh.xh.). Këtë e bënë me maturi dhe në bazë të njohurive të vërteta.¹⁸ Në këtë mënyrë Islami vazhdoi të përhapej.

Allahu i Plotfuqishëm vuri në dukje se myslimanët duhet t’i bëjnë punët e tyre me konsultim dhe ta shpenzojnë pasurinë e tyre në rrugë të Zotit. Ai donte që ata të ishin mjaft të fortë për të mbrojtur veten kur t’u bëhej padrejtësi. Ai i lavdëroi ata që marrin rrugën e amnistisë dhe rregullimit, ndërsa mund të hakmerren me të njëjtën të keqe që u bëhet. Ai deklaroi se shpërblimi i tyre i takon Allahut.¹⁹

Çështjet e besimit dhe adhurimit shtjelloheshin shpesh nëpër ajete. Më pas u informua se njerëzit nuk do të liheshin të thonë “ne besojmë”, dhe se do të sprovoheshin në raste të ndryshme si popujt e mëparshëm. I sigurti dhe gënjeshtari duhej ekspozuar dhe treguar. Shkurt, ishte një kohë kur besimi kërkonte provë dhe myslimanët po kalonin sprova të vështira.²⁰

Përveç persekutimit dhe padrejtësive, myslimanët duhej të ndaheshin nga familjet dhe të afërmit e tyre që këmbëngulnin në mosbesim. Allahu u kujtoi robërve të Tij, të cilët nuk mund ta zbatonin fenë e tyre nën presionin e jobsimtarëve, se toka e Tij ishte e gjerë dhe se secili do të vdiste e do të dilte në audiencën e Zotit. Rrësku për të cilin njerëzit shqetësohen më shumë, nuk është specifike për një rajon. Kudo që të jetë, Allahu e siguron furnizimin për çdo gjallesë. Ai madje siguron më shumë rrësk për robërit e Tij që migrojnë. Sigurisht, ndërkohë, edhe disa probleme do të përjetohen. Mirëpo, ata që i besojnë Allahut dhe janë të durueshëm me vështirësitë që hasin në këtë çështje, do t’u jepet shpërblimi në ahiret pa llogari.²¹

17. Shik. Junus, 62-64.

18. Shik. Jusuf, 108.

19. Shik. Shura, 38-43; Taberi, XX, 523; Ibn Kethir, XII, 285-286.

20. Shik. Ankebut, 2-6, 10-12.

21. Shik. Ankebut, 56-60; Zumer, 1.

PËRSE PËRPIQEMI PËR FENË?

— Ali Byjyçapar —

Kur përmendet feja, uji i rrjedhshëm ndalet. Kjo situatë, që është çështje jete a vdekje, ka disa arsye unike jetësore.

Ekzistenca e gjen kuptimin e saj te feja. Kjo është një zonë aq e gjerë sa që përkufizimi i të vjetërve është i përshtatshëm në mënyrë të përkryer: «Nuk është as e mangët, as e tepërt.» Si vallë e dominon feja këtë zonë të gjerë? Ka vetëm një përgjigje për t'u dhënë: Natyrshmëria. Fjalën fitrat që do të thotë krijim/natyrshmëri, mund ta përkufizojmë si «struktura e ekzistencës, karakteri dhe parimet e pandryshueshme që Allahu i ka krijuar te njerëzit». Natyrshmëria njerëzore është e pastër dhe sublime. Përkeqësimet (prishjet) ndodhin përsëri nga dora e njeriut pas lindjes së njeriut në këtë botë.

Feja është një grup vlerash që përfshin adhurimin, moralin dhe të gjitha fushat materiale e shpirtërore të jetës shoqërore. Prandaj, feja përfshin të gjitha aspektet e jetës, si individuale ashtu edhe shoqërore. Mirë, por cili është qëllimi i kësaj?

Arritja e kënaqësisë së Allahut!

Qëllimi përfundimtar është arritja e kënaqësisë së Allahut (xh.xh.). Pika e fundit e përsosmërisë është shikimi i bukurisë së të Plotfuqishmit, gjë të cilën vetëm besimtarët mund ta arrijnë. Përparimi në këtë rrugë të shtruar me besim e vuajtje dhe sprovimi i besimtarit me sprova të ndryshme është që të dallohet (përkushtimi në) fjalë nga (përkushtimi në) vepra. Ajo që Allahu dëshiron prej nesh, do të jetë ajo që do të bëhet shkak që Ai të na japë prej mirësi-ve të Tij. Hadithi i Pejgamberit tonë: *“Namazi është shtylla e fesë.”* - dhe ajeti: *“Pse do t’ju vlerësonte Zoti nëse nuk do të kishit lutjet tuaja?”* (Furkan, 77), kanë një gamë të gjerë kuptimesh.

Ai që i adresohet feja është njeriu i mençur. Mësimet hyjnore janë të ndërthurura me jetën. Ato i shtojnë njerëzit të shfaqin sjellje të mira me vullnetin dhe përpjekjet e tyre të lira, me dashuri dhe

dëshirë. Kjo arrihet nëpërmjet rregullave. Tiparet dalluese të fesë islame janë mbledhur në katër hadithe:

- Thelbi i fesë është sinqeriteti.

- Veprimet bazohen në qëllime.

- Braktisja e njeriut gjërat e pakuptimta dhe të panevojshme tregon se ai është një mysliman i mirë.

- Nëse njëri prej jush nuk dëshiron për vëllain e tij besimtar atë që dëshiron për veten e tij, ai nuk mund të jetë besimtar i përsosur.

Në themel të Islamit është mendimi i tevhidit. Nëse ky mendim, i cili siguron paqen në fushën socio-psikologjike, shpërfillet, do t’u hapet dera ngjarjeve të trishta dhe pasojat do të jenë shkatërrim. Sot, kostoja e çmimit të rëndë që po paguan njerëzimi nga lëvizjet mistike të paraqitura në shoqëri si fe, po rritet dita-ditës. Thirrja e Islamit, e cila lavdëron të kuptuarit shkencor me lehtësi dhe përkushtim të sinqertë, dhe dëshiron që njerëzit të piqen me një imagjinatë morale të përzier me virtyte të tilla si turpi, asketizmi dhe devotshmëria, u bën thirrje atyre që kanë veshë.

Rrethet që ngatërrojnë metafizikën me fenë, që e marrin fenë si punë të tyre, njerëzit injorantë cinikë, ekscentrikët e autoritetit, grupet e interesit që i imponojnë vlerat kulturore si fe dhe format e mendimit që interpretojnë tragjeditë në histori kundër fesë, kanë qenë gjithmonë kundër fesë sonë. Allahu i Madhëruar na paralajmëron në lidhje me këtë: “Ata duan ta shuajnë dritën e Allahut me gojët e tyre, por Allahu nuk është i kënaqur me asgjë tjetër veçse ta përsosë dritën e Tij, edhe nëse e urrejnë jobesimtarët. Ai është që e dërgoi profetin e tij me udhëzim dhe fenë e vërtetë për ta bërë fenë e tij më të lartë se të gjitha fetë, edhe nëse e urrejnë ata që i bëjnë shok Allahut.” (Teube, 32-33)

Feja është thelbi (shpirti) ynë!

NJË SAHAB NGA NEXHIDI

— Prof. dr. Ismail Lutfi Çakan —

Në Mishkatu'l-Mesabih, në kreun “besimi”, zë vend një transmetim tërheqës, që ndoshta sot më shumë se kurrë duhet ta shtjellojmë me hollësi. Hadithi fisnik transmetohet nga Talha b. Ubejdillah, (r.a.), i cili ishte prej dhjetë sahabëve të përgëzuar me xhenet që kur ishte gjallë. Ai thotë:

“Një njeri me flokë të prishur (me pamje prej varfanjaku) nga Nexhidi, erdhi te i Dërguari i Allahut, (a.s.). Nga larg, zëri i tij nuk dëgjohej qartë, prandaj nuk e kuptonim se çfarë thoshte. Kur u afrua shumë, e kuptuam se po pyeste se cilat janë obligimet (farzet) e Islamit që një mysliman duhet të zbatojë.

I Dërguari i Allahut, (a.s.), iu përgjigj:

“Të falësh pesë kohët e namazit në një ditë dhe një natë.” Burri i tha:

“A ka ndonjë gjë tjetër përveç namazit?” I Dërguari i Allahut (a.s.), i tha:

“Jo, përveç nëse fal vetë namaz tatavvuan (nafilë) (dispozita e tij është tjetër).” Pastaj (a.s.), i tha:

“Është edhe agjërimi i ramazanit.” Burri tha:

“A ka ndonjë gjë tjetër përveç agjërimit për të cilin jam i obliguar?” I Dërguari i Allahut (a.s.), i tha:

“Jo, përveç nëse mban vetë agjërim tatavvua (nafilë).”

Talha b. Ubejdillah, radijallahu anh, thotë: “I Dërguari i Allahut, (a.s.), i tha edhe për zekatin. Ai pyeti përsëri:

“A ka ndonjë gjë tjetër përveç zekatit?”

I Dërguari i Allahut, (a.s.), përsëri i tha:

“Jo, përveç nëse jep vetë tatavvuan (nafilë).”

Kur sahabi nga Nexhidi u ngrit për të ikur, tha:

“Për Zotin! Nuk do bëj ndonjë gjë më tepër apo më pak se këto!”

Kur i Dërguari i Allahut, (a.s.), i dëgjoi këto, tha: “Nëse thotë të vërtetën (nëse e bën atë që thotë), do të jetë prej të shpëtuarve!”¹

NJË – DY PIKA

Në këtë ngjarje, i Dërguari i Allahut (a.s.), nuk flet për shehadetin, që është kushti i parë i Islamit. Sepse sahabi nga Nexhidi ishte mysliman dhe po pyeste për detyrat që Islami ia obligon një myslimani. Kjo bëhet e qartë në shprehjen: “Më njofto për ato gjëra që Allahu m’i ka bërë farz!” – që përmendet në dy transmetime të Buharit.²

Në hadith nuk bëhet fjalë edhe për haxhin. Ka shumë mundësi që haxhi të mos ishte bërë farz në atë kohë.

Po ashtu, nuk flitet edhe për namazin e vitrit. Kjo buron nga fakti se vitri nuk ka qenë urdhëruar deri atë kohë ose ka qenë i pranuar brenda namazit të jacisë.

KUPTIMI I NGJARJES

Shprehja më e rëndësishme sa i përket kuptimit të hadithit është fjala e sahabit nga Nexhidi, i cili tha se “nuk do të bëj asgjë nafilë, por nuk do të lë asnjë gjë mangut prej atyre që Allahu ka bërë farz”. Kjo fjalë, në literaturë ka kaluar në formën: “Për Zotin, Nuk do të bëj ndonjë gjë më tepër apo më pak se këto!”

Kjo shprehje mbart dy kuptime të ndryshme sipas gjendjes së sahabit prej Nexhidi, identiteti i të cilit nuk është bërë i qartë, por që flitet se mund të ketë qenë Dimam b. Thalebe. Pra, bëhet fjalë se ka qenë apo jo i dërguar i fisit të tij. Nëse këto i ka pyetur për shkak të detyrës si i dërguar i fisit dhe këtë fjalë e ka thënë pas përgjigjeve që ka marrë, atëherë kjo fjalë e tij është një pohim që thekson rëndësinë e detyrës së predikimit dhe do të thotë:

“Kur t’ia predikoj Islamin fisit tim, nuk do t’u shtoj asgjë këtyre, por edhe nuk do të lë gjë mangët. Edhe vetë kam për t’i zbatuar.” Nëse është kështu, atëherë vështirësohet kuptimi dhe komentimi i përgëzimit të Pejgamberit (a.s.), i cili i tha:

“Nëse bën atë që tha, do të shpëtojë.” Por, nëse këto pyetje i ka bërë pa pasur ndonjë detyrë si përfaqësues dhe është shprehur në këtë mënyrë, atëherë do të thotë se sahabi nga Nexhidi zotohet se do të jetë shumë i kujdesshëm dhe i përpiktë ndaj farzeve dhe se do të mjaftohet vetëm me to. Në disa transmetime thotë:

“Nuk do të bëj asgjë nafile (la etetavvau shej’en).” Madje këtë fjalë e përforcon edhe duke u betuar. Nëse është kështu, atëherë vlerësimi i Pejgamberit (a.s.), fiton një cilësi dhe kuptim shumë tërheqës.

PËR SHPËTIMIN

Nga ana tjetër, kjo fjalë e sahabit nga Nexhidi si pohim në formën, “mjaftim me më të paktën”, disa myslimanë të sotëm ndoshta e nënvlerësojnë duke u nisur thjeshtë nga aspekti sasiorë. Por sidoqoftë, ne nuk duhet të harrojmë se, nëse farzet kryhen siç duhet, të shpien te shpëtimi nga aspekti i cilësisë dhe përmbajtjes. Kjo kuptohet nga shprehjet e vlerësimit dhe përgëzimit që Pejgamberi (a.s.), ia drejtoi sahabit nga Nexhidi.

Në këtë mënyrë, kuptohet se ndaj cilave gjëra myslimanët duhet të bëjnë kujdes. Atëherë le të dëgjojnë me shumë vëmendje ata myslimanë, që harxhojnë të gjithë mundin dhe përpjekjen e tyre duke vrapuar pas nafileve, aq sa në pavetëdije neglizhojnë farzet.

Ngjarja e sahabit prej Nexhidi, që bëri objekt diskutimi mjaftimin me Islamin në shkallën e farzeve, absolutisht nuk vërteton nënvlerësimin e suneteve nafile, traditën e të Dërguarit të Allahut (a.s.) dhe nuk mbart kuptimin se ata që përpiqen të kryejnë nafile janë duke bërë një përpjekje boshe.

Kjo ngjarje tregon vetëm faktin se një mysliman që dëshiron të mjaftohet vetëm me farzet, nëse i kryen ato me sukses, do ta arrijë shpëtimin që premtën Islami. Kjo pikë duhet të perceptohet shumë mirë.

Qoftë kjo ngjarje e sahabit nga Nexhidi, apo qoftë fjala e bedunit në transmetimin nr. 14 në Mishkat⁵, i cili thotë:

“Për Zotin, Nuk do bëj ndonjë gjë më tepër apo më pak se këto!”, - duhet të kuptohet në këtë formë: “Dispozitave të Islamit nuk do t’u shtoj dhe nuk do t’u lë mangët ndonjë gjë.”

Ky kuptim i jep fund çdo lloj debati dhe mundësie

për të debatuar. Sepse kjo fjalë, me kuptimin që mbart, është një pohim i nënshtimit të plotë ndaj Islamit. Në këtë mënyrë, i Dërguari i Allahut (a.s.), ka vendosur para nesh rregullin, “Zbatimi i Islamit mjafton për të hyrë në xhenet”, duke thënë:

“Nëse e mban fjalën, do të shpëtojë.”, apo “Kush dëshiron të kënaqet duke parë një banor të xhenetit, le të shikojë këtë njeri!”⁶

PËRPARËSIA NË PREDIKIM DHE ORIENTIM

Nisur nga ato që thamë më lart, do të ishte shumë me vend që njerëzve të sotëm, të cilët përpëliten në rrëmujën e vlerave dhe sjelljeve, t’u sugjerohet dhe t’u këshillohet si një mundësi të madhe dhe një fillim të mirë nga aspekti i lumturisë në dynja e ahiret, përgëzimin se do të hyjë në xhenet kushdo që e zbaton parimin “përpikmëri ndaj farzeve”, që përfshin edhe largimin nga haramet.

Një sugjerim i tillë ka shumë mundësi të ndikojë pozitivisht në inkurajimin për zbatimin e fesë. Sepse, një njeri që i kryen me sukses farzet, është shumë normale që të ndjejë interes ndaj nafileve dhe t’u drejtohet atyre.

PËRFUNDIM

Hadithi fisnik na sugjeron të mos i nënçmojmë dhe të mos i qortojmë fetarisht myslimanët që i kryejnë farzet me përpikmëri dhe përpiqen të jetojnë siç kërkohet prej Islamit.

Nuk duhet duhet të harrojmë se një zbatim i tillë i fesë, pra mjaftimi me kryerjen e farzeve, është i mjaftueshëm për të shpëtuar.

Korniza e kuptimit të hadithit: “Ka shpëtuar ai që është bërë mysliman.”⁷ – fillon me përpikmërinë që duhet të shfaqet ndaj farzeve në aspektin e veprave.

Hadithi fisnik është një garanci e madhe edhe sot për njerëzit që nuk mund t’i kryejnë shumë nafilet, si sahabi nga Nexhidi, nëse farzet i kryejnë me sukses.

Shënime: 1) Buhari, Iman 34, Savm 1, Shehadat 26; Hijel 3; Muslim, Iman 8-9; Nesai, Salat 4, Sijam 1, Iman 23; Darimi, Salat 208; Ebu Davud, Salat 1; *Muvatta*, Sefer 44; Ahmed b. Hanbel, *Musned*, I, 162. 2) Shik. Buhari, Savm 1, Hijel 3. 3) Buhari, Savm 1, Hijel 3. 4) Buhari, Savm 1; Hijel 3; Nesai, Sijam 1; Darimi, Salat 208. 5) Shik. Buhari, Zekat 1; Muslim, Iman 14, 15; Ahmed b. Hanbel, *Musned*, II, 342-343; III, 472-473; V, 372. 6) Buhari, Zekat 1; Muslim, Iman 15. 7) Shik. Muslim, Zekat 125; Ahmed b. Hanbel, *Musned*, II, 168, 173. Për komentimin e hadithit shik. Çakan, Të vërtetat me hadithet, fq. 41-45.

TË JETOSH ME VETËDIJEN E TEUHIDIT

— Prof. dr. Hasan Kamil Jëllmaz —

Teuhidi është një metodë jete dhe mënyrë jetese përtej të qenit një sistem besimi dhe mendimi. Besimi në njësimin e Allahut Teala, në ahadijet dhe vahdaniyet, është baza e parë e teuhidit. Në të njëjtën kohë, teuhidi është një përpjekje për të parë vetëm Njërin (Zotin) e për ta perceptuar Atë në këtë botë. Po ashtu, edhe për të kuptuar të vërtetën që shprehet në poezi, duke u zhveshur nga ekzistenca që na përket ne:

Ti je Ai që jep, Ai që merr dhe Ai që krijon,

Çfarë mund të kemi ne përveç asaj që ke dhënë Ti?

Teuhid do të thotë që në ubudijet dhe adhurim t'i drejtohesh atij, i cili është Një, të largosh nga bota e zemrës, mendjes e mendimit çdo gjë përveç Atij dhe të mendosh vetëm ekzistencën e Tij duke u zhveshur nga egoizmi.

Në literaturën e mistikës islame, flitet për teuhidin njerëzor dhe atë hyjnor. Teuhidi njerëzor është teuhidi që realizohet me anë të frikës së ndëshkimit.

Ndërsa teuhidi hyjnor është ai që bëhet me ndjenjën e madhërimit, sepse natyra njerëzore është e prirur për të pritur shpërblim për atë që ka bërë dhe për t'i dhënë vlerë asaj. Përderisa njeriu të mos shpëtojë nga këto dobësi në besimin e teuhidit, nuk mund të arrijë teuhidin hyjnor. Në teuhidin hyjnor ka madhërim dhe respekt të përzier me dashuri. Sigurisht se teuhidi i lindur nga dashuria e respekti, nuk është i njëjtë me teuhidin që formohet duke pasur frikë nga ndëshkimi. Të kesh frikë nga ndëshkimi i Allahut të Madhëruar, sigurisht se është një sjellje e mirë, por madhërimi i mbështetur në dashuri, është një ndjenjë më sublime.

Për të arritur teuhidin hyjnor, ne duhet ta ndërrojmë moralin e nefsit që me egoizëm pohon “unë, unë” duke ia atribuar vetes ato që ka bërë, sepse, vetëm Allahu i Madhëruar e meriton atë “Unë” në kuptim të plotë të fjalës. Allahu Teala e paralajmëroi të Dashurin e Tij dhe sahabët e nderuar që të mos kaplohen nga dehja e fitores së Luftës së Bedrit dhe

u tha: **“Sigurisht, nuk ishit ju që i vratë ata, por i vrau Allahu! Kur gjuaje, nuk ishe ti (Muhamed), por ishte Allahu Ai që gjuante, me qëllim që t’u bënte besimtarëve një dhuratë të bukur. Vërtet, Allahu dëgjon dhe di çdo gjë.”**¹

Historikisht e dimë se ushtria islame prej më shumë se treqind ushtarësh, e shkatërroi ushtrinë e politeistëve, që kishte më shumë se nëntëqind ushtarë. Në të njëjtën kohë, pati vvarë edhe prijësit e mushrikëve. Në momentet më të ashpra të luftës, i Dërguari i Allahut, (a.s.), u lut duke ngritur duart nga qielli dhe një grusht rërë që e mori nga toka, ua hodhi armiqve drejt e në fytyrë. Në fund, politeistët u shkatërruan dhe myslimanët fituan, por Allahu Teala, si një domosdoshmëri e besimit të teuhidit, i paralajmëroi ata më këtë ajet fisnik, me qëllim që të mos harrohej se Ai (xh.sh.), ishte vepruesi absolut.

Teuhid, përveç synimit të Allahut Teala në ibadet e në adhurim dhe drejtimit nga Ai, do të thotë edhe që të shikosh vetëm Atë si veprues absolut. Kjo e vërtetë vihet re qartë në ajetin fisnik.

Të shohësh Njërën, është punë e ndihmës hyjnore. Nëse Allahu i Madhëruar ia tregon, atëherë njeriu mund ta shikojë atë të vërtetë, nëse jo, është i pa aftë për ta bërë një gjë të tillë. Për të parë Njërën, duhet të shpëtojmë nga hutimi. Tregimi i çirakut të hutuar e shpjegon shkëlqyeshëm këtë. Sipas një transmetimi, një mjeshtër e urdhëron çirakun e tij të hutuar, që i shikonin sytë dysh, që t’i sillte shishen nga rafti. Çiraku vrapon për të marrë shishen, por në raft shikon dy shishe. Mjeshtëri i thotë: “Mjeshtër! Në raft ka dy shishe. Cilën të të sjell?” Edhe pse mjeshtëri i thoshte se në raft kishte një shishe, çiraku insistonte në mendimin se ishin dy. Atëherë mjeshtëri i tha: “Thyeje njërën dhe sill tjetrën!” Por kur u thye njera shishe, u zhduk edhe tjetra, sepse syri i çirakut ishte i hutuar dhe një objekt e shikonte si dy të tillë. Kur u thye shishja, çiraku e kuptoi të vërtetën. Edhe teuhidi kështu është. Ata që e shikojnë botën të hutuar, gjithmonë shohin dy apo më shumë. Por ata që e thyejnë shishen e dytë, e kuptojnë teuhidin e vërtetë.

Në teuhid ka kuptimin e mushahedes (shikimit), po ashtu edhe të murakabes (rishikimit). Në përkufizimin e ihsanit (mirësia e adhurimit të Allahut sikur e shikon Atë, sepse, edhe nëse nuk e shikon, Ai të shikon ty) në hadithin që njihet si hadithi i Xhebrailit, mund të shikohen të dy dimensionet e

1. Sureja el-Enfal, 8/17.

teuhidit.² Kuptimi i shikimit shprehet në fjalinë që thotë: **“Të adhurosh Allahun sikur e shikon Atë”** dhe kuptimi i rishikimit shprehet në fjalinë, që thotë: **“Edhe nëse nuk e shikon Atë, Ai të shikon ty.”**

Në një teuhid në kuptimin e shikimit, robi e shikon veten e tij dhe çdo gjë se ekziston prej Allahut Teala, pa i atribuar asnjë gjë vetes dhe aftësive të tij. Kur shikon gjërat, dëshmon fuqinë që i administron ato dhe e kupton se ato ekzistojnë prej Tij. Në këtë mënyrë, ia lë Atij vullnetin dhe administrimin e tyre. Kështu, e vërteta e teuhidit e pushton të gjithë robin. Si rezultat, robi e shikon se çdo gjë ekziston prej Allahut Teala. Ngado që të hedhë sytë, dëshmon argumentet që tregojnë ekzistencën dhe njësimin e Tij. Në një teuhid të tillë, nefsi i robit ka dalë jashtë funksionit. Tashmë, robi ka filluar të shikojë vetëm Atë si vepruesi absolut dhe nuk ka nevojë të kërkojë ndonjë shenjë apo të gjejë ndonjë argument për teuhidin.

Ndërsa, në konceptin e murakabes (revizionit) që tregon gjendjen e atyre të cilët nuk e kanë arritur mushaheden (shikimin), bëhet fjalë që robi të mendojë se kontrollohet e vëzhgohet vazhdimisht nga Allahu Teala dhe ta nxjerrë “egon” jashtë funksionit, duke e reflektuar këtë mendim te sjelljet e tij. Një teuhid i saktë, është një teuhid i pastruar nga egoja e nefsit. Ebu Bekir Shibli, i cili ishte prej mistikëve të parë, pyeti një burrë: “A e di pse nuk

2. Buhari, Iman, 37.

e ke të saktë teuhidin?” Burri u përgjigj: “Jo!” Atëherë Shibli i tha: “Sepse ti e kërkon Atë pa e hedhur egon, por kjo është e pamundur.”

Në namazet që falim çdo ditë, së paku e themi dyzet herë këtë ajet të sures el-Fatiha: **“Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë.”** Me këtë shprehje, pohojmë se ibadeti dhe adhurimi ynë realizohen vetëm me ndihmën e Allahu Teala. Sepse, si mund të bëjmë ibadet, nëse Ai nuk i jep botës sonë shpirtërore kënaqësinë e ibadetit dhe dëshirën e adhurimit? Fakti që Ai i ka dhuruar zemrës një mirësi të tillë, është sikur po na thërret: “Urdhëro, eja o robi Im!” Ne i drejtohem Atij me atë thirrje. Drejtimin tonë nga Ai nuk duhet ta pranojmë si një aftësi tonën, por si një mirësi nga Ai. Si mund t’i kalojmë dëshirat vetjake dhe të vrapojmë drejt Tij, nëse Ai nuk e jep këtë ndjenjë?

Ibadetet janë një sistem sjelljesh, që Kurani dhe suneti i kanë bërë shkak për adhurim. Specifikat shpirtërore, që janë domosdoshmëri e këtyre sjelljeve, e shtojnë cilësinë e tyre. Në këtë mënyrë, një namaz i falur pa neglizhencë, një agjërim i mbajtur pa përgojim, një zekat dhe sadaka e dhënë pa ndjerë nevojë për falënderim, një haxh dhe një xhihad pa shtirje, një dhikër i bërë me gjithë dëshirë dhe një bindje larg fatkeqësive vetjake, konsiderohen ibadet i vërtetë. Edhe një kënaqësi pa armiqësi, një durim pa ankesë, një dije e vërtetë që nuk përmban dyshim, një mushahede e vazhdueshme, një drejtim që nuk ka kthim dhe një takim i pandarë, janë veprime shpirtërore si rezultat i teuhidit.

Ai që nuk synon asgjë tjetër në adhurimin e tij përveç Allahut Teala dhe i drejtohet vetëm Atij me zemër, shpirt dhe trup, arrin gradat më të larta shpirtërore. Ai që e kryen adhurimin dhe ibadetin e tij me shumë ndjenjë, e cila quhet qetësi shpirtërore dhe ia atribuon Allahut veprën e bërë e jo vetes, arrin sinqeritetin në veprat dhe sjelljet e tij. Në këtë mënyrë, fillon të shfaqet e vërteta që shprehet në hadithin kudsij: *“Robi shikon me Mua.”* Ai tashmë është një rob i sinqertë. Nuk është i lidhur apo i dhënë pas ndonjë gjëje apo shumë gjërash të kësaj bote. Ai është i preokupuar vetëm me shikimin e Allahut të Madhëruar.

Ai i hap dritaret e shikimit me ajetin kuranor: **“Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë”** dhe arrin një gjendje sikur po flet me Zotin. Sepse në tre ajetet e para të sures el-Fatiha, lidhja e robit me Allahun është në vetën e tretë njëjës, ndërsa në këtë ajet e tutje, lidhja kthehet në vetën e dytë njëjës. Në këtë mënyrë, robi ia parashtron Allahut kërkesat dhe lutjet sikur e shikon Atë përballë tij. Përgjatë kësaj lutjeje, nuk ka asnjë pengesë ndërmjet Allahut dhe robit përveç pengesës së nefsit. Robit, që shpëton nga nefsi, i largohen pengesat

dhe fillon të shikojë Zotin. Sipas një transmetimi, në disa shikime të tilla të Bajezid Bistamit, ai e pyet: “O Zot! Si është rruga, e cila të shpie tek Ti?” Zoti i dërgoi frymëzim zemrës së tij duke i thënë: “Lëre nefsën dhe eja pa të!”³

Pasi robi e falënderon dhe e lavdëron Zotin, duke e përkujtuar me cilësitë e uluhijetit, rububijetit dhe të mëshirës që shprehen në suren el-Fatiha, shpëton nga robëria e nefsit në sajë të ndikimit të këtyre cilësive. Pastaj robi fillon të thotë: **“Vetëm ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë.”**

Në këtë shprehje ka një perceptim teuhidi në shkallë të lartë. Nëse dikush që e lut Allahun Teala me këto shprehje, troket akoma në dyert e njerëzve, e kalon kohën në adhurim ndaj robit dhe kërkon medet e ndihmë nga njerëzit e sendet e tjera, atëherë kjo gjendje ia shkatërron teuhidin. Miku i Allahut, Sufjan eth-Theuri u bë imam për një xhemat në namazin e akshamit. Kur po lexonte Fatihanë dhe arriti në këtë ajet, i ra të fikët. Atyre që e pyetën për shkakun e asaj gjendjeje, u tha: **“Kur thashë vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë”,** pata frikë se do më thonë: “Atëherë, përse troket te dera e sulltanëve, e doktorëve dhe e njerëzve? A nuk je i sinqertë në këtë fjalë?”⁴

Në kuptimin e ajetit: **“Vetëm Ty të adhurojmë dhe vetëm prej Teje ndihmë kërkojmë”,** gjendet koncepti i teuhidit të Ibrahimit, alejhisselam. Kur Nemrudi e hodhi në zjarr Ibrahimin, Xhebraili (a.s.), erdhi dhe e pyeti: “A ke ndonjë nevojë?” Ibrahim (a.s.), iu përgjigj: “Prej teje? Kurrë!” Xhebraili (a.s.), i tha: “Atëherë kërko nga Allahu atë që doje të kërkoje!” Ibrahim (a.s.), këtë herë i tha: “Ai e shikon dhe e di gjendjen time. **Unë i jam dorëzuar Zotit të botëve.**”⁵

Në ato momente, Ibrahim i kishte duart e këmbët të lidhura me zinxhirë dhe po zvarritej drejt një fundi që pandehnin jobesimtarët. Por shikimi që i jepte teuhidi, nuk i la vend ndonjë devijimi në zemrën e tij.

Tani le të mendojmë. Në ato momente, Ibrahimit, alejhisselam, i ishin lidhur vetëm duart dhe këmbët. Ne nuk kemi mundësi të lëvizim kur i kemi duart e lidhura, nuk mund të ecim kur i kemi këmbët e lidhura, nuk mund të shikojmë kur i kemi sytë të mbyllur, nuk mund të dëgjojmë kur i kemi veshët të zënë dhe nuk mund të flasim kur e kemi gjuhën të lidhur. Me këtë gjendje, jemi në krye të zjarrit të xhehenemit. Ne jemi të detyruar të kërkojmë ndihmë nga Allahu Teala, që të na shpëtojë nga zjarri i

xhehenemit, ashtu siç nuk pranoi Ibrahim, alejhisselam, ndihmën e askujt, përveç ndihmës së Allahut të Madhëruar kundrejt zjarrit të Nemrudit.

Ai që ka arritur vetëdijen e teuhidit, ka për qëllim dhe synim vetëm Allahun Teala. Dashuria dhe përzgjedhjet e atij që ka arritur vetëdijen e teuhidit, nuk janë më personale dhe vetjake, por i përkasin vetëm Zotit, sepse ai që do Zotin, nuk mbart ndonjë përzgjedhje që i përket vetes së tij.

Mevlana e shpjegon kështu këtë çështje:

“Një i dashur pyeti të dashurin e tij: ‘A më do më shumë mua apo veten tënde?’. I dashuri i tha: ‘Unë kam vdekur prej vetes sime dhe jam i gjallë me ty. Kam kaluar nga vetja, ekzistenca dhe nga cilësitë e mia. E kam harruar vetëdijen e vetes. Unë di me dijen tënde. Unë e kam hequr nga mendja fuqinë dhe forcën time. Kam fituar fuqi me fuqinë tënde. Nëse dua veten, do të thotë se të dua ty. Nëse të dua ty, konsideroj se kam dashur veten.’”

Ndërsa një i dashur tjetër, për ta provuar të dashurin e tij, e pyeti atë në një kohë mëngjesi: “O filani, i biri i filanit! O i dashuruar, që ke rënë në halle! A më do mua më shumë apo veten tënde? Më thuaj të drejtën!” I dashuri ia ktheu kështu përgjigjen: “Unë jam shkrirë aq shumë te ti, sa që jam i mbushur me ty nga koka te këmbët, i dashur. Në ekzistencën time nuk ka ngelur gjë përveç emrit. Edhe në trupin tim nuk ka gjë tjetër përveç teje. Unë jam tretur te ti si uthulla në ekzistencën tënde, e cila është det me mjalhtë.”⁶

Kjo e vërtetë shprehet në një formë shumë të qartë në bejtet e para të Mesnevisë së Mevlanës:

Çdo gjë është i dashuri, ndërsa i dashuruari është perde,

*I gjallë është vetëm i dashuri, ndërsa i dashuruari është i vdekur në vend.*⁷

Nga këto shprehje, kuptohet qartë se vullneti i atij që ka arritur teuhidin e vërtetë, duhet t’i nënshtrohet vullnetit të Zotit. Zgjidhja, pranimi dhe refuzimi i tij duhet të jetë pranimi dhe refuzimi i Zotit e jo i nefsit, i epshit apo i diçkaje tjetër. Kjo është një ngjarje që mund të ndodhë me hyrjen e teuhidit në zemër si masë. Kjo është një ndodhi që mund të realizohet, nëse njeriu e shikon Atë në çdo fushë të jetës aq sa e shikon në ibadete, nëse e ndjen Atë dhe nëse e kupton se jeton me Të. Në këto ditë që e kemi kaluar Ramazanin e Shevalin dhe po hyjmë në atmosferën e Kurban Bajramit, e lusim Zotin që të na dhurojë të gjithëve vetëdijen e teuhidit.

3. Shik. *Ruhu'l-Bejan*, I, 39-43.

4. Shik. *Ruhu'l-Bejan*, I, 43.

5. Sureja el-Bakara, 2/131.

6. Mesnevi, V, 2020.

7. Mesnevi, I, 30.

KATËR MIQTË E ZGJEDHUR TË TË DËRGUARIT TË ALLAHUT

“Osmani ka thënë: “Gjithmonë ji i gatshtëm për frymën e fundit dhe përpiku që ajo mos të të gjejë të shkujdesur, sepse engjëlli i vdekjes kurrë nuk është i shkujdesur ndaj teje.”

POSEDUESI I DY DRITAVE DHE MONUMENTI I TURPIT: OSMANI (R.A.)

Kalifi i tretë i drejtë, mbreti i bujarisë, Osmani (r.a.), ishte një shembull i pashoq në turp, edukatë dhe në shërbim e dashuri ndaj Kuranit Fisnik.

Osmani, radijall-llahu anih, i cili arriti nderin për t’u martuar me Rukijen, bijën fisnike të Pejgamberit tonë të Nderuar, u zhyt në pikëllim pasi i ndërroi jetë bashkëshortja e tij e bekuar. Kur i Dërguari i Allahut (a.s.), e pyeti se përse ndjehej kaq i pikëlluar, Osmani ia shprehu si më poshtë shkakun e vërtetë të pikëllimit të tij:

“O i Dërguari i Allahut! Ajo që më ka ndodhur mua, nuk i ka ndodhur askujt. Kur ndërroi jetë bija juaj, Rukija, mu ndërpre lidhja e miqësisë me ju!..”

Osmani nuk i pranonte sugjerimet dhe propozimet e të afërmeve për martesë dhe pothuajse u jepte këtë përgjigje atyre:

“Kë mund të konsideroj “vjuhërr” pas të Dërguarit të Allahut?!.” Ai ndjente një pikëllim të thellë për shkak se iu shkëput lidhja e miqësisë me atë familje.

Krenaria e Gjithësisë, i Dërguari i Allahut (a.s.), i cili e pa këtë gjendje të pikëlluar të Osmanit, e martoi vajzën e vogël të tij, Ummu Kulthumin dhe ia shoi këtë pikëllim që i buronte nga malli i dashurisë dhe miqësisë. Kur ndërroi jetë edhe nëna jonë, Ummu Kulthumi pas një kohe, i Dërguari i Allahut (a.s.), e vlerësoi dhe e ngushëlloi Osmanin duke i thënë:

“Po të kisha edhe një vajzë tjetër, patjetër që do të ta jepja ty.” (Shik. Ramazanogllu Mahmud Sami, Osman Dhunnurajn, fq. 12.)

Një specifikë tjetër e Osmanit ishte edhe dashuria e jashtëzakonshme që kishte ndaj Kuranit Fisnik. Transmetohet se ai e ka bërë hatme Kuranin një natë në një rekat të vetëm.

Osmani (r.a.), ishte një monument i turpit prej të cilit kishin turp edhe engjëjt. Një ditë kërkoi leje për të hyrë te i Dërguari i Allahut (a.s.). I Nderuari ynë (a.s.), u mblodh dhe e rregulloi qëndrimin e tij para se t'i jepte leje Osmanit, ndërkohë që për sahabët e tjerë që ndodheshin aty nuk e kishte bërë diçka të tillë. Kur u pyet për urtësinë e kësaj, tha:

“Si të mos kem turp prej një njeriu nga i cili kanë turp edhe engjëjt?! Beto hem në Allahun se engjëjt kanë turp prej Osmanit siç kanë turp prej Allahut dhe të Dërguarit të Tij...” (Shik. Ramazanogllu Mahmud Sami, Osman Dhunnurajn, fq. 143-144.)

“Osmani ka thënë: “Shijen e ibadetit e kam ndërjet në katër gjëra: 1. Në kryerjen e farzeve. 2. Në largimin nga haramet. 3. Në urdhërimin për të mirë duke shpresuar sevapin nga Allahu. 4. Në ndalimin nga e keqja duke u frikësuar nga zemërimi i Allahut.”

Osmani ndërmjet kalifëve të drejtë ishte njëri që preokupohej me tregti si Ebu Bekri dhe që fitonte shumë nga hallalli dhe gjërat e pastra. Ai ishte një lum bujarie që shpërthente si rrëketë për sa i përkiste infakut. Ai në këtë aspekt ishte një njeri plotësisht i përkushtuar ndaj mirësisë.

NJË NJERI I INFAKUT

“Osmani (r.a.), ka thënë: “Tri gjëra më janë bërë të dashura në këtë botë: Ushqyerja e të uriturve, furnizimi me rroba i nevojtarëve dhe leximi i Kuranit Fisnik.”

Ai bleu nga pronari jomysliman Pusin Rume, i cili ishte një prej burimeve të pakta të ujit në Medine, ua dhuroi menjëherë mysli manëve me një nënshtirim të plotë shpirtëror duke iu bindur këshillës profetike dhe hynte në radhë edhe vetë kur kishte nevojë për të marrë ujë.

Osmani (r.a.), fitoi lavdërimet e Resulullahut, (a.s.), për shkak të bujarisë së madhe që shfaqti përgjatë zgjerimit të Mesxhidu'n-Nebevi dhe përgatitjeve për Luftën e Tebukut.

Sa shembull i mrekullueshëm i vëllazërisë ishte kur Osmani (r.a.) bleu parzmoren që Aliu e kishte nxjerr për ta shitur dhe ia dhuroi përsëri atij!

Osmani përgjatë udhëtimit që Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë kishte marrë bashkë me sahabë për umre dhe i cili përfundoi me marrëveshjen e Hudejbijes, u mbajt me imponim në Mekë. Edhe pse iu dha leje nga të afërmit në Mekë për ta bërë tavaf Qabenë, e refuzoi lejen e tyre për tavaf duke u bërë titur me të madhe:

“Unë nuk marr pjesë në një ibadet në të cilin nuk gjendet i Dërguari i Allahut!” Në këtë mënyrë u bë një shembull i mrekullueshëm i besnikërisë ndaj të Nderuarit tonë (a.s.). Një herë kur u përhap shpifja se ishte martirizuar Osmani dhe arriti deri te mysli manët që po prisnin jashtë Mekës, i Dërguari i Allahut (a.s.), mori nga mysli manët besatimin i cili në historinë islame quhet Bej'atu'r-Ridvan. Resulullahu (a.s.), një rën dorë të tij e vendosi mbi tjetrën në emër të Osmanit dhe tha:

“Ky është besatimi i Osmanit.”

Në këtë mënyrë shfaqti dashurinë që kishte ndaj Osmanit.

Ai ishte një sahab që krahas turpit, edukatës, bujarisë dhe prirjes për të lexuar Kuranin, ishte i lidhur me një besnikëri dhe dashuri të tillë ndaj të Dërguarit të Allahut (a.s.) dhe ishte i përgëzuar me xhenet.

Osmani u bë kalif në një periudhë kur tokat islame u shtrinë në kontinente, ushtritë islame kaluan nga toka në dete dhe pasuritë e mëdha u përhapën në umet si një sprovë e rëndë. Disa prej brezave dhe mysli manëve të rinj nuk e shfaqën dot asketizmin dhe devotshmërinë e sahabëve kundrejt këtij ndryshimi të madh. Kështu që u realizua paralajmërimi i të Dërguarit të Allahut (a.s.):

“Fitneja e umetit tim është pasuria!” Kryengritësit që shkuan drejt qendrës së kalifatit për ta sulmuar, e martirizuan Osmanin në shtëpinë e tij për shkak të përçarjeve, fitneve dhe ngatërtimeve të mëdha. Fjalët e fundit të kalifit që u martirizua në krye të Kuranit Fisnik në moshën tetëdhjetë e disa vjeçare, ishin këto:

“O Allah! Unifikoje dhe bashkoje umetin e Muhamedit!”

“Osmani mbahej me imponim në Mekë para marrëveshjes së Hudejbijes. Kur i thanë: “Mund të bësh tavaf!”, u bë një shembull i mrekullueshëm i besnikërisë ndaj të Nderuarit tonë duke thënë me zë të lartë: “Unë nuk marr pjesë në një ibadet ku nuk pranohet i Dërguari i Allahut!”

Osmani fliste pak dhe në formë të përmbledhur. Ai fliste me urtësi dhe influencë. Siç i lexonte sytë me largpamësinë e tij, bisedonte edhe duke heshtur. Fjalët e tij ishin me përmbajtje nga Kurani Fisnik i cili i zbukuroi jetën. Ja një gllënjë nga burimi i urtësisë së tij:

TRI GJËRAT QË I DONTE MË SË SHUMTI

“Mua më janë bërë të dashura tri gjëra në këtë botë: Ushqyerja e të uriturve, furnizimi me rroba i nevojtarëve dhe leximi i Kuranit Fisnik.” (Ibn Haxher, Munebbihat, fq. 11.)

“I Dërguari i Allahut (a.s.), mori nga myslimanët besatimin i cili quhet Bej’atu’r-Ridvan. Ai njërën dorë të tij e vendosi mbi tjetrën në emër të Osmanit dhe tha: “Ky është besatimi i Osmanit.”

“O njeri! Mos harro se engjëlli i vdekjes vazhdimisht rend pas teje që ditën kur ke ardhur në këtë botë. Nga njëra anë të kalon ty dhe kap dikë tjetër. Kjo do të vazhdojë kështu përderisa të gjendesh në këtë botë.

Por do të vijë një ditë që do t’i kalojë të tjerët dhe do të të kapë ty. Kjo mund të ndodhë në një moment kur nuk e pret aspak.

Atëherë gjithmonë ji i përgatitur për frymën e fundit dhe përpiku që të mos vdesësh i shkujdesur, sepse engjëlli i vdekjes kurrë nuk është i shkujdesur prej teje.

O njeri! Nëse do të jesh i shkujdesur ndaj vetes dhe nuk do të përgatitesh, sigurisht se askush tjetër nuk do të përgatitet për ty. Mos e nxirr nga mendja se absolutisht do të dalësh në audiencën e Allahut dhe përgatite veten për këtë. Bëj kujdes dhe mos tento t’ia lësh në dorë dikujt tjetër këtë punë!” (Ali el-Muttaki, nr. 42790.)

“Kryejeni detyrën e urdhërimit për të mirë dhe ndalimit nga e keqja para se të këqijtë tuaj t’ju bëhen bela mbi kokë. Nëse nuk e bëni këtë dhe të këqijtë tuaj ju bëhen bela mbi kokë, atëherë nuk do të pranohen as lutjet e të mirëve tuaj.” (Ali el-Muttaki, nr. 8451.)

Kënaqësinë e ibadetit e kam gjetur në katër gjëra:

1. Në kryerjen e farzeve të Allahut.
2. Në largimin nga haramet e Allahut.
3. Në urdhërimin për të mirë, domethënë, në

shpjegimin e të drejtës ndaj njerëzve duke shpresuar sevapin nga Allahu.

4. Në ndalimin nga e keqja, domethënë në ndalimin e njerëzve nga gabimet duke u frikësuar nga zemërimi i Allahut.” (Ibn Haxher, Munebbihat, fq. 14.)

“Ka katër gjëra që aparenca e tyre është virtyt, ndërsa thelbi i tyre është obligim:

1. Qëndrimi me të devotshmit është virtyt, ndërsa pasimi i tyre është farz.

2. Leximi i Kuranit Fisnik është virtyt, ndërsa zbatimi i tij është farz.

3. Vizita e varreve është virtyt, ndërsa përgatitja për atje është farz.

4. Vizita e të sëmurit është virtyt, ndërsa marrja e mësimi prej tij është farz.” (Ibn Haxher, Munebbihat, fq. 14.)

“Besimtari gjithmonë duhet të jetojë me shqetësimin në mos kapet në shkujdesje nga Azraili. Në ajetin fisnik thuhet: **“Adhuroje Zotin tënd derisa të të vijë jakini** (vdekja!)” (Hixhr, 99)

GJASHTË LLOJ FRIKE

“Besimtari i vërtetë ka gjashtë lloj frike:

1. Frika në mos e humb besimin.

Sepse në ajetet fisnike thuhet:

“O Zoti ynë! Mos lejo që zemrat tona të shman-gen (nga e vërteta), **pasi na ke udhëzuar në rrugën e drejtë...**” (Al Imran, 8)

“O ju që keni besuar! Kijeni frikë Allahun ashtu si i takon Atij dhe vdisni vetëm duke qenë myslimanë!” (Al Imran, 102)

2. Frika në mos engjëjt i kanë shkruar gjërat që do ta poshtërojnë ditën e gjykimit.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Atë Ditë ajo do të tregojë lajmet e saj, sepse Zoti yt e ka frymëzuar atë.” (Zelzele, 4-5)

3. Frika në mos shejtani, mallkimi qoftë mbi të, do t’ia çojë dëm veprat.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Iblisi tha: “Zoti im, për shkak se më çove në humbje, unë do t’jua zbukuroj atyre (njerëzve) rrugën e gabuar në Tokë dhe të gjithë do t’i shpie në mashtrim.” (Hixhr, 39-40)

“Njeriu vdes në gjendjen që ka jetuar dhe ringjallet në gjendjen që ka vdekur.” (Shik. Muslim, Xhenet, 83; Munavi, V, 663.) Osmani (r.a.), ka jetuar me Kuranin, e ka zbatuar Kuranin dhe ka shkruar te Zoti si dëshmor duke lexuar Kuranin.”

4. Frika në mos kapet në befasi dhe në shkujdesje nga engjëlli i vdekjes, Azraili.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Adhuroje Zotin tënd derisa të të vijë jakini (vdekja)!” (Hixhr, 99)

Në hadithin fisnik thuhet: *“Njeriu vdes në gjendjen që ka jetuar dhe ringjallet në gjendjen që ka vdekur.”* (Shik. Muslim, Xhenet, 83; Munavi, V, 663.)

Kështu, Osmani (r.a.), ka jetuar me Kuranin, e ka zbatuar Kuranin dhe ka shkuar te Zoti si dëshmor duke lexuar Kuranin.

5. Frika në mos mburret me këtë botë dhe mbetet i shkujdesur ndaj botës së përtejme.

Në ajetin fisnik thuhet:

“...Ndërsa jeta e kësaj bote është vetëm kënaqësi mashtruese.” (Al Imran, 185)

6. Frikë në mos nuk është preokupuar mjaftueshëm me dhikrin e Allahut duke u zhytur në një preokupim të tepër me familjen.

Në ajetin fisnik thuhet:

“Ta dini se pasuria juaj dhe fëmijët tuaj janë vetëm provë dhe se vetëm tek Allahu është shpërblimi i madh.” (Enfal, 28)

I katërti dhe i fundit i kalifëve të drejtë, njeriu që i Dërguari i Allahut e edukoi si fëmijën e tij, pastaj e bëri dhëndër duke e martuar me vajzën më të dashur të tij, heroi i guximit, trimërisë, dijes dhe ma’rifetit është;

LUANI I PAMPOSHTUR I ALLAHUT: ALIU (R.A.)

Aliu është një sahab të cilin Krenaria e Gjithësisë, i Nderuari ynë (a.s.), e ka vlerësuar dhe e ka shprehur dashurinë ndaj tij duke thënë:

“Aliu është prej meje dhe unë jam prej Aliut.” (Ali el-Muttaki, XIII, 143-144.) Po ashtu Pejgamberi ka thënë për atë:

“Unë jam qyteti i dijes, ndërsa Aliu është dera e atij qyteti.” Në këtë mënyrë shprehu pozitën e tij në dijen e sheriatit dhe ma’rifetit. Aliu ishte një pjesë e ehli bejtit, ishte babai i Hasanit dhe Hysejnit, luani i luftërave dhe betejave dhe një ndër sahabët kryesorë.

“Këshilla e Aliu për Hasanin dhe Hysejnin: “Ju këshilloj devotshmërinë. Mos jini të prirë ndaj kësaj bote. Mos qani për atë që kenë humbur. Gjithmonë thoni të vërtetën.”

Aliu i cili kishte një pozitë të lartë në horizontin e dijes dhe ma’rifetit, ka përbërë degën/hallkën e dytë të zinxhirit të artë.

Aliu dhe vajza fisnike e të Nderuarit tonë, nëna jonë Fatimja, formuan një vatër familjare e cila kish-te për ushqim asketizmin dhe devotshmërinë. Kjo vatër modeste të cilën vetë Pejgamberi e zgjonte për të falur namaz nate, ishte një sofër shpirtërore e cila shfaqte një sakrificë dhe altruizëm të pashoq.

“Këshilla e Aliu për Hasanin dhe Hysejnin: “Punoni me librin e Allahut. Bëhuni hasëm të zullumqarit dhe ndihmës të të dhunuarit. Mos i jepni rëndësi qortimit të qortuesit në lidhje me dispozitat fetare.”

Ky shembull është i mjaftueshëm për të shprehur sakrificën dhe altruizmin e madh të Aliut për të cilin i Dërguari i Allahut, (a.s.), ka thënë se është “Sulltanu'l-Es'hija”, domethënë “Sulltani i Bujarëve”:

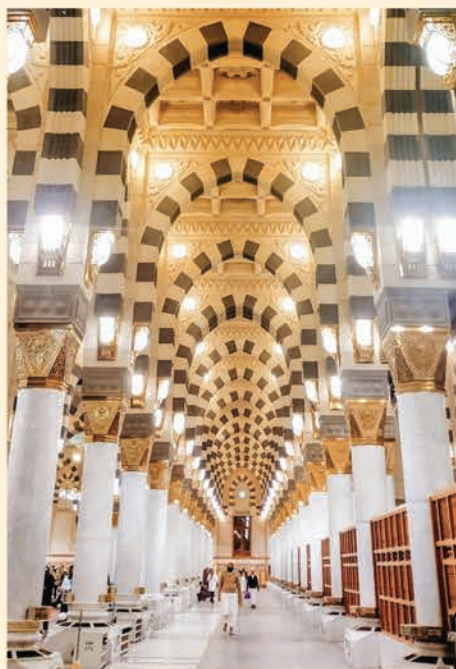
Atai (r.a.), thotë duke transmetuar nga Ibn Abbasi (r.a.):

“Aliu (r.a.), një natë vaditi një bahçe hurmash në shkëmbim të një sasive elbi. Kur u bë mëngjes mori elbin që ishte pagesa e vet dhe shkoi në shtëpi. Një të tretën e elbit që e çoi

e bluan dhe bënë një ushqim që quhej “hazira”. Kur u bë ushqimi shkoi një i varfër dhe kërkoi “lil-lah / për hir të Allahut”. Edhe ata ia dhanë të gjithë ushqimin për hir të Allahut.

Pastaj bluan një të tretën e dytë të elbit dhe e bënë ushqim. Kur u bë ushqimi këtë herë shkoi një jetim dhe u kërkoi ushqim duke u thënë në të njëjtën mënyrë: “Lil-lah / për hir të Allahut!” Përsëri e dhanë të gjithë ushqimin.

Pastaj e bluan edhe një të tretën e fundit që kish-te mbetur nga elbi dhe përsëri e gatuan. Kur u bë ushqimi shkoi një rob dhe u kërkoi diçka. Edhe ushqimin e fundit ia dhanë atij dhe atë ditë e kaluan të uritur.

Sipas një transmetimi tjetër, tri ditë radhazi e hapën iftarin me ujë duke u dhënë të varfrit, jetimit dhe robrit. Ja pra, pas kësaj ngjarjeje zbritën këto ajete fisnike:

“Ata i ushqejnë të varfrit, jetimët dhe të zënë rob edhe pse vetë janë nevojtarë (vetëm e vetëm për të arritur kënaqësinë e Allahut), **duke thënë:**

“Ne ju ushqejmë vetëm për hir të Zotit. Për këtë, nuk duam shpërblim e as falënderim! Ne i frikësohemi Zotit tonë (dënimin të Tij) **në një Ditë të ashpër, që do t’i bëjë fytyrat të jenë të vrenjtura.”**

Por Allahu do t’i ruajë ata nga tmerret e asaj Dite e do t’u japë shkëlqim dhe gëzim...” (Insan, 8-11) (Vahidi, Esbabu Nuzul, fq. 470; Zemahsheri, el-Keshshaf, VI, 191-192; Razi, XXX, 244.)

“Letra që ia dërgoi Aliu prefektit të tij: “Mos i shiko njerëzit siç shikon përbindëshi kopenë! Ushqe në zemrën tënde ndjenjat e dashurisë, mëshirës dhe mirësisë kundrejt atyre, sepse të gjithë njerëzit pa përjashtim janë ose vëllëzërit e tu në fe, ose të njëjtë si ti në krijim.”

Aliu u shtri në shtratin e Resulullahut (a.s.), kur ky i fundit po nisej për hixhret edhe pse diheshin përgatitjet për atentat. Ai ishte një hero i Islamit që fitoi lutjen e të Dërguarit të Allahut (a.s.), me trimëritë e tij në fushën e luftës. Gjithmonë i shembi përtokë armiqtë e tij me të cilët bëri dyluftim para se të fillonte lufta. Në këtë mënyrë fitoi llagapin “Esedull-llahi’l-galib”, domethënë “luani i Allahut që fiton gjithmonë”.

Ai i hapi me forcën e besimit dyert e kalasë me të cilat armiku lavdërohej se gjoja ishte e pamundur të hapeshin në Hajber. Ky hero i pashoq në trimëri dhe guxim, në të njëjtën kohë ishte edhe një luftëtar trim kundrejt nefsit të tij aq sa e la të lirë një armik që i pështyu në fytyrë ndërsa po i jepte fund përgjatë një lufte duke thënë:

“Në këtë punë është përzier nefs. Si rezultat prishet nijeti për lartësimin e fjalës së Allahut.”

“Letra që ia dërgoi Aliu prefektit të tij: “Njerëzit mund të bëjnë gabime dhe mund të hapin probleme. Andaj kape për dore atë që rrëzohet. Nëse e do

faljen e Allahut, atëherë fali edhe ti njerëzit. Toleroi ata dhe mos ua merr për të madhe!”

Mevlana e shpreh si më poshtë këtë ndjeshmëri të pashoqe:

Kur Aliu e la armikun, të cilit i kishte mbetur jetë vetëm një goditje, ky i fundit e la mënjanë shqetësimin për jetën dhe e pyeti i mahnitur:

“O Ali! Përse ndalove ndërkohë që ishe duke më vrarë? Çfarë ndodhi që kalove nga një zemërim i ashpër në një qetësi të papërsishkrueshme? Ndalove si një kohë e qetë ndërkohë që ishe si një rrufe në rënie. Cila është urtësia e këtij ndryshimi të menjëhershëm? Kjo gjendje për mua është e pakuptueshme.”

Aliu i dha këtë përgjigje:

“Unë luftoj vetëm në rrugë të Allahut. Armiqve të Allahut ua këpus kokën vetëm për hir të Tij. Në këtë gjë kurrë nuk e përziej nefs. Ndërsa ti deshe të më ofendoje dhe të më zemëroje duke më pështyrë. Po të isha kapluar nga zemërimi në atë çast, do të të vrisja për një arsye të ulët siç është pasimi i nefsit. Ndërkohë unë nuk luftoj për të kënaqur veten, por për hir të Allahut.”

Ky armik u nderua me besim dhe zemra e tij e vdekur gjeti jetë kundrejt kësaj tabloje virtyti të pashoqe e të singertë.

Ja pra, Aliu i cili posedonte këtë dinjitet dhe personalitet të lartë, me dijen dhe urtësinë, me fuqinë dhe trimërinë, me moralin dhe bujarinë, përfundimisht me cilësitë e shkëlqyera që i kishte marrë nga i

Dërguari i Allahut (a.s.), u bë një prej yjeve më të ndritura ndërmjet sahabëve të nderuar.

Ky hero i madh u vendos në krye të kalifatit, si një caktim hyjnor, me insistimin e sahabëve të nderuar në një kohë kur zinin kazanët e përçarjes dhe në një rrëmujë që lindi për shkak të martirizimit të Osmanit. Jeta e Aliut në kalifat u konsumua më përpjekjet për të shuar zjarrin e fitneve dhe përçarjeve që kishte kapluar botën islame. Jeta e tij e cila pati filluar në Qabenë e Shenjtë, mori fund me rënien dëshmor nga një atentat që iu bë në xhaminë e Kufes. Si fjalë të fundit la këto këshilla për fëmijët e tij, Hasanin dhe Hysejnin:

**“Osmani mbahej
me imponim në Mekë para
marrëveshjes së Hudejbijes.
Kur i thanë: “Mund të
bësh tavaf!”, u bë një
shembull i mrekullueshëm i
besnikërisë ndaj
të Nderuarit tonë duke
thënë me zë të lartë:
“Unë nuk marr pjesë në një
ibadet ku nuk pranohet i
Dërguari i Allahut!”**

“Ju këshilloj devotshmërinë. Mos jini të prirë ndaj kësaj bote. Mos qani për atë që keni humbur. Gjithmonë thoni të vërtetën. Punoni me librin e Allahut. Bëhuni hasëm të zullumqarit dhe ndihmës i të dhuaruarit. Mos i jepni rëndësi qortimit të qortuesit në lidhje me dispozitat fetare.” (shik. Ramazanogllu Mahmud Sami, Aliju'l-Murteza, fq. 74.)

Aliu ka thënë: “Mos e merr në këshillin e konsultimit koprracin që të ndalon për të bërë mirësi duke të frikësuar më rënie në varfëri, frikacakun që ta thyen vendosmërinë kundrejt punëve të mëdha dhe njerëzit që ua ka verbuar sytë lakmia!”

Pejgamberi ynë i Nderuar ka shprehur një mrekulli lajmëruese duke thënë në lidhje me vlerën e periudhës së Hulefau'rr-Rrashidin:

“Kalifati i profecisë (pas meje) do të zgjasë tridhjetë vjet...” (Ebu Davud, Sunnet, 8; Ahmed, V, 50, 220, 221.) Në këtë mënyrë njoftoi për periudhën totale të kalifatit të katër miqve të tij të zgjedhur që do ta udhëhiqnin umetin pas tij me mëshirë dhe drejtësi.

“Qëndroni me njerëzit në atë mënyrë që, nëse vdisni të qajnë për ju. Nëse jetoni, t'i marrë malli për ju.”

Pasi ra dëshmor Aliu (r.a.), përfundoi periudha e kalifëve të drejtë të cilët ndoqën gjurmët e të Dërguarit të Allahut (a.s.). Pas kësaj kohe janë përjetuar periudha nganjëherë të dobëta, të dhimbshme dhe plot vuajtje dhe nganjëherë tjetër plot frymëzim nga epoka e lumturisë në varësi me pjekurisë shpirtërore të besimtarëve dhe përputhje të caktimit hyjnor.

Le të përmendim disa prej shumë fjalëve të urta të derës së qytetit të dijës, Aliut:

“Katër veprime janë prej punëve më të vështira:

1. Të falësh në momente zemërimi.
2. Të veprosh me bujari ndërkohë që je nevojtar.
3. Të mbrohesh prej të keqes së vetes kur je në vende të mbyllura dhe të vetmuara.
4. Të thuash të vërtetën qoftë edhe kundrejt personit prej të cilit ke frikë apo ke interes.

VLERA E NJERIUT

“Vlera e njeriut është sa vlera e dëshirave dhe kërkesave të tij.”

“Mirësia e Islamit është e mjaftueshme për ty prej mirësive të kësaj bote. Preokupimi me bindjen ndaj Zotit është i mjaftueshëm për ty prej preokupimeve të tjera. Marrja mësim nga vdekja është e mjaftueshme për ty prej marrjes mësim nga çdo gjë tjetër.”

“Përderisa të vazhdojnë të ekzistojnë këto katër gjëra, feja dhe kjo botë, paqja dhe mirëqenia do të vazhdojnë të qëndrojnë në këmbë:

1. Përderisa të pasurit të mos shfaqin koprraci me pasurinë që u jepet.

2. Përderisa dijetarët të punojnë me ato që kanë mësuar dhe dinë.

3. Përderisa injorantët të mos mburren me ato që nuk dinë.

4. Përderisa të varfrit të mos e shesin ahiretin për këtë botë.”

“Privimi është më i mirë sesa detyrimi për t'i qenë mirënjohës (dikujt).”

“Për çfarë të lavdërohet njeriu?! Fillimi i tij është një pikë fare, ndërsa fundi është ndyrësi! Ai siç nuk mund ta krijojë rrëskun e tij, as veten nuk mund ta shpëtojë nga shkatërrimi.”

“Nëse dëshiron të bëhesh mik me dikë, (së pari) mbaj një distancë të caktuar me të. Nëse sillet normal ndaj teje në këtë situatë, vazhdoje miqësinë me të, përndryshe hiq dorë.”

“Qëndroni me njerëzit në atë mënyrë që, nëse vdisni të qajnë për ju. Nëse jetoni, t'i marrë malli për ju.”

“Njeriu më i dobët është ai që nuk mund të bëjë miq. Ndërsa më i dobët se ky është ai që i humb miqtë që ka fituar.”

“Të humbësh miqtë do të thotë të mbetesh si në kurbet.”

“Aliu (r.a.), ka thënë: “Njeriu më i dobët është ai që nuk mund të bëjë miq. Ndërsa më i dobët se ky është ai që i humb miqtë që ka fituar. Të humbësh miqtë do të thotë të mbetesh si në kurbet.”

“Një gur i marrë peng në një ndërtesë është garancia për shkatërrimin e asaj ndërtese.”

“Shëndeti i trupit është i varur ndaj pakësimit të smirës. Smira është armiku i shëndetit fizik.”

“Disa njerëz bëjnë ibadet duke shpresuar disa gjëra. Ky është adhurimi i tregtarit.

Disa njerëz bëjnë ibadet për shkak të frikës. Ky është adhurimi i skllavit.

Ndërsa disa njerëz të tjerë e kryejnë ibadetin me lavdërim, falënderim dhe përkujtimit ndaj Zotit. Ja pra, ky është adhurimi i njerëzve të devotshëm që e kanë shpëtuar veten nga sulmet e të gjitha këtyre dëshirave të vetes.”

“Aliu ka thënë: “Shëndeti i trupit është i varur ndaj pakësimit të smirës. Smira është armiku i shëndetit fizik.”

“Ka dy mirësi që nuk e di se cila prej tyre më gëzon më shumë:

E para: Ardhja e dikujt te unë me shpresën se do t’ia plotësoj nevojën dhe kërkimi i ndihmës me plot sinqeritet prej meje.

E dyta: Realizimi apo lehtësimi që Allahu Teala i bën dëshirës së atij personi nëpërmjet meje. Nxjerrja e një myslimani nga vështirësia është më e dashur për mua se i gjithë floriri dhe argjendi i kësaj bote.” (Ali el-Muttaki, VI, 598/17049.)

Këto specifika që gjenden në letrën që Aliu ia shkroi Malik ibn Harithes të cilin e pati emëruar prefekt të Egjiptit, shprehin të vërteta shumë të rëndësishme që i drejtohen çdo periudhe:

“Mos i shiko njerëzit siç shikon përbindëshi kopenë! Ushqe në zemrën tënde ndjenjat e dashurisë, mëshirës dhe mirësisë kundrejt atyre, sepse të gjithë njerëzit pa përjashtim janë ose vëllezërit e tu në fe, ose të njëjtë si ti në krijim. Njerëzit mund të bëjnë gabime dhe mund të hapin probleme. Andaj kape për dore atë që rrëzohet. Nëse e do faljen e Allahut, atëherë fali edhe ti njerëzit. Toleroi ata dhe mos ua merr për të madhe! Mos jì mosmirënjohës kundrejt Allahut! Kurrë mos u pendo për faljen! Gjithashtu mos u gëzo për ndëshkimin që ke dhënë!”

“Mos e merr në këshillin e konsultimit koprracin që të ndalon për të bërë mirësi duke të frikësuar më rënie në varfëri, frikacakun që ta thyen vendosmërinë kundrejt punëve të mëdha dhe njerëzit që ua ka verbuar sytë lakmia!”

“Lëri në dorë të Allahut dhe të Dërguarit të tij çështjet për të cilat e kupton se nuk ia del mbanë!

T’ia lësh në dorë Allahut do të thotë t’i drejtohesh librit të Tij. Ndërsa t’ia lësh në dorë Resulullahut do të thotë t’i drejtohesh sunetit të tij.”

“Mos e pëlqe veten dhe mos u jep shumë rëndësi atyre që të lavdërojnë në praninë tënde! Mos ua përmend njerëzve punët që ke bërë, mos i ekzagjero

punët që ke bërë dhe mbaje fjalën që u ke dhënë njerëzve! Përmendja e veprës së mirë e zhdruk këtë të fundit, ekzagjerimi e shuan të vërtetën dhe mosmbajtja e fjalës tërheq urrejtjen e Krijuesit dhe të njerëzve.”

“Prej një toke ku mbillen farat e ferrave nuk mund të mbliidhen buqeta trëndafilash.”

“Aliu ka thënë: “Ndaje pjesën e adhurimit që i përket Allahut prej trupit tënd përgjatë natës dhe ditës. Këto ibadete që të afrojnë te Zoti i Lartësuar kryeji pa asnjë mangësi çfarëdo që të ndodhë!..”

“Sado që të jenë me nijet të pastër dhe për hir të Allahut të gjitha punët që i bën në dobi të njerëzve, prapë se prapë kohën më të mirë ndaje për punët ndërmjet teje dhe

Allahut! Ibadetet më të rëndësishme që do t’i kryesh vetëm për kënaqësinë e Allahut janë farzet të cilat i përkasin Allahut. Ndaje pjesën e adhurimit që i përket Allahut prej trupit tënd përgjatë natës dhe ditës. Këto ibadete që të afrojnë te Zoti i Lartësuar kryeji pa asnjë mangësi çfarëdo që të ndodhë!..” (Muhjiddin Sejdi Çelebi, Bazat e Administrimit te Buhari, Përg. Doç. Dr. Mehmet Erdogan, Stamboll 2000, fq. 32, 47-54.)

“Aliu ka thënë: “Lëri në dorë të Allahut dhe të Dërguarit të tij çështjet për të cilat e kupton se nuk ia del mbanë! T’ia lësh në dorë Allahut do të thotë t’i drejtohesh librit të Tij. Ndërsa t’ia lësh në dorë Resulullahut do të thotë t’i drejtohesh sunetit të tij.”

Allahu Teala na e mundësoftë të gjithëve që të marrim mësim nga Ebu Bekri, Omeri, Osmani dhe

Aliu dhe nga jeta e tyre plot urtësi në lidhje me çështjen e njohjes, dashurisë dhe pasimit të Krenarisë së Gjithësisë, të Dërguarit të Allahut (a.s.)!

Zoti (xh.xh.), na bëftë edhe neve prej robërve të Tij që e reflektojnë fytyrën e bukur të Islamit me dashurinë ndaj Kuranit Fisnik dhe dijes së vërtetë e të dobishme, me bujarinë e altruizmin në kohë vështirësie e mirëqenieje, me turpin dhe edukatën, përfundimisht me të gjitha cilësitë e lavdëruara duke shfaqur personalitet dhe karakter!

Amin!..

“Aliu ka thënë: “Mos e merr në këshillin e konsultimit koprracin që të ndalon për të bërë mirësi duke të frikësuar më rënie në varfëri, frikacakun që ta thyen vendosmërinë kundrejt punëve të mëdha dhe njerëzit që ua ka verbuar sytë lakmia!”

TË KALOSH PA U DJEGUR

— Ahmet Tashgetiren —

Sipas prirjeve politike të përhapura, mendimeve ekonomike, vlerave kulturore, këndvështrimeve morale etj... ne duhet t'i rishikojmë edhe një herë sjelljet dhe të përshtatemi ndaj tyre...

Të bësh sikur nuk shikon, nëse gjendesh në një vend ku askujt nuk i shikojnë sytë...

A duhet t'i riformojë edhe myslimani vlerat e tij personale sipas kësaj? A është i detyruar t'i riformojë?

Kapitalizmi, socializmi, liberalizmi, hedonizmi etj... A duhet të bëjë ndryshim në personalitet edhe myslimani sipas bazës që formojnë këta, nëse këta fitojnë përhapje dhe influencë në shkallë universale? A është i detyruar ta bëjë këtë ndryshim?

Në Kuran flitet për historitë e pejgamberëve. Në shumicën prej këtyre historive bëhet fjalë për misionin që mbart paralajmërimet hyjnore kundrejt një devijimi që ka fituar përhapje. Pejgamberët, nganjëherë vetëm dhe nganjëherë me grupin e vogël që u kishin besuar, janë përpjekur për ta ndaluar një devijim të përhapur dhe për ta mbartur njeriun përsëri në klimën e natyrshmërisë së tij të pastër.

Ata nuk e shenjtëruan devijimin e përhapur...

Përkundrazi, u përpoqën për të ruajtur veten e tyre.

U përpoqën për të mbrojtur njerëzit.

Ata asnjëherë nuk kanë pasur këtë qëndrim: "Kjo prirje është popullarizuar, prandaj le të veprojmë edhe ne sipas saj."

Janë bërë përpjekje të mëdha. Nganjëherë edhe më të afërmit janë zënë robër nga ajo prirje, por thirrja e Pejgamberit për të ruajtur natyrshmërinë e pastër do të vazhdojë deri në fund.

Ky devijim vlere është aq i përhapur dhe vendosmëria e Pejgamberit është aq e qartë saqë, siç ka ndodhur edhe në shembullin e Lutit (a.s.), të parët e shoqërisë thanë:

“...Dëbojini ata nga vendbanimi juaj! Ata janë njerëz që duan të mbahen të dëlirë.” (A'raf, 82)

Pastërtia shndërrohet në një gjendje të veçantë, madje fillon të konceptohet si faj.

Sikur “jeta e ndyrë” dhe “mendimi i ndyrë” kanë pushtet.

Pejgamberët nganjëherë mund të mos shpëtojnë edhe zemrat e më të afërmeve të tyre. Bashkëshortja e Lutit ngeli në botën e të devijuarve, ndërsa biri i Nuhut iu dorëzua tufanit.

Devijimi...

Te populli i Lutit ishte në formën e homoseksualizmit. Te një popull tjetër, shfaqet në formën e adhurimit të idhujve të bërë nga gurët apo nga drurët. Te një popull tjetër, lideri politik e përkufizon veten si “Zot” dhe kërkon nga njerëzit që ta adhurojnë. Padrejtësia është e përhapur. Nderi i njerëzve është marrë nëpër këmbë. Robëria ka ardhur në gjendjen e sistemit sundues.

Pejgamberët kanë paguar çmime të mëdha kur kanë rezistuar kundër devijimit epidemik. Aq sa Nuhu (a.s.), u detyrua të thoshte: **“...Unë u mposhta (o Zot), andaj më ndihmo!”** (Kamer, 10) Ibrahim (a.s.), u hodh në zjarr. Muhamedi (a.s.), u detyrua të braktiste vendin e tij.

Por sikur t'i kishte pranuar prirjet që sundonin, atij do t'i jepej gjithçka.

Ngjarja që ka përjetuar Jusufi është shumë mësimdhënëse. Jusufi përjetoj sprovën e marrëdhënieve seksuale. Kur ta shikojmë këtë nga këndvështrimi i botës së pasioneve seksuale të sotme, Jusufi i vuri shkelmin shfrytëzimit të mundësisë së ardhur “duke u strehuar tek Allahu”...

Përse i tregon Kurani këto?

Njeriu e jeton jetën në një lavjerrës... Sepse ky është sprovimi i njeriut në sipërfaqen e tokës.

Ai mbart potencialin e vajtje-ardhjeve ndërmjet esfeli safilin dhe alaji il-lijzin.

Ndërmjet më të lartëve dhe më të poshtëreve...

Njeriu mbart brenda vetes edhe potencialin e mëkatit, edhe atë të devotshmërisë...

Edhe të keqen, edhe virtytet që i jep të qenit afër me Allahun Teala...

Pejgamberët vijnë pikërisht në kohën kur përhapet e keqja. Mjediset e tilla janë mjedise në të cilat përjetohej kalbjet shoqërore ose edhe më keq, në të cilat përjetohej kiametet. Të Dërguarit e Allahut u kujtojnë njerëzve misionin e krijimit të tyre, edhe pse nganjëherë e paguajnë këtë me çmim të rëndë, si për shembull, të ngelurit vetëm.

Misioni i krijimit të njeriut nuk vjetërohet asnjëherë.

Ai është një e vërtetë e përhershme dhe e palëkundur. Sado që të përhapen devijimet, nuk e vjetërojnë gjallërinë dhe vërtetësinë e këtij misioni.

Edhe në kohën tonë ka devijime të përhapura.

Droga, prostitucioni, homoseksualizmi, mosnjohja e kufijve në marrëdhëniet seksuale, aborti, vjedhja, korrupsioni, kolonizimi... padrejtësitë politike... shndërrimi i grave në mjete argëtimi... abuzimi dhe shtypja e fëmijëve...

Njeriu e kupton se po bën “mëkat” kundrejt vlerave të natyrshmërisë njerëzore në disa fusha dhe përpigjet për të formuar një kornizë “të të drejtave të njeriut”. Kjo mund të komentohet si kërkim i kornizës së natyrshmërisë. Por ka edhe njerëz që në disa fusha e kanë shndërruar në një “të drejtë të njeriut” “mëkatin”, i cili do të thotë shkelje e kornizës së natyrshmërisë njerëzore. Në këtë mënyrë, faraonizmi shndërrohet në një sistem sundues. Mënyra e Karunit shndërrohet në karakterin kryesor të sistemit ekonomik. Sistemi i Hamanit, i cili në Kuran cilësohet si “simboli i kalbjes së sistemit të shtetit”, bëhet sistem sundues. Sistemi i Bel' amit, i cili përmendet si simboli i rënies së jetës fetare, shndërrohet në strukturë influencuese.

Dikur, në disa vende, socializmi tentonte t'ua impononte veten popujve si strukturë sunduese. Ndërsa tani kapitalizmi, me një pohim të njëjtë, po shfaq vullnetin për ta formuar të gjithë botën sipas shablloneve të tij.

Kur kjo ndodh në këtë botë, edhe ne myslimanët fillojmë të mendojmë:

-Vallë, a thua edhe ne të veprojmë kështu? Vallë, nëse veprojmë kështu, a do të thotë se po ecim me hapin e kohës? Ose, nëse nuk bëjmë kështu, a ngelim prapa kohës? Nëse ngelim prapa kohës, a ka ndonjë çmim për t'u paguar?

Myslimani, duke filluar që nga fusha e ekonomisë, duhet t'i caktojë edhe një herë koordinatat mendore në të gjithë botën e tij sipas kapitalizmit!?

Dispozitat fetare duhet t'i shohim sipas rezultateve që ka nxjerrë në pah modernizmi dhe duhet të shkojmë drejt reformës, ndryshimit dhe përtëritjes!?

Pastaj dëgjoni se marrëdhënia jashtëmartesore është nxjerrë nga të qenët faj në një vend mysliman.

Arsyeja:

Në botë nuk ka ngelur vend që ta konsiderojë marrëdhënien jashtëmartesore si faj!

Kur mëkati përhapet, ndryshon edhe cilësimi i fajit!

Kur përhapet vjedhja, ajo nxirret nga të qenët faj. Kur përhapet kolonizimi, fillon dhe legalizohet...

Në disa vende të Evropës janë bërë legale martesat homoseksuale. Ka disa vende në të cilat janë bërë martesat homoseksuale edhe në shkallë ministrash.

Vallë, a të kujtojnë thirrjen e Lutit apo të tentojnë ta mbysin Lutin (a.s.), duke thënë: "Shporrini këta nga kjo botë, sepse pandehin se janë shumë të pastër"?

Të shfaqësh rezistencë ndaj peygamberit...

Kurani na tregon një rrugë me historitë e peygamberëve.

Sprovimi i njeriut vazhdon.

Udhëheqja e Muhamed Mustafasë, (a.s.), vazhdon.

I Dërguari i Allahut (a.s.), hoqi vuajtjen më të madhe, vendosi të braktiste vendin e vatrën e tij dhe refuzoi interesat më të mëdha të kësaj bote për të

mbrojtur vlerat e natyrshmërisë së pastër njerëzore që u kishte sjellë njerëzve.

Ibrahimi, (a.s.), mori parasysh hedhjen në zjarr.

Por prapë se prapë, sprovimin në këtë botë e kaluan me fytyrë të bardhë.

Ibrahimi nuk u dogj në zjarr... Sepse atë e kishte rrethuar një mburojë hyjnore.

Historia e Ibrahimit tregon se ata të cilët kanë veshur mburojën hyjnore, do të fitojnë mirësinë për të mos u djegur në devijimet e kësaj bote, të cilat janë në cilësinë e një lloji të zjarrit të xhehenemit.

Nëse merrni parasysh për të braktisur vendin dhe vatrën tuaj për hir të Allahut si Muhamed Mustafai, do të dëgjoni thirrjen: "**Ma veddaake Rabbuke / Zoti nuk të ka braktisur ty.**" (Duha, 3)

Sikur e gjithë jeta e kësaj bote të ishte vuajtje, përsëri zgjidhni sihariqin: "Jeta e Ahiretit është më e mirë dhe e përhershme."

Siç e dini, "çdo njeri është në një lloj robërie për shkak të asaj që ka bërë". Njeriu do ta jetojë këtë botë, do të shpërngulet në botën e përhershme, do të hapet libri i jetës së tij dhe robëria do të zgjidhet... Sigurisht, nëse ka përgatitur një dosje jete që mund t'ia zgjidhë robërinë... Përndryshe, nga kjo robëri ndoshta do të fillojë një udhëtim drejt humbjes së përhershme...

Këtë botë duhet ta jetojmë duke mos e harruar botën tjetër...

Kjo është fshehtësia e mendimit sipas Islamit...

Ata që e formojnë jetën e kësaj bote sipas dëshirave të tyre, do të detyrohen të pranojnë një fat sipas ligjit të Sunduesit Absolut...

Prandaj duhet të bëhemi si Ibrahimi, edhe nëse bëhet fjalë për në shkallë universale, në mënyrë që të mos digjemi brenda në zjarrin që kanë ndezur Nemrudët...

Ne duhet të strehohemi te Zoti i Botëve për të marrë mbrojtjen hyjnore...

DINJITETI I MYSLIMANIT

— Halil Ibrahim Kuruxhan —

«Fuqia dhe dinjteti janë të Allahut, të Dërguarit të Tij dhe të besimtarëve.» (Munafikun, 8)

Dimensioni i diturisë dhe ndërgjegjshmërisë

Fjala arabe izzet (dinjteti), që gjendet në Kuranin Fisnik, ka edhe kuptimet nder, respekt, fuqi, epërsi, ngadhënjim. Ajeti i mësipërm nënvizon faktin se dinjteti absolut i përket Allahut, ndërsa dinjteti në kontekstin njerëzor ka një vend të rëndësishëm në marrdhënien mes besimtarëve dhe jobesimtarëve. *Izzetul-mumin* do të thotë dinjteti, respekti dhe nderi i besimtarit. Në qoftë se fjalën arabe mumin (besimtar) do ta vlerësojmë me kuptimin e fjalës besim (iman), që në rregullat e gjuhës arabe cilësohet ismu'l-fail bi mana'l-mastar, atëherë kjo do të përkthehej dinjteti i besimit. Për më tepër, në një ajet të Kuranit thuhet: **“Thuaj: Allahu im që je zotëruesi i vërtetë i pasurisë! Ti ia jep pasurinë atij që do dhe ia heq prej duarsh atij që do. Ti dikë**

e bën figurë të lartë dhe dikë tjetër e poshtëron.” (Ali Imran, 26), duke na mësuar se cili është buri i vërtetë i dinjtetit. Ndërsa në një ajet tjetër të Kuranit thuhet: **“Kush kërkon dinjtetin, le ta dijë se dinjteti absolut i takon vetëm Allahut.”** (Fatir, 10), duke e sqaruar njeriun se nga vjen dhe se ku duhet ta kërkojë burimin e vetëm të dinjtetit që ai dëshiron të fitojë. Ndërsa në një ajet tjetër të Kuranit, duke iu drejtuar të Dërguarit të Allahut, (a.s.), thuhet: **“Mos të të brengosin ty fjalët e tyre. Nuk ka dyshim se dinjteti dhe fuqia janë të Allahut. Ai dëgjon dhe di gjithçka.”** (Junus, 65), duke na mësuar në këtë mënyrë edhe ne besimtarëve se asnjë lloj propagande nuk ka për ta dëmtuar dinjtetin e myslimanëve.

Fakti që në dy ajetet e fundit na bëhet e ditur se gjithë dinjteti i takon Allahut, nuk nënkupton aspak se koncepti i dinjtetit dhe përshkrimi me të nuk mund të përdoret nga njerëzit dhe në mënyrë të vecantë nga myslimanët. Madje përkundrazi, çdo nivel dinjteti, nderi dhe epërsie që zotërojnë njerëzit, janë shembëllime të këtyretributeve absolute të Allahut dhe duke qenë i ndërgjegjshëm për këtë fakt ato fitojnë edhe më shumë vlerë kur mbarten edhe nga njeriu. Në një ajet tjetër të Kuranit thuhet qartë se **«Fuqia dhe dinjteti janë të Allahut, të Dërguarit të Tij dhe të besimtarëve.»** (Munafikun, 8)

DIMENSIONI SJELLJE

Nga ana tjetër, fjala dinjteti shpreh pozicionin superior të një personi kundrejt personave të tjerë dhe fuqinë e tij më të madhe ekonomike dhe sociale. Në këtë kuptim, fjala izzet (dinjteti) është antonimi i fjalës “zillet”, që ka kuptimin “dobësi, nënçmim dhe paaftësi.” Kështu në një ajet të Kuranit thuhet:

“O besimtarë! Ai që heq dorë nga feja islame, le ta dijë mirë se Allahu do të sjell një popull tjetër që Ai i do ata dhe ata e duan Atë. Një popull dinjitoz kundrejt femohuesëve dhe modest ndaj besimtarëve.” (Maide, 54) Në ajetin e Kuranit që përshkruan sahabët thuhet: **“Ai është Muhamedi, i dërguari i Allahut. Ata që janë përkrah tij janë të ashpër me femohuesit dhe të mëshirshëm për njëri-tjetrin...”** (Feth, 29) Sjellja dhe qëndrimi që në një ajet të mëparshëm shprehet me fjalën “dinjitoz” (eizze), në ajetin tjetër shprehet me fjalët “të ashpër” (eshidda). Nga kjo kuptohet se “qëndrimi i ashpër dhe dinjitoz” ndaj femohuesëve është shprehje e dinjitetit në sjellje.

Po kështu, në këto dy ajete, tregohet qartë se dinjiteti i myslimanit që buron nga besimi e bën atë modest dhe të mëshirshëm ndaj besimtarëve të tjerë, ndërsa çdo lloj qëndrimi tjetër nuk përputhet me dinjitetin e besimit. Me këto ajete bëhet e qartë se myslimani i vërtetë nuk mund të sillet si luan ndaj myslimanit dhe njerëzve më të dobët se ai, ndërsa nga ana tjetër të qëndrojë si mace e butë përpara jobesimtarëve dhe armiqëve.

Humbja nuk shkaktohet përherë nga mungesa e fuqisë fizike, e figurës së lartë dhe e dinjitetit. Historia ka treguar se edhe personat e pajisur me anët më të mira të njeriut humbasin. Vetëm se kjo situatë nuk e ndryshon dhe as nuk e eklipson të vërtetën absolute, pra dinjitetin dhe epërsinë që buron nga besimi. Kështu, pas betejës së Uhudit, Allahu u tha kështu myslimanëve të cilët e kishin humbur betejën: **“Mos u demoralizoni dhe mos u mërzitni. Në qoftë se keni besuar me të vërtetë, ju jeni përherë më superiorë ndaj të tjerëve.”** (Al-i Imran, 139) Me këto fjalë Allahu edhe i ngushëllonte ata, edhe u kujton të vërtetën e pandryshueshme të kësaj jete. Argumenti i pandryshueshëm i kësaj të vërtete është shprehur qartë në një ajet tjetër ku thuhet: **“Allahu është me ju.”** (Muhamed, 35)

Fjala izzet (dinjitet), që përmendet në Kuran në lidhje me qafirët dhe munafikët, përdoret për të vënë në pah qëndrimet e tyre prej mendjemadhi dhe inatçiu që ekspozonin përpara bazave të fesë islame. Në qoftë se do të duhej të jepej një shembull, mund të japim si shembull ajetin: **“Kur atyre u thuhet ‘Kijeni frikë Allahun!’ ata në të vërtetë bëjnë gjynah për shkak të mendjemadhësisë dhe dinjitetit të tyre.”** (Bakara, 206)

NË KËRKIM TË DINJITETIT

Në ajetin e Kuranit, ku thuhet: **“Ata i bëjnë shok Allahut, se kujtojnë se në këtë mënyrë do të fitojnë më shumë respekt dhe dinjitet.”** (Merjem, 81) shprehet shumë qartë sjellja pa kuptim, e gabuar dhe pa vend e personave që adhurojnë objekte dhe njerëz të tjerë përveç Allahut, duke shpresuar se

në këtë mënyrë do të fitojnë vlerë dhe dinjitet. Të kërkossh nder dhe dinjitet aty ku nuk e gjen dot, është një veprim i kotë, ashtu siç edhe e kemi bërë të qartë në krye të artikullit. Logjika e jobesimtarit nuk e rrok dot këtë të vërtetë.

Me ajetin e Kuranit **“Sad. Beto hem në Kuranin që është plot këshilla dhe paralajmërime se femohuesit i ka kapluar mendjemadhësia dhe dëshira e kundërshtimit, në vend që t’ia vënë veshin këtij paralajmërimi.”** (Sad, 1-2)

Të jesh njeri dinjitoz dhe të kërkossh të mbetesh përherë i tillë, është pa dyshim diçka e bukur. Vetëm se dinjiteti në fjalë duhet të burojë nga besimi dhe ka si kusht që t’i drejtohet Allahut të Lartësuar që ka dinjitetin absolut. Poeti Mehmet Akif Ersoj e pati thënë me një dhembje të madhe dhe me një britmë që të këput shpirtin se “dinjiteti është vetë feja islame.”

“O myslimanë! Kjo fe, për të cilën u zotuat që në botën e shpirtërave është feja e dinjitetit, e madhështisë, e lumturisë dhe e diferencimit mes së mirës dhe së keqes dhe. Feja jonë nuk është feja e nënçmimit, e të gJORëve dhe e nënshtimit.”

Individët, grupet myslimane dhe qeveritë myslimane që përpiqen të kërkojnë dinjitetin dhe respektin e tyre, duke lënë mënjanë myslimanët dhe duke iu drejtuar grupeve dhe rrethëve jomyslimane bëjnë të njëjtin gabim që bënin edhe jobesimtarët, rreth të cilëve na paralajmëron edhe vetë Kurani. Ky është një qëndrim dhe sjellje e kundërt në themel me dinjitetin e besimtarit. Ndërkohë që myslimanit i ka hije qasja dhe qëndrimi që pat shprehur i ndjeri Muhamed Hamidullah, kur pati thënë: “O vëllai im mysliman gjynahqar. Ti për mua je më i afërt sesa një jobesimtar.” Në të kundërt, ata që lënë mënjanë njerëzit e vërtetë me dinjitet që janë myslimanët, duke bashkëpunuar kundër tyre me armiqtë e fesë islame, janë të barabartë me mynafikët që luftonin fshehurazi myslimanët dhe i tradhtonin ata pas kra-hësh. Në lidhje me mynafikët, në Kuran thuhet se: **“A kërkojnë dinjitet ata që braktisin besimtarët dhe bëhen miq me qafirët? Le ta dinë mirë se dinjiteti i takon vetëm Allahut.”** (Nisa, 139), duke u lëshuar njëkohësisht edhe paralajmërime shumë të rrepta.

Ndoshta për shkak të këtyre të vërtetave, myslimanit që i pati thënë një evlijau që po kalonte rrugës që të bënte dua të shpëtonte ymeti Muhamed, ai i qe përgjigjur:

- Po. Më trego se kush është ymeti Muhamed dhe unë do të them se ti ke shpëtuar.

Prandaj, të gjithë myslimanët, si vëllezër feje që janë, duhet të bëhen bashkë sërish drejt Islamit, drejt besimit, drejt dinjitetit, drejt pasionit moral, drejt mëshirës dhe faljes hyjnore.

DINJITETI NJERËZOR

— Idris Arpat —

Dinjiteti i njeriut buron nga marrëdhënia që ka me Krijuesin. Përmes mesazhit hyjnor, pejgamberët kanë synuar lartësimin e dinjitetit njerëzor. Njeriu mund ta fitojë dinjitetin vetëm përmes ibadetit.

NJERIU DHE IBADETI

Njeriu është krijesa më e përsosur dhe e nderuar ndër të gjitha krijesat. Prandaj krahas jetës, pasurisë, fesë, nderit dhe pasardhësve i është marrë në mbrojtje edhe dinjiteti, krenaria dhe ndjenjat.

SHKAKU DHE QËLLIMI I KRIJIMIT TË NJERIUT

Ajeti Kuranor: *“Xhindet dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë.”* (Dharrijat, 51.) e shpreh qartë qëllimin e krijimit dhe burimin e dinjitetit të tij. Pra, dinjiteti i njeriut është i lidhur ngushtë me ibadetin ndaj Allahut.

Pengimi i njerëzve nga ibadeti ndaj Allahut është cenimi më i madh që i bëhet dinjitetit të njeriut. Pengimi i njerëzve dhe moskrijimi i kushteve për të praktikuar fenë, është përdhosje e dinjitetit të njeriut. Pengimi i njerëzve nga feja është ndër mëkatet e mëdha.

“Të pyesin ty për muajin e shenjtë, për luftën në të. Thuaju: ‘Luftimi në atë kohë është gjynah i madh, por pengimi i njerëzve prej udhës së Allahut, mohimi i Tij, pengimi i njerëzve nga vizita e Xhamisë së Shenjtë dhe dëbimi i banorëve të saj nga ajo, janë gjynah më i madh tek Allahu.’” (Bekare, 217.)

Kurse në një ajet tjetër, Kurani na informon se pengimi nga rruga e fesë dhe Allahut është veprim dhe investim i mosbesimtarëve:

“Në të vërtetë, jobesimtarët e shpenzojnë pasurinë e tyre për t’i penguar njerëzit nga rruga e Allahut. Ata do ta shpenzojnë atë, por në fund ajo do jetë vetëm dëshpërim për ta, sepse do të jenë të mundur.” (Enfal, 36.)

Edhe qëllimi i Xhihadit është mbrojtja e dinjitetit njerëzor, nxjerrja e njeriut nga robërimi ndaj njeriut, në robërimin ndaj Krijuesit të gjithësisë.

DETYRA E PEJGAMBERËVE

Allahu në një ajet Kuranor thotë:

“Ne nuk kemi nisur asnjë të dërguar para teje, që të mos i kemi shpallur se: ‘S’ka zot tjetër përveç Meje, andaj më adhuroni (vetëm) Mua!’” (Enbija, 25.)

Kurse në një ajet tjetër thotë:

“Çdo populli Ne i çuam një të dërguar (që u thoshte): ‘Adhuroni Allahun dhe shmangni idhujt!’” (Nahl, 36.)

Siç vihet re lehtësisht, ajetet përcaktojnë dy detyra kryesore të Pejgamberëve:

1. Thirrjen në Tevhid, njësimin e Allahut.
2. Tërheqjen e vëmendjes për t’u distancuar nga çdo gjë tjetër që nuk ka lidhje me Allahun.

Plotësimi i këtyre dy detyrave i jep njeriut dinjitetin dhe nderin e merituar.

Për të ruajtur të pastër Tevhidin, është e domosdoshme njohja e politeizmit. Dhe të gjithë pejgamberët ia kanë bërë të njohur bashkësisë së vet politeizmin.

Politeizmi

Politeizmi është t’i atribuosh cilësitë e Allahut dikujt tjetër, thënë ndryshe, t’i dedikosh krijesës cilësi hyjnore. Pra, politeizmi nuk është mohim i Zotit, por shoqërimi shok Atij. Politeizmi në Kuran konsiderohet si padrejtësi e madhe dhe faj i pafalshëm. *“Pa dyshim, idhujtaria është një padrejtësi shumë e madhe.”* (Lukman, 13.) *“Vërtet, Allahu nuk fal që të adhurohet dikush apo diçka tjetër veç Atij, por gjynahet e tjera më të vogla ia fal kujt të dojë.”*

Kushdo që i bën shok Allahut (në adhurim), **ka bërë gjynah të tmerrshëm.**” (Nisa, 48.)

Politeizmi është shfaqur në fillim si idhujtari. Disa idhujtarë i konsideronin idhujt si ndërmjetës midis tyre dhe Zotit, kurse disa të tjerë kërkonin ndihmë prej tyre.

Shembuj primitivë të politeizmit janë shfaqur në kohën e Nuhut (a.s.). Më vonë filluan të shfaqen forma të tjera të politeizmit, si shenjtërimi i zjarrit, njerëzve, kafshëve, diellit dhe yjeve, kurse sot politeizmi na shfaqet përmes sistemeve, koncepteve dhe parimeve.

Sot disa koncepte, parime dhe sisteme janë shenjtëruar, hyjnizuar. Kjo gjendje ka sjellë shfaqjen e një lloji politeizmi të ri. Shembuj të këtij politeizmi janë demokracia, modernizmi, laicizmi, teknologjia etj. Të gjitha këto kanë cenuar dinjitetin e njeriut sepse dinjiteti është shprehje e ibadetit të lirë ndaj Allahut. Nëse një person ose një shoqëri privohet nga kjo mundësi apo nuk e gjen këtë mundësi, atëherë dinjiteti i atij personi apo asaj shoqërie është nëpërkëmbur.

Thirrja e pejgamberëve për Tevhid dhe lufta e tyre për dinjitet

Në një hadith, Pejgamberi (a.s.), ka thënë:

“Fjala më e rëndësishme që kam predikuar unë dhe pejgamberët para meje, ka qenë fjala: Nuk ka Zot tjetër përveç Allahut.” (Muvatta, Kuran, 32.)

Pejgamberët janë dërguar për udhëzimin e njerëzimit. Nga kjo pikëpamje, mesazhi i tyre është shumë i rëndësishëm për arritjen e lumturisë në këtë botë dhe botën tjetër. Më gjithë qëllimin kryesor të njëjtë, mësimet dhe mesazhet e pejgamberëve kanë pasur edhe dallime ndërmjet tyre në varësi të kohës dhe vendit. Predikimi i fjalës së shehadetit ka qenë për të gjithë pejgamberët pa përjashtim. Pra, kauza kryesore dhe më e rëndësishme e pejgamberëve ka qenë njësimi i Allahut dhe skalitja e këtij parimi në zemrat e njerëzve për ta pasqyruar në jetën e tyre të përditshme.

Të gjithë pejgamberët kanë luftuar për lartësimin dhe respektimin e dinjitetit njerëzor të bazuar në parimet e Tevhidit. Në këtë luftë ata gjetën përballë drejtuesit dhe parinë e shoqërisë, e shprehur ndryshe, gjetën përballë të ashtuquajturit intelektualë. Intelektualët hapën një front të gjerë dhe të ashpër kundër pejgamberëve dhe mesazhit të tyre. Për të penguar përhapjen e mesazhit, filluan një propagandë denigruese dhe shpifje. Kurse besimtarët që ndoqën pejgamberët i diskriminuan, torturuan dhe i bojkotuan duke ndërprerë lidhjet shoqërore, fisnore dhe ekonomike. Shkurtimisht, përdorën mënyrat më çnjerëzore për të larguar besimtarët nga Tevhidi. Të gjitha këto ishin veprime kundër dinjitetit njerëzor.

Pastrimin e Tevhidit nga idhujtaria, e cila ndot dhe cenon drejtpërdrejt dinjitetin njerëzor, pejgamberët e kanë filluar nga fjala “la ilahe il-la Allah”.

Të gjithë pejgamberët kanë luftuar për lartësimin e kësaj fjale. Sepse çdo çoroditje dhe shthurje që shfaqet në shoqëri është e lidhur në mënyrë direkte me Tevhidin. Në momentin që turbullohet pastërtia dhe kthjelltësia e Tevhidit, fillojnë të shfaqen shthurjet dhe shkeljet e dinjitetit njerëzor.

Fatkeqësisht, në ditët tona, ibadetit të pastër i është bashkëngjitur një formë idhujtarie.

Prandaj, pejgamberët e kanë filluar luftën për lartësimin e dinjitetit të njeriut duke vendosur përballë politeizmit Tevhidin dhe përballë ateizmit imanin.

Janë dy qëndrime të pejgamberëve në përpjekjen për lartësimin e Tevhidit dhe dinjitetit njerëzor, të cilat duhen zbatuar nga të gjithë myslimanët sot.

1. Mbrojta e besimtarëve

Asnjë pejgamber nuk i ka larguar besimtarët dhe dëbuar besimtarët për shkak të kërcënimeve të drejtuesve, përkundrazi i kanë mbështetur dhe mbrojtur ata. Fjala e Nuhut është dëshmi për këtë: **“Unë nuk mund t’i dëboj ata që besojnë... O populli im, kush do të më mbrojë nga Allahu, nëse unë i dëboj (besimtarët)? A nuk doni të merrni këshillë?... Nuk do t’u them atyre, të cilët sytë tuaj i nënçmojnë, se Allahu nuk do t’u japë kurrfarë të mire. Allahu e di më mirë se ç’ka në shpirtat e tyre. Atëherë, sigurisht që do të isha prej të padrejtëve.”** (Hud, 29-31.)

Besimtari qoftë edhe i vetëm është një burim virtyti, mirësie dhe dinjiteti.

Sido që të jenë kushtet, myslimanët e kanë obligim madhor mbështetjen, ndihmën dhe daljen për zot të dinjitetit të besimtarit, moslejimin në asnjë mënyrë të përdhosjes së dinjitetit të besimtarit.

2. Përpjekja për të rritur dhe edukuar pasardhës besimtarë.

Një veçori tjetër e pejgamberëve ka qenë përgjegjësia dhe përpjekja e tyre për të rritur dhe edukuar pasardhës besimtarë. Lutja e Pejgamberit (a.s.): “O Zot, unë nuk dëshiroj shkatërrimin e tyre, por të lutem Ty të nxjerrësh prej tyre pasardhës besimtarë.” për popullin e Taifit është shprehje e qartë e kujdesit të pejgamberëve për të edukuar pasardhës besimtarë.

Zgjerimi, përhapja e Islamit në një kohë të shkurtër në katër anë të botës dhe krijimi i një qytetërimi madhështor, erdhi si pasojë e brezave besimtarë të cilët morën në mbrojtje dhe nderuan dinjitetin njerëzor.

Prandaj, detyra kryesore e besimtarëve sot është rritja dhe edukimi i pasardhësve besimtarë, të cilët mund të marrin përsipër mbrojtjen dhe lartësimin e dinjitetit njerëzor.

FAMILJA E IBRAHIMIT

MONUMENTI I MBËSHTETJES DHE NËNSHTRIMIT NDAJ ALLAHUT (XH.SH.)

— Xhafer Durmush —

Tevekkul / mbështetje, do të thotë t'i besosh asaj që është te Allahu i Lartësuar dhe të mos ua hedhësh sytë asaj që kanë njerëzit. T'i besosh premtimit të Allahut të Madhëruar dhe të kërkosh mbrojtje vetëm nga Ai në çdo lloj situatë.

Ndërsa nënshttrim do të thotë të pranosh caktimin hyjnor, duke e pritur me kënaqësi shfaqjen e tij ndaj teje. Të qëndrosh i fortë në fe, pa ndryshuar në aparencë dhe në brendësi prej fatkeqësive që mund të të ndodhin. Këto të dyja janë dinamikat bazë që thurin personalitetin e myslimanit duke e mbrojtur me nënshttrim ndaj caktimit. Për këtë arsye, Allahu i Madhëruar urdhëron: **“Mbështetu në të Gjithë-jetshmin, i Cili nuk vdes dhe madhëroje Atë me falënderim! Ai i di mjaft mirë gjynahet e robërve të Tij.”** (el-Furkan, 58.) Në një ajet tjetër, Allahu i Lartësuar thotë: **“...Besimtarët le të mbështeten vetëm tek Allahu.”** (Ibrahim, 11.) Allahu Teala u jep siguri robërve të Tij që i mbështeten, duke thënë: **“...Allahu i mjafton kujtdo që mbështetet tek Ai. Allahu e përmbush me siguri vendimin e Tij dhe për çdo gjë Ai ka caktuar masë.”** (et-Talak, 3.)

Hadithi fisnik në të cilin i Dërguari i Allahut, (a.s.), shprehet: **“Nëse do t'i besonit Allahut siç duhet, (Allahu) do t'ju furnizonte me risk sikur furnizon zogjtë...”** (Tirmidhi, Zuhd, 33.), na afron një shkallë më lart drejt perceptimit të urdhrit hyjnor në ajetet e mësipërme. Me këtë shembull gdhend në mendje një mësim që mund ta shikojë dhe ta marrë çdokush që është i mençur. Pastaj na mëson të lutemi në këtë mënyrë: **“O Zot! Të jam nënshtuar, të kam besuar dhe të jam mbështetur Ty. Fytyrën e zemrën time e kam kthyer nga Ti dhe kam luftuar kundër armiqve me ndihmën Tënde.”** (Buhari, Te-hexhxhud, 1.)

Tani, njërin prej shembujve më të lartë në çështjen

e mbështetjes dhe nënshtimit ndaj Allahut Teala, duam t'jua japim nga hadithet fisnike të Pejgamberit, alejhi's-selam. Ky shembull flet për nënshtimin dhe mbështetjen ndaj Zotit (xh.xh.), që kishte Ibrahim (a.s.) dhe familja e tij.

Sipas transmetimit të Abdullah ibn Abbasit, radijallahu anhu, historia e Ibrahimit, alejhi's-selam, i cili me urdhrin e Allahut të Lartësuar e la bashkëshorten e tij Haxheren dhe birin e tij Ismailin afër një vendi ku do të ndërtohej Qabja, tregohet kështu në hadithin fisnik:

Ibrahimi, alejhi's-selam, mori Haxheren dhe birin e tij, Ismailin (a.s.), i cili akoma nuk ishte ndarë nga gjiri dhe i çoi në Mekë. Ata i la nën një pemë të madhe që ndodhej në anën e sipërme të Qabes dhe të Zemzemit.

Atë kohë, në Mekë nuk kishte as njerëz dhe as ujë. Ja pra, Ibrahim (a.s.), e la bashkëshorten dhe birin e tij në atë vend. Pranë u la një torbë me hurma dhe një enë me ujë. Pastaj u kthye dhe filloi të largohej, por Haxherja e ndiqte nga pas dhe i thoshte:

-Ibrahim! Përse po na lë në këtë luginë që nuk ka njerëz me të cilët mund të flasim dhe nuk ka asgjë për të ngrënë e për të pirë? Ku po shkon?

Këtë pyetje e përsëriti disa herë, por Ibrahim (a.s.), nuk iu përgjigj. Më së fundi, e pyeti:

-Allahu të ka urdhëruar të veprosh kështu?

Hazreti Ibrahim (a.s.), iu përgjigj:

-Po, Allahu më ka urdhëruar.

Haxherja i tha:

-Atëherë, Ai nuk na humb ne. Pastaj u kthye pas dhe shkoi te foshnja që kishte në pelena. Edhe Ibrahim (a.s.), vazhdoi rrugën. Kur arriti në vendin e quajtur Senije, ku nuk e shikonte më askush, u

kthye nga ana e Qabes, i ngriti duart lart dhe u lut: ***“O Zoti ynë, unë kam vendosur disa nga pazardhësit e mi në një luginë që nuk mbillet, afër Shtëpisë Tënde të Shenjtë, që të falin namazin. Prandaj, bëj që zemrat e njerëzve të ndjejnë dashamirësi për ta dhe jepu fruta, me qëllim që ata të të falënderojnë.”*** (Ibrahim, 37.)

Në vazhdimin e hadithit fisnik thuhet kështu rreth kësaj ngjarjeje, që iu bë dhuratë njerëzimit si shembull i lartë në nënshtrim dhe mbështetje ndaj Allahut Teala:

Haxherja i jepte gjii Ismailit dhe pinte ujë nga ena. Së fundi, mbaroi uji në enë. Edhe vetë Haxheren, edhe birin e saj e zuri etja. Kur fëmija filloi të përpëlitej dhe të rrokullisej në tokë nga etja, Haxherja shkoi në kodrën më të afërt, Safa, për të mos parë gjendjen e birit të saj. Doli në majë të kodrës. Pastaj vështroi luginën, duke menduar se mos shikonte ndokënd, por nuk pa asnjë.

Pasi zbriti nga kodra dhe arriti në luginë, e mblo dhi fundin e rrobës së saj që të mos e pengonte për të vrapuar. Pastaj filloi të vraponte me fuqinë e fundit të një njeriu që kishte ngelur në gjendje të vështirë. E kaloi luginën dhe shkoi në Merve. Doli në majë të kodrës, duke menduar se mos shikonte ndokënd, por prapë nuk pa asnjë. Ndërmjet këtyre dy kodrave, shkoi dhe erdhi shtatë herë.

Ibn Abbasi, radijallahu anhuma, në sqarim të këtij hadithi ka thënë: “I Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë: *‘Ja, për shkak të kësaj, njerëzit ecin me nxitim ndërmjet Safas dhe Merves.’* (Buhari, Enbija, 9.)

Në vazhdimin e këtij hadithi të gjatë fisnik, tregohet për gjetjen e ujit të Zemzemit nga ana e Haxheres, ardhjen në Mekë të fisit Xhurhum dhe interesimin e vizitën që i bënte Hz. Ibrahim (a.s.) familjes së tij, pasi Ismaili (a.s.), arriti moshën e pjekurisë dhe u martua.

Me këtë ngjarje historike shumë emocionuese, desha t’ju them këtë: Sjelljet tona janë të vlefshme në raport me nënshtrimin dhe mbështetjen që kemi ndaj Allahut të Madhëruar. Pra, janë të vlefshme aq sa jemi të kënaqur nga Ai (xh.xh.). Aq sa t’i mbarim këto vlera të vjetra në jetën tonë të përditshme, aq mund të bëhet edhe rregullimi i përkeqësimit të marrëdhënieve ndërnjerëzore.

Më e rëndësishmja e të gjitha këtyre dhe puna më e begatë që mund të bëhet për të rregulluar njerëzimin, siç shprehet edhe në lutjen e Hz. Ibrahimit (a.s.), është vendosja e namazit në qendër të jetës dhe përpjekja për ta falënderuar Allahun e Lartësuar për mirësitë e pafundme që na ka dhënë.

EDUKATA E LOTËVE

Pasi Allahu i Madhëruar e njofton njeriun për regjistrimin e të gjitha veprave të mëdha apo të vogla, të fshehta apo të qarta që bëjnë ai, e urdhëron t’i ndjekë me seriozitet paralajmërimet në Kuranin Fisnik. Për shembull, Allahu Teala kërkon që të kemi disiplinë në të qeshur e në të qarë dhe thotë: ***“Le të qeshin pak dhe të qajnë shumë si dënim për atë që kanë bërë.”*** (et-Teube, 82.)

Nga ky ajet kuptojmë se ne e kemi për detyrë të shikojmë të Dërguarin e Allahut (a.s.), në të gjitha detajet, që nga gjestet dhe mimika e deri te të qeshurit dhe të qarët. Edhe të qarët, edhe të qeshurit duhet të kenë një masë siç na ka mësuar Ai (a.s.).

Transmetohet se kur vdiq bija e të Dërguarit të Allahut, (a.s.), gratë filluan të vajtonin. Hazreti Omeri (r.a.), kërkoi leje që të pushonin, duke i ndëshkuar.

I Dërguari i Allahut (a.s.), i tha: ***“Mos i prek o Omer! Lëri të qajnë.”*** Ato i paralajmëroi: ***“Largohuni nga mënyra e të qarit të shejtanit!”*** Pastaj bëri këtë shpjegim, që na mëson të rezistojmë me seriozitet ndaj fatkeqësive: ***“Nëse të qarët bëhet me sy dhe me zemër, është prej Mëshiruesit, nëse bëhet edhe me gjuhë, është prej djallit.”*** (Ahmed bin Hanbel, I, 238, 325.)

I Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë: ***“Qarja pa zë dhe dridhja në zemra është prej mëshirës hyjnore.”*** (Dejlemi, Musned, hadithi nr. 241.) Po ashtu, ka njoftuar se ***“është shkak për të shpëtuar nga zjarri i xheheneimit.”*** (Shik. Tirmidhi, Fadailu’l-Xhihad, 8.)

Gjallëria në burimet e lotëve dhe mëshira në zemra, janë kapitali më i vlefshëm i këtij umeti dhe dega që mund të mbahemi e që mund të tërheqim mëshirën hyjnore. Por nuk duhet të harrojmë se këto duhet të jenë brenda kornizave të traditës profetike.

BESIM, DASHURI, DËSHMI

— Neslihan Nur Turk —

Nëse ke thënë: “Dëgjova dhe besova!”, çohu!

Nëse po lodhesh për të dëshmuar besimin, mundohu!

Me të vërtetë, kush kërkon gjen. Çdo të eturi që kërkon ujë, i djegur, i përmalluar e i tharë, i jepet ujë. Çështja është të arrish të falënderosh siç duhet pasi ke arritur tek uji. Dhe falënderimi nuk tregohet duke përsëritur thjesht fjalën “faleminderit”, por duke u përpjekur të kesh frikë Allahun ashtu siç duhet. (shih. Al-i Imran, 3/123.)

Meqenëse falënderimi i vërtetë është i mundur vetëm me bindjen ndaj urdhrave të Allahut dhe ruajtjen nga ndalesat e Tij, atëherë duhet hequr dorë nga sjellja sipas qejfit dhe duhet besuar pa kushte.

Njeriu i beson më tepër atij që do. Ndërsa ndaj atij që nuk do, mban distancë dhe është i kujdesshëm. Shprehjet, si vallë, por, pse, apo vësh-tirësia dhe ngurrimi në të besuar janë shenja të dyshimeve. Ndërsa besimi i vërtetë nuk bart asnjë ngurrim.

Besim do të thotë të pranosh në mënyrë të prerë vërtetësinë e dikujt, ta konsiderosh atë një qenie të lartë, pas të cilit mund të lidhesh dhe t’i drejtohesh atij me një respekt të palëkundshëm. Për çfarë nevojitet një besim kaq i fortë? Për të arritur

përsosmërinë në zemër dhe për rrjedhojë edhe në sjellje dhe fjalë. Me çfarë mund të arrihet ky synim? Natyrisht që me dashurinë e një besimtari të përkryer...

Dikush që nuk të do aq sa të mund të thotë “dëgjova dhe besova”, nuk mund as të të imitojë. Përngjasimi i atij që dashuron me atë që dashurohet, është për shkak se ai e pranon atë si qenien më ideale. Kur besojmë se tek dikush janë mbledhur të gjitha virtytet e larta, dëshirojmë t’i ngjajmë atij. E ndjekim, mundohemi të jetojmë si jeton ai dhe të jemi pranë tij sa herë që të kemi mundësi. Kur e duam dikë aq sa bëhet ideali ynë, ne marrim shembull mënyrën e jetesës së tij dhe përvetësojmë parimet e tij. Dashuria e vërtetë nuk është një fjalë e cila përsëritet vetëm me gjuhë, por ajo që bëhet shkak i një ndryshimi që shihet me sy dhe ndihet me zemër.

Në këtë pikë, po tregojmë një histori:

Në një fshat jetonte një djalë i ri, i cili donte një vajzë nga fshati, e cila quhej Aishe. Ai i shkonte poshtë shtëpisë së saj, i këndonte serenata, e lëvdonte me poezi dhe gjithmonë i shprehte dashurinë.

Kjo vazhdoi për një kohë të gjatë. Aq sa Aisheja filloi të mendonte: “Vallë, kur do vijë në shtëpi e të më kërkojë dorën?” Ndërkohë që ajo ishte zhytur në këto mendime, djali ia beh përsëri. Aisheja po priste t’i thoshte ndonjë gjë të tipit: “Sot do vijmë nga ju për një sebeb”, kurse djali i thotë:

- Aishe të dua shumë! Por do të martohem me Fatimen. Të pres në dasmë. Do vish apo jo?

- ...!!...?...

Kur njeriut nuk i përputhen fjalët me veprat, do të dalë në pah një tablo e tillë. Duhet të pyesim veten: “Vallë, po ne, kështu si ky djali sillemi kundrejt atyre që themi se i vlerësojmë dhe i duam?” Si është gjendja jonë kur bëhet fjalë për besnikëri, bindje apo veprim; kur duhet të sakrifikojmë dhe të dëshmojmë?

Në fakt, fjalët e dashurisë që nuk janë dëshmuar me vepra dhe nuk kanë kaluar përtej fjalëve, nuk kanë asnjë vlerë. Por më e rëndësishme është të pyesim veten: “Vallë, po ne, të njëjtën gjë bëjmë kundrejt njeriut me moralin më të bukur, Pejgamberit tonë të dashur (a.s.).”

Sa i kemi ngjarë atij në mendime, fjalë apo punë? A mundëm të bëhemi sa thoi i tij në sakrificë? Sa e morëm shembull atë në lidhje me përjetimin me moslëkundje, dashuri dhe vendosmëri në atë që beson? Sa i ndoqëm gjurmët e të dashurve të Allahut, që janë edhe trashëgimtarët e tij? Kur themi, “e dua!”, të bëjmë kujdes se me çfarë e kemi lidhur zemrën tonë, me të vërtetën apo me të kotën?

Nëse një mysliman thotë, “besova!”, pastaj ndihmon jahuditë, të krishterët ose idhujtarët me paratë e veta, këtu ka një kontradiktë serioze. Një besimtar, në dukje dëshiron të marrë dije; por, nëse ai e shpenzon kohën, vëmendjen dhe pasionin e tij në gjëra të padobishme, kjo është shumë e çuditshme. Një nënë, e cila thotë se dëshiron që fëmijën e saj ta edukojë si vajzën e Pejgamberit (a.s.), por shkon dhe e edukon për gjëra të kësaj bote, edhe këtu del në pah në çudi. Nëse dikush agjëron gjithë ditën dhe në mbrëmje bën iftar me ushqim haram ose, nëse i fal pesë kohët e namazit, duke qëndruar përpara Allahut, pastaj lë mënjanë fenë në kohën më të nevojshme dhe thotë “jam rob i robit”, kjo është me të vërtetë e pakuptimtë. E njëjta gjë është edhe me atë që, pasi thotë se është i mahnitur me karakterin e Omerit (r.a.), shkon e blen edhe një veshje tjetër pa pasur nevojë, duke shpërdoruar pasurinë.

Mirëpo edhe gjella që është duke zier edhe trëndafil që është duke çelur, madje edhe kufoma

që është duke u kalbur, e kanë erën e tyre të veçantë. Prej çdo zjarri përhapet tym, nxehësi dhe erë. Zjarri i vërtetë lëshon shkëndija. Zjarri i vërtetë të djeg e të pjek. Atëherë, të hedhësh slogane dashurie artificiale, si “U dogja nga malli për ty, o Rasulallah!” dhe të mos ketë asnjë shenjë tymi, zjarri apo shkëndije, është diçka shumë e çuditshme.

Po ashtu edhe femrat besimtare, që pasi thonë “besova”, shpenzojnë një mal me para për të blerë veshje ekstremisht të ngushta, duke u futur kështu në kategorinë e “të veshurve lakuriq” (shih. Muslim, Xhennet 52.), janë shumë të çuditshme. E njëjta gjë ndodh edhe me meshkujt besimtarë që, megjithëse sytë i kanë të krijuar me kapakë, vazhdojnë me këmbëngulje të shohin haramin. (shih. en-Nur, 30.) Çudi është edhe me ata, që pasi thonë “jam mysliman elhamdulillah”, vazhdojnë të hanë kamatën, të mashtrojnë njerëzit dhe të tradhetojnë amanetin; apo edhe me ata që thonë, “jemi prej umetit të Muhamedit” dhe e konsiderojnë veten të drejtë e të pafajshëm pas çdo lloj gjynahu, madje përpiqen edhe ta shfajësojnë veten.

Ndërkohë që duhet të merremi me verifikim, ne kemi probleme edhe në imitim; nëse themi “besova” dhe na ikin namazet, këtu ka diçka që s’shkon. Sa e çuditshme është që tashmë edhe vetë myslimanët nuk e respektojnë edukatën e Ramazanit, por hanë në mes të ditës në sy të të gjithëve.

Ndërkohë që mirësitë duhet t’i bëjmë vetëm për hir të Allahut, është e pakuptimtë që t’i bëjmë ato për hir të humanizmit me logjikën e pëlqimit nga të gjithë. Sa e trishtueshme është gjendja e egove tona që prodhojnë arsytetime pas arsytimesh. Sa e hidhur është gjendja e njeriut, që e humbet mirësinë e namazit me xhemat, ndërkohë që dera e shtëpisë së tij është përballë derës së xhamisë.

Ejani, pa u bërë ende vonë të kthehemi me gjithë qenien tonë në gjurmët e njeriut me moralin më të bukur, në gjurmët e të Dashurit të Allahut (a.s.). Sa herë që themi “shehadetin”, deklarojmë me gjuhë se Allahu është Një i Vetëm dhe se Muhamedi (a.s.), është i Dërguari i Tij. Tashmë, këtej e tutje, le ta vendosim Kuranin dhe sunetin në qendër të jetës sonë. Çështjet e çuditshme le të ndërrojnë vend në sajë të faljes e të bëhen mëshirë.

O Allah! Çështjet dhe zemrat tona merri në anën e kënaqësisë Tënde. Bëj që të kuptuarit, të mësuarit dhe besimi ynë të jenë të fortë. Na pajis me dashurinë që dashuron Ti dhe na fut në radhët e fatlumëve, që i ngajnë të Dashurit Tënd dhe takohen në xhenet me atë të cilit i ngajnë! Amin!

Të qash për jetimet

— Shefika K. Meriç —

Ebu Derda, radijallahu anhu, transmeton:

Kam dëgjuar Pejgamberin, (a.s.), të thotë:

“Kujdesuni për të varfrit. Mos kini dyshim se ndihmoheni nga Allahu për shkak të të varfërve që ndodhen mes jush.” (Ebu Davud, Xhihad, 70.)

Çështja e jetimëve është një nga çështjet për të cilën Pejgamberi, (a.s.), fliste me shumë ndjeshmëri... Ajetet fisnike dhe Hadithet e Pejgamberit (s.a.s), tregojnë se sa i ndjeshëm duhet të jetë myslimani në këtë çështje.

Në suren ed-Duha Allahu na tërheq vëmendjen duke thënë:

“Mos e shtyp jetimin, lypësin mos e shtyj me ashpërsi.” (Duha, 9-10)

Përsëri në të njëjtën sure i kujtohen Pejgamberit (a.s.), mirësitë që i janë dhënë dhe si shpagim për këtë urdhërohet që t'i mëshirojë jetimet të cilët janë pjesa më e dobët e njerëzve:

“A nuk ishe jetim e Ai të dha strehë? A nuk të gjeti të paditur (për Islamin) e të udhëzoi? A nuk ishe nevojtari e të bëri të mos ia kishe nevojën askujt? Prandaj mos e shtyp jetimin.” (Duha, 6-9)

Sprovat e njeriut janë të ndryshme. Çdo sprovë duhet ta forcojë durimin tonë dhe duhet të na bëjë ne ta rrisim forcën e të duruarit... Duhet ta jetojmë me një dorëzim të plotë jetën që Allahu na ka dhënë ne si robër të Tij dhe nëse është e nevojshme, duhet të shohim nga kjo dritare durimi kundrejt fatkeqësive.

Shprehja e këtyre është ana më e lehtë e çështjes... Duhet ta ndjesh gjendjen e atyre njerëzve që e përjetojnë këtë dhe të qash hallet me ta. Të mund të mendosh: “Unë nuk kam ndonjë ndryshim nga ai, kështu që edhe unë mund të bëhem si ai”... Të falënderosh me fjalë dhe me vepra...

Gjendja e jetimit e ka sprovën shumë të rëndë. Njeriu në këtë gjendje privohet nga prindërit dhe përjeton një mungesë të thellë dashurie... Jetimet sytë i kanë të mjegullt, kokat të përulura, shpirtin të plagosur dhe zemrën e thyer. Prandaj gjendja e jetimit është një gjendje që nuk ke nga t’i ikësh kur të vjen dhe që ke nevojë për anën materialo-shpirtërore të njerëzve të tjerë.

Për këtë arsye, Allahu veçanërisht kërkon nga ne vëmendjen që t’u bëhemi strehë jetimëve dhe të bëhemi ortakë në hallet e tyre.

Pejgamberi, (a.s.), kishte një ndjeshmëri shumë të thellë. Ndoshta në botën e Tij të brendshme gjurmët e thella të jetimit gjatë gjithë jetës kurrë nuk shuan. Ndoshta prandaj, kudo që shihte një jetim, mërzipte e i copëtohej zemra.

Ai, Pejgamberi i mëshirës, i mbrojti dhe u kujdes gjithmonë për të varfrit dhe të dobët. Kur iu dha detyra e profecisë, të gjitha ata që ishin rrethuar nga mëshira dhe dashuria e Tij (s.a.s), i qëndruan pranë dhe pranuan me shpirt çdo gjë që i zbriti Atij nga Allahu.

Vetëm mushrikët e Mekës për shkak të krenarisë dhe mendjemadhësisë, duke dhënë si justifikim të varfrit, të cilët ishin nderuar të parët me Islam te Pejgamberi, (a.s.), u shprehën se nuk mund të bëheshin myslimanë ngaqë nuk mund të përzheshin me ta:

“Dëboji ata dhe do të shohësh se do bëhemi menjëherë myslimanë!”

Kjo kërkesë e kishte bërë konfuz Pejgamberin, (a.s.). Në një rën anë përpiquej me sa mundej që feja islame, e cila është rruga e shpëtimit të përjetshëm, të arrinte te secili, në anën tjetër nuk dëshironte t’i përzinte të varfrit dhe të vetmuarit të cilët kishin nevojë për dashuri e mëshirë. Ndërkohë ajeti fisnik që zbriti, nxori në pah fytyrat e qafirëve dhe urdhëroi të Dërguarin e Allahut, (a.s.), të bënte zgjedhjen:

“Mos i dëbo ata që i luten Zotit në mëngjes e në mbrëmje, duke kërkuar Fytyrën (mirësinë) e Tij!..” (En’am, 52)

Një ndodhi që tregon krenarinë dhe egoizmin e mushrikëve po ashtu edhe nënçmimin e jetimëve,

është kjo ngjarje që ka ndodhur mes Ebu Xhehlit dhe Pejgamberit, (a.s.):

Ebu Xhehli kishte vënë dorë mbi të gjithë pasurinë e jetimit të cilin e kishte nën mbikëqyrje dhe nuk ia kishte dhënë hakun atij fëmije, edhe pse kishte nevojë. Po ashtu, kur jetimi i kërkonte diçka, sillej shumë keq me fëmijën.

Përsëri një ditë fëmija erdhi te Ebu Xhehli dhe i kërkoi diçka, ndërsa ai e përzuri. Mushrikët që panë ngjarjen, për ta acaruar më shumë gjendjen dhe për t’u argëtuar, e thirrën fëmijën dhe i thanë:

“Shko te Muhamedi, le t’ia kërkojë ai Ebu Xhehlit atë që dëshiron!..”

Fëmija në një mënyrë konfuze shkoi te Pejgamberi, (a.s.), dhe ia tregoi gjendjen. Ai, (a.s.), e mori jetimin, shkoi te Ebu Xhehli dhe i tha:

“Jepja menjëherë hakun këtij fëmije!..”

Ebu Xhehli pa e bërë fjalën dysh, ia dha menjëherë hakun jetimit. Pasi Pejgamberi, (a.s.), u largua, shokët u tallën me Ebu Xhehlin duke i thënë:

“Si ka mundësi që ia dhe menjëherë? Ne të dinim për më të fortë!”

Ebu Xhehli u përgjigj:

“Për Zotin, edhe ju po te kishit qenë në vendin tim, do të vepronit në të njëjtën mënyrë. Në të djathtën dhe në të majtën e Tij pashë nga një hesh-të. Nëse nuk do t’ia jepja, do të më nguleshin.”

Si përfundim, të tregojmë shkurtimisht këtë tablo mesimdhënëse që u përjetua në luftën e Uhudit dhe ta përfundojmë temën:

Në luftën e Uhudit ranë dëshmorë përafërsisht shtatëdhjetë myslimanë nga ushtria islame. Edhe xhaxhai i dashur i Pejgamberit, (a.s.), Hamza ra dëshmor në këtë luftë. Madje, u plagos edhe i Dërguari i Allahut (a.s.) dhe lajmi se kishte rënë dëshmor shkoi deri në Medine.

Pasi mbaroi lufta, gratë myslimane të Medinës, shkuan drejt Uhudit dhe vrapuan të prisnin ushtrinë. Të gjitha pothuajse i kishin harruar dëshmorët e tyre dhe kërkonin për Pejgamberin, (a.s.).

Ndërkohë, vajza e Xhahshit, Zejnepeja u takua me të Dërguarin e Allahut, (a.s.) dhe mes tyre u bë një bisedë e tillë: Pejgamberi, (a.s.), i tha:

“Bëhu e durueshme!..”

Zejnepja, (r.a.), e pyeti:

“Përse, o i Dërguari i Allahut?”

“Sepse vëllai yt Abdullahu ka rënë dëshmor!”

“Qoftë bekuar dëshmia e tij!”

“Bëj durim!”

“Përse o i Dërguari i Allahut?”

“Daja yt Hamzai ka rënë dëshmor.”

Ajo iu përgjigj:

“Të gjithë i përkasim Allahut dhe te Ai do të kthehemi. Bekuar qoftë pozita e dëshmorit për të...”

Pejgamberi, (a.s.), pasi qëndroi pak, u kthye nga Zejnepeja dhe i tha përsëri:

“Bëhu durimtare, o Zejnepe!”

Ajo e pyeti sërish:

“Përse o i Dërguari i Allahut?”

“Burri yt Mu’sabi ka rënë dëshmor.”

Zejnepeja, (r.a.), kur dëgjoji këtë fjalë, filloi të qante me dënesë. Kur e pa këtë gjendje i Dërguari i Allahut, (a.s.), tha:

“Askush nuk mund ta zërë vendin e burrit në zemrën e gruas!..”

Në atë çast, kur Pejgamberi (a.s.), e pyeti Zejnepen, (r.a.):

“Pse po qan kaq shumë për burrin?”, ajo u përgjigj:

“Nuk po qaj për burrin, sepse ai ra dëshmor duke luftuar përkrah Pejgamberit, (a.s.). Po qaj për fëmijët të cilët mbetën jetimë.”

Disa ajete lutjeje nga Kurani Famëlartë:

“...O Zoti ynë, mos na bëj sprovë për popullin keqbërës (duke i lënë të na shkatërrojnë)” (Junus, 85)

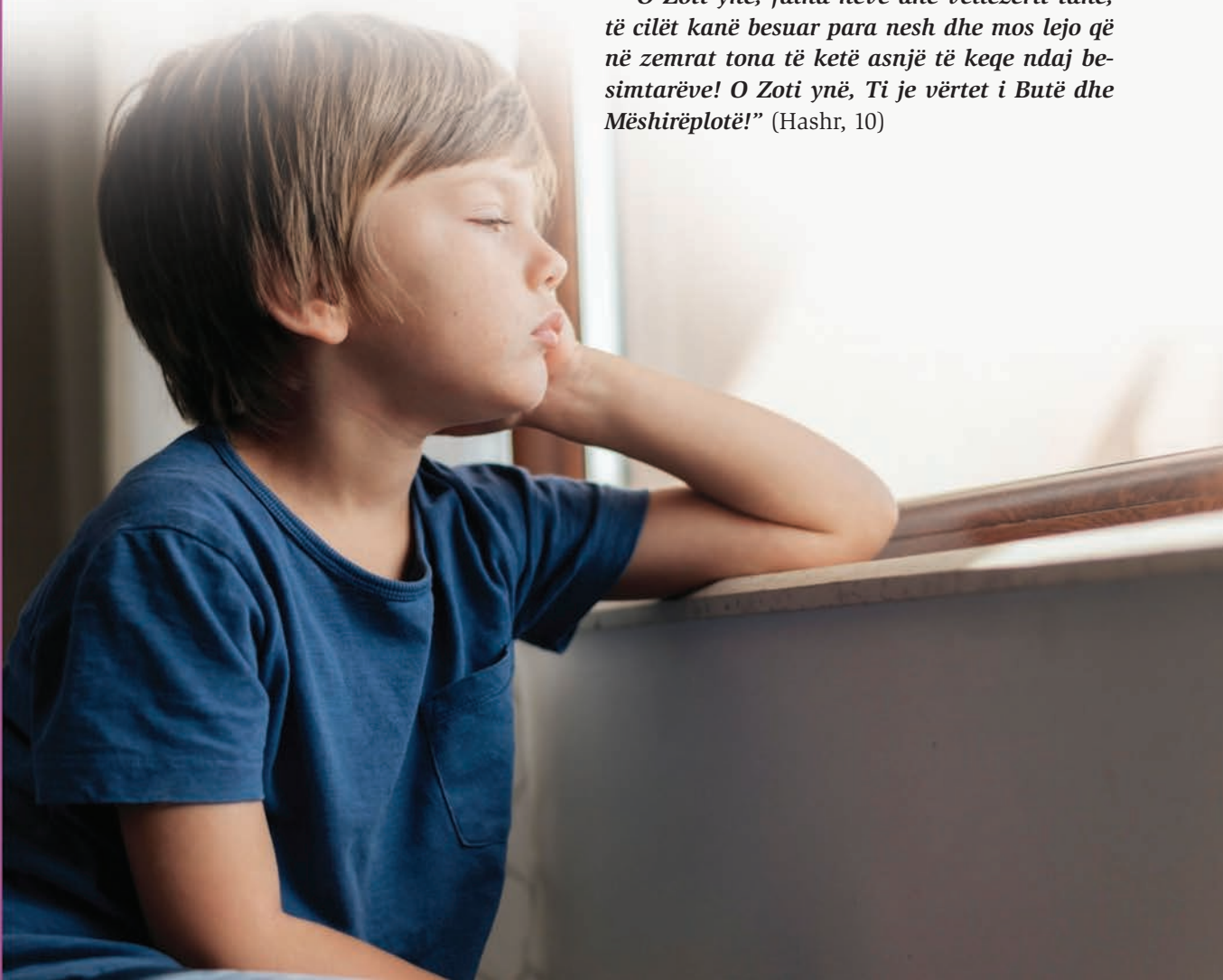
“Mes robërve të Mi ishte një grup i cili thoshte: ‘O Zoti ynë, ne kemi besuar prandaj na fal dhe na mëshiro! Ti je më i miri i mëshiruesve!’” (Mu’minun, 109)

“...O Zoti ynë, na jep mëshirë dhe na përgatit për sjellje të drejtë!” (Kehf, 10)

“O Zoti ynë, Ti e di vërtet çfarë fshehim e çfarë shfaqim haptazi. Allahut nuk i fshihet asgjë, as në tokë e as në qiell.” (Ibrahim, 38)

“O Zoti ynë, më fal mua, prindërit e mi dhe besimtarët në ditën kur do të jepet llogari!” (Ibrahim, 41)

“O Zoti ynë, falna neve dhe vëllezërit tanë, të cilët kanë besuar para nesh dhe mos lejo që në zemrat tona të ketë asnjë të keqe ndaj besimtarëve! O Zoti ynë, Ti je vërtet i Butë dhe Mëshirëplotë!” (Hashr, 10)

Rrezja e parë që bie në zemër

— Fatma Allada —

E çfarë është e qeshura?! Buzëqeshja e fytyrës, zëri naiv i stolisur me shikime të hareshme. E çfarë është buzëqeshja, në rrjedhën e jetës, në bisedën me njerëzit e dashur, kur ditët kalojnë nën ritmin e punëve...

Normaliteti i buzëqeshjes së fytyrës në pranverë të bën të përmallohesh për të në ditët e ftohta të dimrit, stinës së trishtimit... Në derën e zemrës trokasin me radhë të gjitha gjërat që e ftohin brendësinë e njeriut... Në mendje vijnë pyetje të reja... Çfarë është në të vërtetë buzëqeshja? Edhe veprimet e tilla të zakonshme në stinë të vështira bëhen të paçmueshme. Ashtu siç fytyra pret në mallin e buzëqeshjes, vështron me mall rrugën...

Ishte e vështirë të thuash: “Të kërkosh diçka që nuk i përket stinës, është e dëmshme; çdo gjë është e bukur në kohën e saj!...” Nuk është e drejtë ta kërkosh buzëqeshjen në gjethet e thata të stinës së trishtimit, të kërkosh me këmbëngulje katër stinë me diell. Jetën duhet ta jetojmë ashtu siç duhet, duke qenë të kënaqur me rregullin që ka vënë Krijuesi...

Ja, duhet të fillojmë me dashurinë ndaj stinëve. “Shqetësimi” që e viziton shpirtin është lajmëtari i asaj stine. Mos pandehni se zemra është e thatë, në të janë mbjellë halle... Lotët që rrjedhin nga sytë, bëhen shi dhe e bëjnë të bereqetshëm çdo vend... Nëse robi do ta përjetonte të qarën dhe buzëqeshjen në stinën e duhur, lumturia papritur do të lindte e do të bëhej filiz.

Stina e trishtimit në fakt është periudha e ugarit të zemrës... Toka forcohet aq shumë!.. Sepse është lagur me lotët më të begatshëm... Janë gati të mbijnë farat e lumturisë përbrenda, të cilat janë

mbjellë që nga ekzistenca. Zemra lakmitare aq ziliqare, që lakmonte bukurinë e tokave të tjera, tashmë ka filluar të edukohet.

Kjo erë e cila u bë shkak që të qëndrojë vetëm për vetëm me Krijuesin, e çon njeriun në botë të tjera... Nuk ngelën as gjendjet e zakonshme të paçmuara, as pyetjet... Njeriu u ndërgjegjësua; kjo stinë është kalimtare, prandaj duhet ta jetojë atë të mbushur plot. Përkujtimi herë pas here se lidhja që ka me Zotin, është adresa e vetme e derës më të sigurt, është fryti i vetëm i kësaj toke në stinën e trishtimit.

Pasi u jepet formë halleve e derteve, vjen koha të përshëndetet me stinën e trishtimit. Toka e forcuar tashmë është gati të rrisë të gjitha frutet e jetës. Mbi të përhapet aroma e forcës së besimit... Të gjitha stinët janë përgatitje për frytin e Xhenetit... Shportat mbushen plot e përplot me lumturi e kënaqësi. Sigurisht që stina e trishtimit vjen sërish, deri në frymën e fundit herë pas here shfaqet vlera e rrjedhjes së thjeshtësisë dhe jetës normale.

Përsëri, me lindjen e diellit vazhdon rruga nën falënderimin e një zemre të fortë. Mendimi se çdo stinë ka bukurinë e saj dhe se secila ka aromën e saj të veçantë, e bën jetën më të sigurt...

Pyetja e parë që të vjen në mendje: “Ç’është buzëqeshja?” Fytyra që mërdhin në vetmi, ndërkohë që të ngrohet nga lotët, formon përgjigjen. Përgjigja sigurisht që jepet më bukur mes lutjeve, pastrimit dhe në ngrohtësinë e mbështetjes të Allahu.

“Buzëqeshja është rrezatimi i parë që bie në zemër pas stinës së trishtimit.”

NJERIU ËSHTË MËSUUES I ASAJ QË DI

— Kybra Çoban —

Jemi në një periudhë ku besimi është bërë si thëngjill në dorën tonë, në të cilën pothuajse është bërë e pamundur të mbrohesh nga mëkatet e të qëndrosh larg haramit dhe në të cilën çdo mysliman e ka farz (obligim) “emri bil-maruf, nehji anil munker”. Ne jemi umeti i kohës së fundit. Jemi në një kohë të vështirë. Po, “urdhërimi i të mirës dhe ndalimi nga e keqja” është detyra e të gjithëve ne...

Ndoshta do të thoni:

“Si mund t’i bindim të tjerët, ndërkohë që nuk kemi bindur akoma veten tonë? Çfarë dobie do të kenë njerëzit prej nesh, ndërkohë që edhe ne vetë kemi ardhur në një gjendje që nuk e dallojmë dot se cila është e gabuar dhe cila është e vërtetë? Faktikisht nuk kemi edhe shumë dije, kështu që kujt dhe çfarë kemi për t’i mësuar?..”

Atëherë, a do të heqim dorë nga adhurimi duke u justifikuar me këto? A do të jemi indiferentë,

edhe pse e dimë proverbin: “Çdo dele varet nga këmba e saj?” Sigurisht që jo!

Ne duhet të fillojmë nga diku për ta ndryshuar, për ta rregulluar dhe për ta drejtuar dynjanë nga e mira... Së pari duhet të fillojmë nga vetja jonë...

Për këtë arsye, duhet të përpiqemi që çdo ditë të mësojmë nga një gjë të re dhe çdo gjë që kemi mësuar, duhet ta reflektojmë në jetën tonë ashtu si sahabët e nderuar, sepse atij që punon me atë që di, Allahu Teala premton se do t’i mësojë gjëra të reja. Çdo gjë që jemi përpjekur ta mësojmë dhe ta praktikojmë, duhet ta ndajmë edhe me ndonjë tjetër. Ndoshta nuk dimë çdo gjë dhe çdo gjë që dimë nuk e praktikojmë në mënyrë të përsosur, por nuk duhet të harrojmë se “njeriu është mësuesi i asaj që di”.

I Dërguari i Allahut, (a.s.), u tha shokëve të Tij në Hutben e Lamtumirës:

“Kur ndonjëri prej jush të mësojë diçka prej meje,

le t'ia mësojë atë edhe dikujt tjetër! Ka të ngjarë që ai i cili e mëson më vonë, mund ta kuptojë dhe praktikojë atë më mirë se ai që ia mësoi." (Tirmidhi, Ilim, 7.)

Edhe ne, duke filluar nga më të afërmit tanë, duhet t'i ndajmë me njerëzit ato që dimë sipas vendit, gjendjes, shkallës së aftësisë së të kuptuarit të bashkëbiseduesit dhe në një mënyrë të përshtatshme me cilësitë e tij. Në të kundërt, nesër, në Ditën e Kiametit, ata do të ankohen prej nesh duke u shprehur se nuk ua kemi mësuar të vërtetën edhe pse e dinim. Detyra jonë është që të përpiqemi t'ua mësojmë e shpjegojmë njerëzve fenë dhe t'i ndalojmë nga të këqijat...

Atëherë, si do ta bëjmë këtë ndërkohë që njerëzit janë tërbuar?

Së pari duhet të mendojmë në vetvete se në ç'mënyrë do na pëlqente të merrnim ndonjë këshillë kundrejt gabimeve tona. Sigurisht nuk do ta dëgjonim një njeri që vazhdimisht gjen gabimet tona dhe flet duke na fajësuar pa u ndalur, edhe nëse do të thoshte të vërtetën... Të vjetrit kanë thënë: "Vlerësimi të jep kurajë, ndërsa qortimi të demoralizon." Çdo njeri pajtëtar që ka një anë pozitive, kështu që duhet t'i japim kurajë duke ia shfaqur atë anë dhe nuk duhet t'i ekzagjerojmë mangësitë dhe gabimet e tij. Metoda profetike na mëson që edhe një qeni që kundërmon erë të keqe, t'i shohim dhëmbët e tij të bukur... Është e lehtë ta refuzosh apo të tregosh vazhdimisht për mangësitë e tij!..

Për më tepër, ne nuk i duam shumë ata njerëz që tentojnë të kenë autoritet mbi ne dhe themi: "Askush nuk mund të më imponojë ndonjë gjë." Megjithatë, përpiqemi për të bërë çdo gjë të atyre që na urdhërojnë me mirësi dhe nuk vështirësohemi për ta kryer atë. Atëherë, sjellja jonë nuk duhet të jetë imponuese dhe detyruese, por duhet t'i urdhërojmë njerëzit me një gjuhë të butë e të ëmbël dhe me buzëqeshje. I Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë:

"Lehtësoni dhe mos vështirësoni! Përgëzoni dhe mos i bëni të tjerët që të urrejnë!.." (Buhari, Ilim, 11.)

Allahu Teala çdo njeri e ka krijuar me karakter dhe cilësi të ndryshme. Dikujt i pëlqen ashpërsia, dikujt mirësjellja, dikush i kupton siç janë ato që thuhet, ndërsa dikujt tjetër duhet t'ia shpjegojmë me shembuj me mënyra indirekte. Ajo që dikujt mund t'i duket e vështirë, mund

të jetë e lehtë për dikë tjetër. Dikush kupton më mirë duke parë, dikush duke dëgjuar... Por askujt nuk i pëlqen fajësimi, poshtërimi dhe krahasimi me dikë tjetër.

Për ta kryer në mënyrën më të mirë "emri bil maruf, nehji anil munkerin", meqë gradë-gradë është farz për çdo mysliman, duhet të mësojmë metodat e predikimit të të Dërguarit të Allahut, (a.s.), i cili është udhëzuesi ynë i vetëm dhe duhet t'i zbatojmë sipas vendit dhe kohës së tyre. Gjërat që Pejgamberi, (a.s.), donte t'ua mësonte të tjerëve, ua mësonte sipas gjendjes së tyre dhe me mënyra të ndryshme. Nganjëherë u bënte pyetje, nganjëherë vizatonte skema, a nganjëherë më gjuhën e trupit, nganjëherë duke bërë shaka, duke ua treguar dhe duke ua shpjeguar... Domethënë, nëse synimi është një, është e mundur të arrihet me rrugë të ndryshme por të lejuara...

Allahu Teala thotë në suren el-Asr:

"Pasha kohën! Me të vërtetë, njeriu është në humbje. Përveç atyre që besojnë dhe bëjnë vepra të mira, i këshillojnë njëri-tjetrit të vërtetën e i këshillojnë njëri-tjetrit durimin." (Asr, 1-3)

Domethënë, mënyra e shpëtimit nga humbja është besimi, vepra e mirë dhe këshilla për të vërtetën e durimin... Besimtarët duhet të jenë si dy duar që lajnë njëra-tjetrën dhe si një mbulesë e vetme që mbulojnë gabimet e njëri-tjetrit.

I Dërguari i Allahut, (a.s.), ka thënë në hadithet fisnike:

"Ai që bëhet shkak për një mirësi, është si ai që e ka bërë atë." (Tirmidhi, Ilim, 14.)

"(O Ali!) Betohe me Allahun se, nëse Allahu Teala udhëzon qoftë edhe një njeri nëpërmjet teje, është më e mirë për ty se devetë e kuqe (që konsideroheshin si mirësia më e madhe e dynjasë)." (Buhari, As'habu'n-Nebi, 9.)

O Zot! Na bëj prej robërve të udhëzuar dhe prej atyre nëpërmjet të cilëve udhëzohen robërit e Tu!.. Jetën tonë bëje shkak për shtimin e çdo lloj mirësie dhe vdekjen tonë shpëtim nga çdo gjë e keqe! Të gjithëve na bëj prej atyre që përjetojnë mirësi, që prijnë për në mirësi, që i bëjnë të tjerët të jetojnë në mirësi dhe prej atyre që bëhen shkak për mirësi! Na bëj të jetojmë përderisa jeta jonë të jetë më e mirë dhe na prano në audiencën Tënde me fytyrë të bardhë kur vdekja të jetë më e mirë për ne!.. Amin!

Hutbe
të zgjedhura

RESPEKTI NDAJ PRINDËRVE

— Naim Drijaj —

Nuk duhet të harrojmë faktin se të gjithë jemi fëmijët e dikujt, prandaj le të kemi kujdes me prindërit tanë e të mos sillemi me ta ashtu siç nuk duam që fëmijët tanë të sillen me ne.

Allahu (xh.sh) thotë: “Ne e kemi urdhëruar njeriun që të sillet mirë me prindërit e tij”.¹

Allahu i Madhëruar të drejtën e prindërve dhe mirësinë ndaj tyre e ka cekur bashkë me adhurimin ndaj Tij, njëjtë siç e ka bashkangjitur falënderimin ndaj Tij, me atë ndaj prindërve.

“Adhuroni Allahun e mos adhuroni asgjë tjetër përveç Tij! Silluni mirë me prindërit”.²

1. Ahkaf, 15.

2. Nisa. 36.

“Të jesh mirënjohës ndaj Meje dhe ndaj dy prindërve tu!”.³

Nëse dikush na pyet përse Allahu (xh.sh) e ka bashkuar adhurimin ndaj Tij me respektimin e prindërve dhe falënderimin ndaj Tij me falënderimin ndaj prindërve, u themi se Dijetarët e islamit kanë thënë që urtësia e kësaj është:

1. Muslimani duhet ta adhurojë Allahun ngase Ai është krijuesi i kësaj gjithësie. Gjithashtu muslimani duhet të sillet mirë me prindërit e tij sepse ato janë shkak i ekzistencës sonë në këtë botë.

2. Allahu është furnizuesi i të gjitha të mirave në këtë botë. Gjithashtu prindërit tanë janë shkak për ushqimin dhe veshmbathjen tonë.

3. Lukman, 14.

3. Nga këto ajete kuptojmë vlerën dhe pozitën e lartë që kanë prindërit në islam.

Allahu (xh.sh) thotë: “Zoti yt ka dhënë urdhër të prerë që të mos adhuronit askënd tjetër përveç Tij dhe të silleni mirë ndaj prindërve. Nëse njërin prej tyre, ose që të dy, i ka kapur pleqëria nën kujdesin tënd, atëherë mos u thuaj atyre as “uh” e as mos u sill vrazhdë ndaj tyre, por thuaju vetëm fjalë të mira! Dhe në shenjë respekti dhe nderimi ndaj tyre thuaj: “Zoti im! Mëshiroji ata të dy, siç më edukuan mua kur isha i vogël!”⁴

Nga këto ajete mësojmë:

1. Mos u thuaj atyre as fjalën “uh”.
2. Mos u bëj i vrazhdë ndaj tyre.
3. Thuaju atyre fjalë të mira.
4. Bëj lutje për ta.
5. Tregohu i thjeshtë ndaj tyre.

SI DUHET TË SJELLEMI ME PRINDËRIT TANË NËSE ATA JANË JOBESIMTARË?

Allahu (xh.sh.) thotë:

“E nëse ata të dy të shtyjnë që ti të më shoqërosh Mua (në adhurim) diçka, për të cilën ti nuk ke kurrëfarë dijeje, atëherë mos iu bind atyre, por në çështjet e jetës së kësaj bote të sillësh mirë me ta.”⁵

Një prej grave në kohën e Profetit (a.s) e kishte nënën idhujtare. Një ditë nëna e saj vjen nga Meka për në Medine dhe kërkon nga vajza e saj që të kujdeset për të dhe ta ndihmojë atë. Kjo zonjë e pyeti Profetin (a.s) më ka ardhur nëna ime nga Meka, a ta ndihmoj atë? A të kujdesem për të? Pejgamberi (a.s) iu përgjigj: Po: ndihmoje atë, ruaji lidhjet me të dhe gjindu afër saj.

1. RESPEKTIMI I PRINDËRVE BËHET SHKAK QË MOS TË NA BIEN MBI KRYE FATKEQËSI TË NDRYSHME.

Argument për këtë është ngjarja e tre personave që kishin hyrë në shpellë dhe një gur i madh kishte rënë duke e mbyllur hyrjen e shpellës. Në këtë gjendje, secili prej tyre iu lut Allahut me nga një punë të mirë që kishin bërë për hir të Tij. Njëri prej tyre iu lut Zotit duke përkujtuar respektimin e prindërve: “O Zot, Ti e di që unë kam pasur prindërit e moshuar dhe fëmijët e vegjël. Sa herë që mjelja bagëtinë, nuk u jepja fëmijëve qumësht para se të pinin prindërit. Një natë u vonova me bagëtinë në kullotë dhe kur shkova t’u çoj qumështin prindërve,

i gjeta duke fjetur. Megjithëse fëmijët qanin nga uria, unë nuk u dhashë pasi e kisha bërë zakon që të pinin prindërit të parët. Qëndrova me enën me qumësht te koka e tyre, derisa u zgjuan në mëngjes. Pasi pinë prindërit, ushqeva fëmijët e mi. “O Zot, nëse këtë vepër e kam bërë për hatrin Tënd dhe për të arritur shpërblimin Tënd, na e largo këtë shkëmb nga hyrja e shpellës”. Në atë çast shkëmbi lëvizti dhe të tre arritën të dalin jashtë nga shpella.”⁶

2. RESPEKTIMI I PRINDËRVE ËSHTË SHKAK PËR HYRJEN NË XHENNET.

Transmeton Ebu Darda (r.a) se e ka dëgjuar Pejgamberin (a.s) duke thënë: “Prindërit janë dera e mesme e Xhenetit, pra nëse dëshiron fitoje atë derë ose humbe atë.”⁷ Kushejri ka thënë: “Dera e mesme e Xhenetit, do të thotë, dera më e mirë e Xhenetit.”

3. KËNAQËSIA E ALLAHUT ËSHTË NË KËNAQËSINË E PRINDËRVE.

Pejgamberi (a.s) ka thënë: “Kënaqësia e Allahut është në kënaqësinë e prindërve, kurse zemërimi i Allahut është në zemërimin e prindërve!”⁸ Imam Shafiu (r.a) tregon se kur ulej të hante bukë, nuk hante derisa të përfundonte nëna e tij. Kur e pyetën rreth shkakut, u përgjigj: “Kam frikë se mos zgjas dorën të marr diçka që do të donte ta hante nëna ime”.

4. MOSRESPEKTIMI I PRINDËRVE ËSHTË NGA GJYNAHET E MËDHA.

Pejgamberi (a.s) ka thënë: “A dëshironi t’ju tregoj për gjynahet më të mëdha? “Këtë e përsëriti tri herë. Ne i thamë: “Po, o i Dërguar i Allahut. “Pejgamberi (a.s) tha: “T’i bëni shirk Allahut dhe mos të respektoni prindërit...”⁹

Nga historitë e dhimbshme, që tregohen rreth fëmijëve që i harrojnë prindërit në pleqëri, është edhe kjo: Një i moshuar, të cilin fëmijët e kishin çuar në shtëpinë e pleqve, pas disa kohësh vdes. Drejtuesit e azilit u telefonojnë fëmijëve dhe u tregojnë që babai i tyre kishte vdekur.

Përgjigja e fëmijëve nga telefoni ishte më e rëndë se vdekja e babait të tyre. Ata të habitur pyetën: “Po pse, deri tani paska jetuar?”.

4. Isra, 23-24.

5. Lukman, 15.

6. Buhariu, Muslimi.

7. Tirmidhiu.

8. Tirmidhiu.

9. Buhariu, 2654. Muslimi, 87.

DOBITË E UTHULLËS

DHE PËRGATITJA E SAJ NË KUSHTE SHTËPIE

— Nejlja Bash —

Një gllënjë e saj është shërim për shumë sëmundje.

Në një konferencë shtypi që mbajti në vendin tonë, Dr. Marie-France Muller i cili ka 25 vite që shkruan për një jetë të shëndetshme dhe cilësore, tha se në sajë të mineraleve dhe enzimave që përmban uthulla e prodhuar në mënyra natyrale, e forcon sistemin imunitar, në këtë mënyrë njeriu bëhet mik dhe ndihmës i shëndetit të tij.

Muller po ashtu tha: “Uthulla industriale prodhohet në pak orë duke u sterilizuar me anë të dritave. Uthulla që prodhohet në ambiente artificiale, nuk vlen për asgjë. Uthulla, procesi i së cilës është përshpejtuar, mund të nxisë sëmundjet e stomakut. Kurrë mos konsumoni uthull të pastër! Gjithmonë pijeni të holluar me ujë. Është mirë që, para se të filloni një kurë me uthull, të konsultoheni me doktorin”

Muller tha se të dhënat rreth uthullës i kishte mësuar nga njerëz në vende të ndryshme të botës të cilët përdorin uthullën, nga

ilaçet e përgjithshme dhe nga studimet e bëra. Ndërsa në librin e tij ka shkruar vetëm rezultatet që ka parë nga provat e bëra në organizmin e tij.

Le të ndajmë së bashku disa të dhëna në lidhje me uthullën duke përfutur nga libri i Mullerit me titull “Uthulla, Ilaçi i Rinisë dhe Shëndetit”:

Mënyra e përdorimit më ndikues të uthullës natyrale të mollës është përzierja e saj me mjaltë lulesh. Për përgatitjen e kësaj duhen: 1 gotë ujë, 1 lugë çaji uthull molle, 1 lugë çaji mjaltë lulesh. Përzierja pihet çdo mëngjes nga një gllënjë. Përdorimi i vazhdueshëm do të bëjë që së pari të forcohet sistemi imunitar i trupit dhe t’ju mbrojë nga shumë sëmundje. Ky koktej energjie po ashtu do t’ju mundësojë gjallëri dhe forcë si dhe në vitet në vijim të keni një trup të shëndetshëm.

UTHULLA KUNDËR KOLESTEROLIT

Muller bën të qartë se uthulla përmban një fi-jeve pektinë e cila tretet në ujë dhe e ngadalëson përthithjen e ushqimeve dhe lëngjeve në zorrë. Kur pektina përparon ngadalë drejt sistemit tretës, duke u ngjitur në zorrë, pengon përthithjen e ko-

lesterolit. “Nëse kolesterolin e keni të lartë, mund ta normalizoni atë duke pirë vazhdimisht para ushqimit uthull molle me mjaltë. Madje uthullën mund ta pini duke e përzier edhe me lëng frutash apo perimesh.

ANEMIA

Uthulla vendos në organizëm hekurin, vitaminën B12 dhe acidin folik të cilët janë shumë efikasë kundër anemisë, në një mënyrë që trupi t’i përthithë sa më lehtë. Mjafton që çdo ditë të pini nga një gotë ujë të vakët me një lugë çaji mjaltë dhe një lugë çaji uthull.

ASTMA DHE SËMUNDJET E RRUGËVE TË FRYMËMARRJES

Në çdo rast mjalti (natyror, i papërpunuar) dhe uthulla e mollës japin rezultate të mira. Mjalti i grurit është më ndikues. Një lugë mjaltë përzihet me një lugë uthull dhe kësaj i shtohet një gotë ujë. Kjo përzierje pihet 3-4 herë në ditë. Lyejmë një shami me uthull dhe e vendosim në anën e brendshme të kësaj duke e ngjitur me ngjitëse.

TEMPERATURA

Një masë uthull e përziejme me pesë masa ujë. Këtë përzierje mund ta përdorim për të bërë kompresë dhe për t’u mbështjellë. Ky ujë me uthull do të ulë temperaturën dhe do të mundësojë nxjerrjen e toksinave nga trupi me anë të lëkurës.

SHËNDETI I KËMBËVE

Qetësojini këmbët tuaja duke u bërë banjë me uthull! Mbushni një legen me ujë deri te kyçet e këmbëve. Hidhni brenda një gotë uthull molle dhe kripë të papërpunuar deti. Lëvizini këmbët në ujë për disa minuta.

VARICET

Mbështillini këmbët me një pëlhurë të njomur me uthull dhe qetësojini duke i ngritur lartë. Ndërkohë pini një gotë ujë të vakët të përzier me një lugë uthull. Për të hequr lodhjen mund t’i shtoni përzierjes edhe një lugë mjaltë. Në këtë mënyrë do të ndjeni menjëherë se jeni qetësuar si dhe brenda pak javëve do të shikoni një përmirësim të ndjeshëm. Këtë mënyrë mund ta praktikoni një ose dy herë në ditë me nga gjysmë ore.

KALLOT

Vendosni në pjesën ku keni kallo bukë të njomur me uthull dhe mbajeni përgjatë gjithë natës. Do të shikoni se në mëngjes nuk do t’ju ketë ngelur as edhe një shenjë. Të njëjtin rezultat jep edhe uthulla me qepë.

DHIMBJA E KOKËS

Mbushni një shishe spraji me përzierje uji dhe uthulle. Spërkateni gjithandej ambientin ku jeni dhe kundërmojeni. Masazhoheni ballin me uthull. Ose lageni me uthull fundin e një çante letre, pastaj vendoseni në kokë si kësulë kuzhinieri dhe mbajeni për gjysmë ore - një orë. Ose përzieni gjysmë lt uthull me 50 gr rozmarinë, lërin për gati 3 javë për të formuar “uthullën e rozmarinës”. Hidhni një lugë nga kjo “uthull”, në ujë që valon dhe nuhateni.

DHIMBJA E FYTIT

Mbushni një të katërtën e gotës me mjaltë, një të katërtën me uthull molle. Nga kjo përzierje pini çdo 4 orë nga një lugë gjelle.

PËR TË BËRË GARGARE

Gjysmë tasi uthull përziejini me një tas ujë. Përzierjes shtojini pak biber të zi dhe pak kripë deti të pa-

rafinuar. Ngrohni përzierjen dhe bëjeni gati për gargare.

SHËNDETI I DHËMBËVE

Për problemet e mishit të dhëmbëve dhe infeksionet e gojës, shpëlajeni gojën me një përzierje të një gote uji të vakët me dy lugë uthull. Nëse ju dhëmb dhëmbi, ngrohni pak uthull me biber të kuq dhe mbajeni këtë përzierje në gojë për disa minuta. Për të rritur ndikimin, vendosni në pjesën e jashtme të faqes një kompresë me uthull të vakët.

DJEGIA E SYVE

Djegien e syve dhe acarimin rreth tyre mund ta kurojmë me përzierjen që përmban një masë uthull dhe katër masa ujë. Mund ti lani sytë me një gotë ujë të valuar (më pas të ftohur) me një lugë çaji uthull. Përdorimi i vazhdueshëm i uthullës së mollës, në të njëjtën kohë zvogëlon rrezikun e kataraktit që është i lidhur me plakjen. Beta-karoten që ndodhet në uthull në këtë rast luan rol kyç. Për të rritur ndikimin, uthulla duhet të pihet bashkë me lëng karote.

PICKIMI I INSEKTEVE

Uthulla po ashtu është shumë efikase kundër helmeve të kafshëve duke i pasivizuar menjëherë ato. Në vendet ku keni pickim, hidhni uthull trëndafili; nëse nuk keni uthull trëndafili, mund të përdorni uthull molle.

Nëse keni probleme me pagjumësinë, para se të shtrihen për të fjetur, pini disa gllënjka nga përzierja e ujit me mjaltë dhe uthull (një litër ujë, 3 lugë çaji uthull dhe 125 gr mjaltë). Sidomos për të forcuar kujtesën, për detoks dhe për të rënë në peshë, para çdo vakti ngrënieje pini rregullisht ujë me uthull... (për më shumë informacion, shikoni Marie Franc Muller, vepra me titull "Uthulla, Ilaçi i Rinisë dhe Shëndetit").

DOBITË E UTHULLËS KUNDREJT PROBLEMEVE TË LËKURËS

Në mjekësinë e vjetër si ilaç kryesor për problemet e lëkurës është përdorur uthulla. Në atë periudhë sëmundjet e lëkurës kuroheshin në formën: vendosej në pjesën e sëmurë një copë pambuk ose lesh e njomur me uthull. Mjekët e vjetër thonë se uthulla ka qenë një burim shërimi për problemet e mavijosjes apo ënjtjes. Sidomos në pjesët e ënjtura uthulla luante një rol të rëndësishëm në uljen dhe parandalimin e tyre. Uthulla ka veçorinë e ndaljes së

gjakderdhjes në plagë dhe mbrojtjen e plagës nga infeksioni. Kur njeriu pickohet nga ndonjë insekt e veçanërisht nga bleta, vendi i pickimit duhet të lyhet menjëherë me uthull. Nëse ka kruarje, ajo e qetëson. Nëse digjemi me zjarr, pjesa e djegur duhet të mbështillet me një beze të njomur me uthull. Uthulla është efikase edhe kundër parazitëve (morrave).

PËRDORIMI I UTHULLËS NË FLOKË

Për të patur flokë që shkëlqejnë dhe për të zhdukur zbokthin, ju ndihmon më së miri uthulla e mollës. Kura e uthullës së mollës që do të praktikohet një herë në javë do t'ju bëjë ta ndjeni ndryshimin që në përdorimin e parë të saj. Pasi i lagim lehtë flokët me ujë, i lyejmë mjaftueshëm me uthull që nga rrënjët e deri te majat. Pastaj

i mbështjellim flokët me një peshqir të ngrohtë dhe i mbajmë kështu për një orë. Pas kësaj i lajmë flokët me ujë të bollshëm. Nëse 1 litri të ujit të shpëlarjes i hedhim 1/3 e gotës uthull molle, do të kemi flokë më të shndritshëm.

PËRDORIMI NË SALLATA

uthulla duhet të përdoret patjetër në pastrimin e frutave dhe perimeve për arsye se i pastron shkëlqyeshëm ato nga bakteret dhe mbetjet kimike të cilat janë të dëmshme për shëndetin e njeriut. Por, kur pastrojmë perimet, mundësisht të përzgjedhim uthullën “natyrale”, atë të vërtetën, për arsye se ajo i ka veçoritë e lartpërmendura. Uthullat që përgatiten me acid uthulle “kimike”, nuk e lanë kurrë ndikimin e uthullës së vërtetë.

PËRGATITJA E UTHULLËS NË SHTËPI

Përmbajtja: Një kavanoz 5 litërs, aq mollë të ëmbla sa për të mbushur 2/3 e kavanozit, ujë i pijshëm ose ujë i valuar që ka arritur temperaturën e dhomës. Farë uthulle ose pesë lugë mjaltë.

Përgatitja: Ndajini, mollët katërshe dhe hiquni farat. Vendosini në kavanoz aq sa të mbushin 2/3 e tij. Mbusheni kavanozin me ujë duke lënë pak hapësirë në fillim. Shtojini farën e uthullës ose pesë lugë mjaltë dhe përziejeni me lugë druri. Mbulojeni kavanozin me një beze të pastër dhe lidhni mirë. Ose mbulojeni me një copë të madhe dhe vendosini një llastik, pastaj lëreni për dy muaj në një vend të freskët dhe të errët. Në 15-20 ditët e para mund ta përziejeni uthullën 2-3 herë në ditë. Ky proces do ta shpejtojë fermentimin.

Në fund të muajit të parë fillojnë të formohen mizat e uthullës dhe të ndihet era e uthullës. Mizat e uthullës mund të mos formohen gjithmonë, por kjo nuk do të thotë se uthulla nuk është bërë. Në fund të muajit të dytë kullojeni uthullën dhe hidhni mbetjet e mollëve. Pa e larë kavanozin hidhni sërish uthullën në të. Shtojini dy lugë mjaltë dhe mbulojeni sërish me beze. Të parët tanë i shtonin edhe pak bukë dhe kripë. Lëreni uthullën të presë. Kontrolloni herë pas here dhe kur të ketë marrë erë të fortë, do të thotë se është gati.

Sa më shumë ta lini uthullën të presë, aq më mirë. Ndërkohë uthulla do të vërë sipër një cipë të bardhë. Këtë e quajmë farë uthulle. Farën e uthullës mund ta përdorni për fermentimin e uthullës së ardhshme.

Ju ofron:

Kushte bashkëkohore,
ushqim cilësor dhe të kontrolluar,
staf të kualifikuar.

Ju mirëpresim!

Lagja Perash, Bulevardi Mehmet Pashë Plaku,
Pranë Xhamisë Perash, Shkodër

+355 67 47 39389

- 1 Staf arsimor cilësor
- 2 Kushte arsimore sipas standarteve të larta
- 3 Aktivitete sociale, kulturore dhe sportive
- 4 Klasa dhe laboratorë të kompletuar
- 5 Ambiente familjare në konvikt dhe cilësi në ushqim

CIKLI FILLOR
(djem dhe vajza)
1
NGA KLASA E **1**-RË
DERI NË KLASËN E **5**-TË

“Kur të lexohet Kurani,
dëgjoni dhe heshtni,
në mënyrë
që të mëshiroheni...”

(A'raf, 204)

ISSN 2227-3611

9 772227 361004

09